

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

SANDRA NOVAK

**VPLIV ŽIVALI NA KAKOVOST ŽIVLJENJA
STAREJŠIH LJUDI**

MAGISTRSKO DELO

Ljubljana 2016

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Sandra Novak

Naslov naloge: Vpliv živali na kakovost življenja starejših ljudi

Kraj: Ljutomer

Leto: 2016

Št. strani: 97

Št. slik: 0

Št. tabel: 2

Št. virov: 39

Št. prilog: 3

Št. grafov: 16

Mentor: Doc. dr. Milko Poštrak

Ključne besede: stari ljudje, hišni ljubljencek, osamljenost, vpliv na ljudi, aktivnosti

Povzetek:

Osamljenost v starosti lahko premagujemo na različne načine in eden teh načinov je skrb za domačo žival. Živali pomirijo in sprostijo ljudi, jih tolažijo, spravijo v boljšo voljo ter poskrbijo, da ljudje niso osamljeni. Pri tem ni tako pomembno, za katero vrsto domače živali gre, ampak je pomembna odločitev za delitev ljubezni z živaljo in pripravljenost skrbeti zanjo. Živali se že sedaj uporabljajo v svetovalnih in terapevtskih dejavnostih, tudi v socialnem delu. Osredotočila sem se na pse in mačke, saj so najpogostejši hišni ljubljencek. Vpliv živali na kakovost življenja starih ljudi je zanimiva tema za socialno delo, ker prinaša vpogled v pozitivne učinke živali na življenje ljudi. Dobro je, da se ljudje čim več gibamo, ohranjamo kondicijo in smo nasploh aktivni. Žival je lahko idealno izhodišče za to. Za stroko socialnega dela je pomembno tudi to, kako lahko povežemo skrb za živali in oskrbo starih ljudi v domovih za stare ter stanovalcem omogočimo stik z živalmi.

V rezultate raziskave je zajetih 110 ljudi, ki so v celoti izpolnili anketni vprašalnik. Z raziskavo, ki sem jo izvedla, sem med drugim želela ugotoviti, če starejši ljudje s pomočjo živali premagujejo osamljenost, kako gledajo na svoje hišne ljubljencek, kakšen je psihični in fizični vpliv na ljudi. Na omenjene dejavnike sem dobila pozitivne odgovore, saj živali zelo dobro vplivajo na psihično in fizično stanje starejših ljudi.

Ljudje se za hišnega ljubljenceka odločijo iz različnih razlogov. Žival jim prinese veliko pozitivnih izkušenj, saj dobro vplivajo na psihično in fizično stanje starejšega človeka. Imeti hišnega ljubljenceka starejšim ljudem veliko pomeni. Pogosto jih žival tudi nasmeji in spravi v boljšo voljo, kar pripomore h kakovostnejšemu življenju starostnikov. Pomembno je tudi to, da imajo starejši ljudje nekaj, za kar lahko skrbijo, saj jim to daje neko odgovornost in občutek, da so pomembni. Živali zmanjšujejo stres, ki je dandanes pogosto prisoten. Vsi ti dejavniki pa pripomorejo h kakovostnejšemu življenju starejših ljudi.

Title: The Effects of Animals on Quality of Life of Elderly People

Key words: elderly people, house pets, loneliness, effects on people, activities

Abstract:

Loneliness in old age can be overcome in various ways and one of those ways is caring for a pet. Animals calm and relax people, comfort them, lift their spirits and prevent people from being lonely. It is not crucial what kind of animal it is, but the decision to share a loving companionship with a pet and the willingness to take care of one, is important. Animals are already being used in counselling and therapeutic activities, including the social work. I have focused on dogs and cats as they are the most common house pets. The effects of animals on the quality of life of elderly people is an interesting topic for social work, as it provides insight into the positive effects of animals on people's lives. It is beneficial for people to exercise as much as possible, maintain body fitness and to generally be active. An animal can be an ideal starting point for that. For the social work profession it is also important how to associate taking care of animals and care of the elderly people at the aged care homes, and also to enable the tenants contact with animals.

The results of the research included 110 people who have fully completed a survey questionnaire. With the research I have conducted I wanted, among other things, to determine if older people do overcome loneliness with the help of animals, how they view their pets, and what is their psychological and physical effect on people. Concerning the above-mentioned factors, I received affirmative responses, because the animals very well affect the mental and physical condition of the elderly.

People decide to have a pet for various reasons. The animal brings them a lot of positive experiences, as it positively affects the psychological and physical condition of an elderly person. It means a lot for an elderly person to have a house pet. The animal often makes them laugh and feel better, contributing to a higher quality of life of the elderly. Further, it is also important that elderly people have something to take care of, because it gives them a sense of responsibility and importance. Animals reduce stress, which is frequently present nowadays. All these factors contribute to the quality of life of elderly people.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

SANDRA NOVAK

**VPLIV ŽIVALI NA KAKOVOST ŽIVLJENJA
STAREJŠIH LJUDI**

MAGISTRSKO DELO

Mentor:

Doc. dr. Milko Poštrak

Študijski program:

Socialno delo s starimi

Ljubljana 2016

KAZALO VSEBINE

1. TEORETSKI UVOD.....	1
1.1 Uvod	1
1.2 Vpliv živali na življenje starejših ljudi	2
1.3 Sporazumevanje in vez med človekom ter živaljo.....	3
1.4 Vpliv živali na človeka	3
1.4.1 Vpliv na zdravje.....	3
1.4.2 Psihosocialni vpliv na človeka	4
1.4.3 Vpliv na značaj človeka	6
1.4.4 Vpliv živali na starejše ljudi	6
1.5 Vzpostavljanje novih odnosov s pomočjo živali	8
1.6 Aktivnosti in terapije s pomočjo živali	9
1.7 Domovi za starejše.....	10
1.8 Živali v domovih za starejše ljudi.....	13
1.9 Živali v domovih za starejše ljudi po Sloveniji	15
1.10 Prepoznavnost pomena živali v življenju stanovalcev domov z vidika socialnega dela	19
1.11 Osamljenost.....	21
1.12 Zdravilna moč živali	23
2. PROBLEM	27
3. METODOLOGIJA	28
3.1 Vrsta raziskave	28
3.2 Merski instrumenti ali viri podatkov.....	28
3.3 Populacija in vzorčenje	28
3.4 Načrt zbiranja podatkov oz. empiričnega gradiva	29
3.5 Načrt obdelave gradiva.....	29
4. REZULTATI IN RAZPRAVA	30
4.1 REZULTATI POSAMEZNIH VPRAŠANJ	32
4.1.1 Vprašanje št. 1: Katero domačo žival imate?.....	32
4.1.2 Vprašanje št. 2: Koliko časa tedensko porabite za vašega hišnega ljubljence?	33
4.1.3 Vprašanje št. 3: Zakaj ste se odločili za domačo žival?	34
4.1.4 Vprašanje št. 4: Kako je vaša žival prišla v vaš dom?	35
4.1.5 Vprašanje št. 5: Kaj vam pomeni imeti žival?.....	36

4.1.6	Vprašanje št. 6: Kako žival vpliva na vaše počutje?	37
	Podvprašanja: a) Utemeljite zakaj tako vpliva na psihično počutje.....	37
	b) Utemeljite zakaj tako vpliva na fizično počutje.....	37
4.1.7	Vprašanje št. 7: Menite, da živali znajo vračati naklonjenost za skrb?	39
	Podvprašanje: Prosim utemeljite, zakaj menite, da živali znajo ali ne znajo vračati naklonjenosti za skrb.	39
4.1.8	Vprašanje št. 8: Kaj bi naredili z živaljo, če sami ne bi mogli več skrbeti zanjo?	40
4.1.9	Vprašanje št. 9: Kaj od spodaj naštetega bi naredili v primeru, če vaš hišni ljubljencek umre?.....	41
4.1.10	Vprašanje št. 10: Menite, da živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi?	42
	Podvprašanje: Prosim utemeljite, zakaj tako menite.	42
4.1.11	Vprašanje št. 11: Kaj menite, kateri je tisti najpomembnejši faktor pri živali, ki zmanjša občutek osamljenosti?	43
4.1.12	Vprašanje št. 12: Kako se strinjate z naslednjima trditvama?	44
4.1.13	Vprašanje št. 13: Koliko ste mesečno zmožni in pripravljeni odšteti denarja za skrb za domačo žival (hrana, igrače, nega, veterinar itd.)?.....	45
4.1.14	Vprašanje št. 14: Kolikšen je vaš približen mesečni finančni strošek za skrb vaše domače živali (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?	46
4.1.15	Vprašanje št. 15: Če bi bili finančni stroški manjši, bi imeli še več živali?	47
4.1.16	Vprašanje št. 16: Na kratko opišite en vesel dogodek oziroma pripetljaj, ki je povezan z vašo domačo živaljo, katerega ne boste nikoli pozabili.....	48
4.1.17	Hipoteze	50
5.	SKLEPI.....	52
6.	PREDLOGI	53
7.	UPORABLJENA LITERATURA.....	54
8.	PRILOGE	58
8.1	Priloga A.....	58
8.2	Priloga B.....	62
8.3	Priloga C	75

KAZALO TABEL:

Tabela 1.1: Primerjava lastniki-nelastniki.....	6
Tabela 4.2: Anketiranci glede na spol in povprečno starost.	30

KAZALO GRAFOV:

Graf 4.1: Kje anketiranci živijo.	30
Graf 4.1.2: Hišni ljubljenci pri starejših ljudeh.....	32
Graf 4.1.3: Preživljanje časa s hišnim ljubljencem.	33
Graf 4.1.4: Vzroki, zakaj imajo domačo žival.	34
Graf 4.1.5: Prihod živali v dom.....	35
Graf 4.1.6: Kaj ljudem pomeni imeti žival.....	36
Graf 4.1.7: Vpliv živali na počutje.	37
Graf 4.1.8: Žival vrača naklonjenost za skrb.	39
Graf 4.1.9: Kam z živaljo.	40
Graf 4.1.10: V primeru smrti hišnega ljubljenca.	41
Graf 4.1.11: Vpliv živali na kakovost življenja ljudi.	42
Graf 4.1.12: Kaj zmanjša osamljenost.	43
Graf 4.1.13: Trditvi.....	44
Graf 4.1.14: Koliko lahko mesečno zapravijo za hišne ljubljence.	45
Graf 4.1.15: Koliko zapravijo za hišnega ljubljenca.	46
Graf 4.1.16: Vpliv denarja na število živali.	47

1. TEORETSKI UVOD

1.1 Uvod

Osamljenost v starosti lahko premagujemo na zelo različne načine. V primeru, da ima starejši človek rad živali in je pripravljen prevzeti odgovornost za njih, je lahko hišni ljubljeneček idealno sredstvo za premagovanje osamljenosti. Pri tem ni tako pomembno za katero vrsto domače živali gre (za hišne ljubljenečke ali kmečke živali), ampak je pomembna odločitev za delitev ljubezni z živaljo in pripravljenost skrbeti zanjo. Živali znajo zelo dobro pomiriti in sprostiti ljudi, jih tolažiti, spraviti v boljšo voljo, znajo vračati ljubezen, tolažiti žalost ljudi, s svojimi vragolijami pa pogosto poskrbijo, da nam ni dolgčas ter, da ljudje nismo osamljeni. Živali na ljudi vplivajo pozitivno (gledano iz čustvenega vidika) in čeprav večkrat ravnajo v nasprotju z našimi željami ter pričakovanji, nam vseeno lahko polepšajo dan. Osredotočila se bom na pse in mačke, saj so najpogostejši hišni ljubljenci, ne smemo pa zanemariti tega, da je zelo pomembno, da je za živali lepo poskrbljeno ter da imajo odgovornega lastnika.

Pomembno je, da strokovno javnost, stare ljudi in njihove sorodnike ter znance seznanimo z enim izmed načinov, kako lahko pripomoremo k temu, da staremu človeku z živaljo dodatno polepšamo vsakdan. Pri človeku s pomočjo živali zmanjšamo občutek osamljenosti in mu nekako dajemo zagon ter pozitivno energijo, da ne izgubi volje do življenja. Živali lahko blažijo stres, pripomorejo k zmanjševanju žalosti, spodbudno vplivajo na človekovo dušo, nas nasmejijo in še marsikaj.

Vpliv živali na kakovost življenja starejših ljudi je zanimiva tema za socialno delo, ker prinaša vpogled v pozitivne učinke živali na življenje ljudi. Odgovorila bom, kakšna je vez med človekom in živaljo ter kakšno odgovornost prinaša skrb za žival. Živali na ljudi vplivajo na različne načine, omogočajo pa tudi vzpostavljanje oziroma priložnost navezovanja novih prijateljskih odnosov z drugimi lastniki domačih živali in s tem širjenje socialne mreže. Iz izkušenj lahko povem, da stik z okolico najpogosteje navežem na sprehodu s svojo psičko, saj srečam kar nekaj

ljudi, s katerimi skoraj vedno izmenjam nekaj besed. Vsekakor skrb za žival prinaša tudi določene telesne aktivnosti – večkrat dnevno hojo po stopnicah, sprehode in predvsem motivacijo za gibanje v zaprtih prostorih ter v naravi. Dobro je, da se ljudje čim več gibamo in žival je lahko idealno izhodišče za to. Za stroko socialnega dela pa je pomembno tudi to, kako lahko povežemo skrb za živali in oskrbo starih ljudi v domovih za starejše občane ter tamkajšnjim stanovalcem omogočimo tudi stik z živalmi.

1.2 Vpliv živali na življenje starejših ljudi

Kakovost človeškega življenja se meri po tem, koliko in v kakšni medsebojni skladnosti so zadovoljene njegove potrebe. Dandanes imajo stari ljudje dobro zadovoljene materialne potrebe, so zdravi in duševno čili, vendar so nezadovoljni, ker so osamljeni ter frustrirani na področju medčloveških odnosov (Ramovš 2003: 88).

Maslow (Pečjak 2007: 55) v hierarhičnem modelu potreb razlikuje več skupin oziroma ravni potreb. Med njimi pa je smiselno izpostaviti potrebe po varnosti, potrebe po socialni pripadnosti, potrebe po spoštovanju in samospoštovanju. Tudi ob prehodu v tretje življenjsko obdobje sta lahko ogroženi potreba po varnosti in socialni pripadnosti. Tudi popolnoma zdravi stari ljudje lahko dobijo občutek osamljenosti, zapuščenosti, saj pogosto nimajo nikogar, ki bi jim prisluhnil in bi mu delal družbo.

Dodala bi, da sem z raziskavo ugotovila, da družba živali ljudem pomeni veliko, saj jih živali spravijo v boljšo voljo, vedno je nekdo z njimi, niso tako osamljeni, skoraj prisiljeni so, da so bolj fizično aktivni, predvsem psi pa dajejo tudi občutek varnosti. Ljudje se s skrbjo za žival počutijo pomembne, saj skrb za žival prinaša odgovornost in obveznost.

Dobro je, da se ljudje že pred upokojitvijo pripravljajo na življenje po upokojitvi, saj v nasprotnem primeru lahko zelo obrambno reagirajo na svoje okolje in ljudi, izgubijo zaupanje v druge ter se ne znajdejo v novi situaciji. Pomembno je, da se stari ljudje naučijo na nov način zadovoljevati svoje temeljne potrebe, saj se v nasprotnem primeru lahko začnejo zapirati vase (Marinšek, Tušak 2007: 86).

Ljudje imajo v službi razvito socialno mrežo, družijo se s sodelavci, ko pa se upokojijo, pa se vezi skrhajo in že tako pride do tega, da ima človek manj družbe.

1.3 Sporazumevanje in vez med človekom ter živaljo

Turner (2007, v Fine 2010: 4-6) pravi, da je vez človek – žival («human – animal bond») fenomen, ki spremlja ljudi, odkar so prvič udomačili žival. Prav ta povezava med ljudmi in živalmi je pripomogla, da so živali postale člani družine. Katz (*ibid.*) piše o tem, kako lastniki domačih živali uporabljajo pse za zapolnitev pomanjkanja čustvene podpore v njihovih življenjih. Ne smemo pa pozabiti na to, da lastniki večkrat ustvarijo velika pričakovanja do svojih hišnih ljubljencev in pri tem pozabijo, da živali niso ljudje. Marinšek in Tušak (2007: 10) poudarjata: »Izoblikujmo zdrav odnos človek – žival, saj ima tudi žival pravico ostati žival! Zato tudi živali ne smemo imeti kot nadomestilo za človeške odnose. Naše življenje bo zdravo in kvalitetno v tem pogledu, če bodo odnosi z živalmi dopolnili medčloveškim odnosom.«

1.4 Vpliv živali na človeka

1.4.1 Vpliv na zdravje

Odkar je več pozornosti posvečeno vezi med človekom in živaljo, je bilo narejenih veliko raziskav o vplivu živali na človekovo zdravje. Splošno je sprejeto, da obstaja povezava med človeškim zdravjem in hišnim ljubljencem, kljub temu pa se najdejo kritiki, ki predlagajo drugi dve razlagi – prva je, da imajo hišni ljubljenci posreden vpliv na človekovo zdravje na način, da olajšajo, pospešijo odnose med ljudmi, druga razlaga pa je, da čisto tretji faktorji vplivajo na to, da je nekdo lastnik psa in na njegovo zdravje. V tem primeru lastništvo živali nima nobenega učinka na zdravje človeka (Wilson, Turner 1998).

Odendaal (Chandler 2005) je v svoji raziskavi ugotavljal, kakšen vpliv ima pozitiven stik oz. interakcija med neznanim psom in človekom na človekovo zdravje. Po pozitivni interakciji med človekom in psom je Odendaal izmeril v krvni

plazmi nevrokemične snovi, ki pomagajo zniževati krvni pritisk (te so se povečale), hormon, ki je povezan s stresom pa se je pri človeku bistveno zmanjšal. Na univerzi v Pensilvaniji pa so ugotovili, da tisti ljudje, ki imajo hišnega ljubljénčka po srčni kapi živijo dlje, kot tisti, ki ga nimajo (Abdill, Juppe 1994). Anderson in sodelavci (Flynn 2008) so v svoji raziskavi prišli do ugotovitve, da imajo lastniki živali manj možnosti, da zbolijo za katero od kardiovaskularnih bolezni, kot ljudje, ki nimajo živali.

V raziskavi, ki sem jo opravila sem potrdila, da se vprašani strinjajo s tem, da jim njihovi hišni ljubljénčki zmanjšujejo stres, saj jih pomirjajo. Več o tem najdete v grafu 4.1.9 na strani 36. Tudi pri vprašanju, kako žival vpliva na njihovo psihično počutje, so odgovarjali, da jih žival pomirja in zmanjšuje stres.

Raziskavo o splošnem zdravju so izvedli v Avstraliji in Nemčiji. Lastniki živali so bili uvrščeni med najbolj zdrave ljudi oziroma med tiste, ki so najmanjkrat obiskali zdravnika. Zaključek raziskave je bil, da obstaja povezava med dolgoročnim zdravjem in hišnimi ljubljénčki (McCardle *et al.* 2011 a).

1.4.2 Psihosocialni vpliv na človeka

Ob skrbi za žival starostniki občutijo, da jih nekdo potrebuje, obenem pa se jim poveča občutek vrednosti. Zaradi pozitivne naklonjenosti svojega ljubljénčka nekateri ljudje kar vzcvetijo. V določenih primerih postane odnos med človekom in živaljo zelo pomemben dejavnik, ki zmanjšuje občutke osamljenosti ter izolacije. Prisotnost živali lahko postane predmet pogovora z naključnimi mimoidočimi, sprehodi pa izboljšajo posameznikovo fizično stanje (po Fine 2000: 65). Tudi sama opažam, da ko sprehajamo pse, velikokrat navežemo stike z mimoidočimi.

Živali k dobremu čustvenemu počutju človeka prinašajo veliko, saj dajejo brezpogojno ljubezen in priložnost za ljubezen ter naklonjenost, lahko igrajo vlogo prijatelja, zaupnika, prijatelja v igri in družabnika. S pomočjo živali se naučimo določenih veščin, pomagajo nam vzpostaviti zaupanje, avtonomnost, odgovornost, kompetenco in empatijo do drugih (Wilson, Turner 1998: 136). Žival tudi zmanjša občutek osamljenosti, daje občutek varnosti, nas spravi v dobro voljo in še mnogo več.

Biti v prisotnosti živali, jih opazovati ali biti z njimi v interakciji, zmanjša stres zaradi osamljenosti, bojazni ali depresije, prav tako pa zmanjša sam fiziološki odziv na stres, ki ga povzroči stresor (McCradle *et al.* 2011 b). Lahko tudi rečemo, da že samo gledanje oziroma opazovanje živali človeka pomirja. Tudi opazovanje ribic v akvariju ljudem nudi sprostitve, zato jih najdemo v nekaterih zobozdravniških ambulantah (in drugih podobnih ustanovah), saj ljudje občutijo manj strahu, če jih opazujejo (Marinšek, Tušak 2007). V mnogih domovih za starejše imajo v avlah v akvariju ribice, ponekod imajo v kletki ptice, najdejo pa se tudi zajčki, hrčki, mačke, psi in druge živali.

Messentove (Wilkes 2009) ugotovitve so, da imajo lastniki psov, ki sprehajajo svoje pse po parku, v povprečju več pogovorov z drugimi ljudmi, kot tiste osebe, ki se tam sprehajajo same. Prav tako pogovori trajajo dlje časa, če je zraven prisoten pes. Pes deluje kot ledolomilec, ki zagotovi varen začetek pogovora. Tudi v vsakdanjem življenju je moč večkrat videti, kako se v parku ljudje pogovarjajo in sočasno božajo psa, pogovori pa največkrat tečejo o tem koliko je pes star, kakšne pasme je in podobno. McNicholas in Collis sta v svoji raziskavi ugotovila, da živali povečajo socialne interakcije med ljudmi, kar vodi do večje in močnejše socialne mreže in do boljšega psihološkega stanja posameznika (*ibid.*).

Na trditev »Zato ker imam žival/i, imam bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežem stik z ljudmi v moji okolici.« v moji raziskavi, so se vprašani s trditvijo večinoma strinjali. Na lestvici od 1 do 5 (kjer 1 pomeni, da se sploh ne strinjajo, 5 pa, da se popolnoma strinjajo) so ocenili koliko se s trditvijo strinjajo. Pri obeh spolih je bila skupna povprečna vrednost 3,7, kar pomeni, da se s trditvijo skoraj strinjajo (vrednost 4 pomeni, da se strinjajo). Več o tem nam pove graf 4.1.16 na strani 44.

Ljudje, ki so zboleli za kakšno kronično boleznijo, se začnejo soočati z različnimi telesnimi in psihološkimi težavami (depresija, zmanjšanje socialnih stikov, zmanjšana mobilnost, razdražljivost, počasen napredek pri rehabilitaciji, podhranjenost, strah pred smrtjo) (McCradle *et al.* 2011). Živali v takih primerih pomagajo ljudem pridobiti upanje v napredek in jim pomagajo pri celjenju psiholoških ran.

1.4.3 Vpliv na značaj človeka

Lock je leta 1699 zapisal, da bi bilo dobro, da bi vsak otrok imel psa, veverico, ptiča ali katero drugo žival, saj bi s pomočjo odnosa z živaljo lažje razvil občutke nežnosti in odgovornosti (Schmid 2011: 10). Živali imajo vpliv tudi na značajske lastnosti lastnikov. Štuhec po Podberscku in Goslingu (2000), ki sta proučila veliko literature o tej temi, predstavlja osebnostne lastnosti, po katerih se razlikujejo tisti ki imajo žival in tisti, ki je nimajo, oziroma lastniki in nelastniki.

Socialnost	lastnik > nelastnik
Samozaupanje, optimizem	lastnik > nelastnik
Medsebojno zaupanje	lastnik > nelastnik
Odvisnost	lastnik > nelastnik
Sposobnost izogibanja osebnosti	lastnik > nelastnik
Občutek biti ljubljen	lastnik > nelastnik
Imeti raje žival kot ljudi	lastnik > nelastnik
Pripravljen pomagati	lastnik > nelastnik
Pedantnost	lastnik < nelastnik
Živčnost	lastnik < nelastnik
Nečustvenost	lastnik < nelastnik
Egoizem	lastnik < nelastnik
Neodvisnost	lastnik < nelastnik

Tabela 1.1: Primerjava lastniki-nelastniki

Iz tabele razberemo, da imajo lastniki boljše značajske lastnosti na področju socialnosti, samozaupanja in optimizma, medsebojnega zaupanja, odvisnosti, sposobnosti izogibanja osebnosti, občutka biti ljubljen, imeti raje živali kot ljudi ter so bolj pripravljeni pomagati. Ljudje, ki niso lastniki živali, so pa po naravi bolj pedantni, živčni, nečustveni, egoistični in neodvisni.

1.4.4 Vpliv živali na starejše ljudi

Starejši ljudje lahko s pomočjo hišnega ljubljenčka izboljšajo svojo fino motoriko in krepijo mišice v rokah (na primer pri česanju živali) ter na nogah, ko peljejo psa na sprehod. Pečjak (Marinšek, Tušak 2007: 84) loči tri vidike staranja: koledarsko (ki

ga določi družba), biološko (nekdo zgleda mlajši ali starejši) in psihološko (ko se prožnost mišljenja počasi ustavi). Vidiki so med seboj povezani, vendar se lahko tudi oddaljijo. Prehod v tretje življenjsko obdobje ljudem prinaša številne boleče in neboleče izkušnje. Človek se sooči z raznimi travmatičnimi dogodki, kot so odhod zadnjega otroka iz družine, upokojitev, bolezni povezane s starostjo in sčasoma tudi smrt enega od zakoncev. Lahko se začnejo tudi finančne težave ali pa pride do spremembe bivališča (odhod v dom za starejše občane) in osamljenosti. Tudi Pečjak (2007) pravi, da je danes starostna travma hujša kot nekoč, ker so ljudje v prehodu v tretje življenjsko obdobje mnogo bolj aktivni in v boljšem biološkem ter psihološkem stanju, kot so bili nekoč, hkrati pa so bolj osamljeni.

Hojnik (Marinšek, Tušak 2007) je s sodelavci odkril, da je socialna akcija starih ljudi po upokojitvi usmerjena predvsem v družino, vendar pa družinski člani ne morejo biti vedno ob starem človeku, zato se lahko stari ljudje še vedno počutijo osamljene, čeprav ne živijo sami. Hišni ljubljenci lahko starim ljudem krajšajo čas, saj imajo nekoga, za katerega morajo skrbeti. Živali, poleg družbe, staremu človeku prinašajo občutek stabilnosti in mu predstavljajo oporo, ljudem pomagajo, da se časovno lažje orientirajo, saj jih večkrat na kaj spomnijo (na primer na čas za hrano, sprehod). Živali pa vsekakor človeka prisilijo h gibanju, s tem pa si starejši ljudje krepijo mišice, posledično pa so dlje časa gibljivi. Psi so tudi dobri čuvaji in so zaščitniški do svojih lastnikov, tako da človek v bivanju s psom občuti dodatno varnost, vedo pa pomagati tudi v primeru, če se lastniku kaj zgodi (npr. z laježem opozarja in pritegne pozornost okolice, da ljudje opazijo dogajanje).

Konkreten primer, kako žival lahko opozori na to, da se je komu nekaj zgodilo, je v spletni anketi zapisala tudi ena oseba, in sicer, zapisala je, da je oseba umrla, psička pa je lajala in pritegnila pozornost. Celoten zapis dogodka najdete na strani 49 in v prilogi C na strani 94.

Hibella (Marinšek, Tušak 2007: 92) je v raziskavi zanimalo, zakaj imajo stari ljudje živali. Med najpogostejšimi razlogi so: skrb za nekoga, manjša osamljenost, zaposlitev, priložnost za dotike in ljubkovanje, občutek varnosti ter spodbuda k razgibavanju. Dokazano je tudi, da so stari ljudje, ki so imeli hišnega ljubljence in so živeli doma, kazali manj žalosti ter so občutili manj stiske na določenih področjih.

Tudi mene je zanimalo, zakaj imajo starejši ljudje živali. V mojih rezultatih raziskave si razlogi (od najpogostejšega do najmanj pogostega) sledijo takole: Ker imam rad/a živali; navajen/a sem, da je pri hiši žival; žival sem si želel/a; bil/a sem osamljen/a in sem si želel/a družbo živali; nisem lastnik živali, ampak se ukvarjam z živaljo; žival sem dobil/a in zdaj skrbim za njo; nisem se prostovoljno odločil/a. Več o tem najdete na strani 34, graf 4.1.7.

1.5 Vzpostavljanje novih odnosov s pomočjo živali

Včasih socialna mreža človeka ne zadovolji vseh njegovih potreb po odnosih, družbi, zaupanju, zato rabi in išče še druge, drugačne odnose. Za zadovoljitev potreb po druženju si človek lahko omisli domačo žival. Mnogo ljudi je mnenja, da imajo nekateri ljudje žival zgolj zato, ker pričakujejo, da bodo z njo zapolnili občutek osamljenosti in nadomestili druge družabne stike z ljudmi. Številne raziskave pa dokazujejo, da ljudem hišni ljubljenci pomagajo izboljšati že obstoječe socialne odnose z ljudmi (Kmet 2005: 19).

Najpogostejša vloga hišnega ljubljencega je, da je prijatelj svojemu lastniku. Lastnik ima z živaljo poseben odnos in je nanjo navezan (Haker *et al.* 2000). Živali delujejo kot prehodni objekt in kot vezivno prehodno tkivo. Za primer lahko vzamemo starostnika, ki se pri terapiji naveže najprej na žival in nato preko živali na terapevta. Žival torej vzpostavi socialni stik, nato spodbuja nadaljevanje stika in tudi razlaganje o težavah (Robbinson 1996). Žival kot pomočnik daje pomirjevalni učinek v stresnih situacijah. Raziskave kažejo, da živali blagodejno vplivajo na človeka v stresnih situacijah. Krvni tlak se zniža, ko lastnik boža žival (Haker *et al.* 2000). Tezo o znižanju krvnega tlaka je s svojo raziskavo potrdil tudi Odendaal (Chandler 2005).

Ko so ljudje v kriznih situacijah ali nimajo nikogar, komur bi se lahko zaupali, lahko o svojih težavah govorijo prav živalim. Žival se ne pogovarja, daje pa tisto, kar ljudje v določenih trenutkih enostavno potrebujemo – žival posluša in ne obsoja.

1.6 Aktivnosti in terapije s pomočjo živali

Vse aktivnosti, ki se izvajajo s pomočjo živali in se z njimi doseže pozitivne učinke pri uporabniku, so terapevtske. Temelj pri takih aktivnostih je odnos med človekom in živaljo. V takšne aktivnosti so vključene skoraj vse vrste živali, področje izvajanja teh aktivnosti pa je zelo široko in sicer: preventiva, podpora, družabništvo, terapija (Marinšek, Tušak 2007: 136). Tudi v socialnem delu poznamo terapijo in svetovalni pogovor v delovnem odnosu.

Bistvene značilnosti aktivnosti s pomočjo živali so, da za vsak posamezen obisk ni potrebno pripraviti specifičnih ciljev obiska, da prostovoljcem in strokovnemu osebju ni potrebno beležiti poteka obiska ter, da sta vsebina in dolžina obiska spontano prilagojena trenutni situaciji (Ambasadorji nasmeha. Terapija in aktivnosti s pomočjo živali. Aktivnosti s pomočjo živali).

Primer aktivnosti s pomočjo živali: Skupina prostovoljcev pripelje živali (psa, mačko) enkrat na mesec v dom za stare. Obisk poteka v večji skupini s točno določenimi navodili in s pomočjo domskega osebja, ki vodi evidenco, kdo od stanovalcev je bil deležen obiska živali. Zabeležijo si še čas prihoda in odhoda (*ibid.*).

Poznamo tudi terapije s pomočjo živali (TSŽ). Živali morajo pri TSŽ izpolnjevati določene kriterije, zato morajo biti posebej šolane in redno pregledane pri veterinarju. Bistvene značilnosti terapije s pomočjo živali so, da so za vsakega posameznika predvideni specifični cilji, da se proces beleži, dokumentira in oceni (Ambasadorji nasmeha. Terapija in aktivnosti s pomočjo živali. Terapija s pomočjo živali).

Terapija s pomočjo živali je usmerjena v zastavljen cilj, v katerem je žival, ki izpolnjuje določene kriterije, enakovreden udeleženec v celotnem procesu terapije. Terapija s pomočjo živali se izvaja pod nadzorom izučenega strokovnjaka s področja zdravstva ali socialnega dela, torej zdravnik, delovni terapevt, fizioterapevt, medicinska sestra, socialni delavec, logoped, psihiater. Namen terapije s pomočjo živali, je izboljšanje človekovega fizičnega, socialnega, čustvenega in miselnega oziroma intelektualnega funkcioniranja. Celoten proces se dokumentira tako, kot pri vseh terapevtskih posegih (Marinšek, Tušak 2007:

140). Žival, ki je prisotna na terapijah, med terapevtom in pacientom predstavlja dober začetek pogovora, velikokrat predstavlja most, ki ju povezuje. Živali dajejo občutek, da se terapevti pacientom zdijo prijaznejši in bolj sproščeni, zaradi česar se pacienti počutijo ugodneje (Krugel in Serpell v Fine 2010: 41).

Cilji TSŽ so fizični (izboljšanje fine motorike, izboljšanje upravljanja invalidskega vozička, izboljšanje ravnotežja), mentalni (povečanje medsebojne komunikacije, povečanje pozornosti, razvoj sprostitev in razvedrilnih spretnosti, izboljšanje samopodobe, zmanjševanje strahu, zmanjševanje osamljenosti), izobraževalni (povečanje besednega zaklada, pomoč pri spominu, izboljšanje poznavanja pojmov) in motivacijski (izboljšanje pripravljenosti za sodelovanje v skupinskih aktivnostih, izboljšanje interakcije) (Ambasadorji nasmeha. Terapija in aktivnosti s pomočjo živali. Terapija s pomočjo živali).

Primer terapije s pomočjo živali: Prostovoljec pripelje svojo žival v dom starejših, kjer skupaj z delovnim terapevtom pomagata stanovalcu, ki s težavo opravlja naloge fine motorike. Za izboljšanje uporabnikove fine motorike si terapevt pomaga z zaponkami na povodcu in ovratnici. Stanovalec sam odpre posodo s priboljški in majhne koščke daje živali (*ibid.*).

Pri aktivnostih in terapijah s pomočjo živali lahko pride tudi do negativnih stvari. Zaradi neprimernega ravnanja ali pomanjkljivega nadzora do živali lahko pride do poškodbe (mačka popraska, pes ugrizne), s tem pa do strahu uporabnika pred nadaljnjimi terapijami oziroma aktivnostmi. Predvsem uporabniki z motnjami v duševnem razvoju lahko žival izzovejo, da reagira tako, kot si ne želimo. Uporabniki imajo lahko tudi nasploh strah pred določenimi živalmi, pojavljajo pa se tudi alergije (nekateri ljudje imajo lahko alergijo na dlako določenih vrst živali). Verjamem pa, da lahko s pravilnim pristopom in vztrajnostjo, strah pred določenimi živalmi odpravimo. Tudi sama sem eni deklici, s pomočjo naše psičke, odpravila strah pred psi in to v enem dnevu.

1.7 Domovi za starejše

V obdobju med 1991 in 2000 je v domovih za starejše občane prevladoval predvsem bolnišnični model. V domove so prihajali stanovalci s čedalje bolj

kompleksnimi težavami, za katere je uspešno lahko poskrbelo prav zdravstveno osebje. V tistem času je bila prisotnost socialnega delavca zelo majhna, saj je na enega socialnega delavca prišlo malo manj kot 200 stanovalcev. Zmanjšala se je tudi solidarnost med stanovalci, saj je med njimi obstajalo prepričanje, da kar naj pokličejo sestro, če kaj potrebujejo, saj jih plačujejo. Po letu 2000 pa so domovi starejših občanov prešli v socialni model. Poudarek je na individualnem pristopu do posameznika (Hlebec 2009: 101-102).

Danes domovi za stare strmijo k temu, da skrbijo za telesne, duševne, socialne in duhovne potrebe ljudi. Z raznimi aktivnostmi povezujejo stanovalce, svojce in zaposlene. V domovih imajo razne dejavnosti, delovne terapije, igre (kartanje, pikado, balinanje, kegljanje itd.), telovadbo, medgeneracijska druženja, skupine za samopomoč, svete maše, piknike, poskrbijo pa tudi za praznovanje rojstnih dni stanovalcev.

Domovi za starejše si prizadevajo svojim stanovalcem zagotoviti čim bolj kvalitetno in ustrezno oskrbo, nego ter pomoč. Trudijo se, da jim omogočijo čim lepše življenje v takšnih okvirih, kot jih dopuščata njihova visoka starost in zdravstveno stanje. Domovi želijo biti tudi čim bolj odprte ustanove (Varna starost. Domovi za starejše. Dejstva o domovih.).

Mali (2008: 183 b) pravi, da so domovi za stare ljudi družbene institucije, v katere je vključenih veliko ljudi. Njihovo vedenje uravnavajo norme in vloge, ki jih določajo administrativne strukture. V Sloveniji zasledimo različna poimenovanja oziroma nazive, kot so domovi za upokojence, domovi za stare, domovi starejših občanov, domovi oskrbovancev ali domovi počitka. V preteklosti so institucije v ljudeh vzbujale strah pred tako imenovano »zadnjo postajo v življenju« in sprožale tesnobo, saj so funkcijo današnjih domov imeli razni samostani in gradovi. Zaradi tega so institucije pustile slab priokus pri ljudeh, kateri je še danes prisoten.

Uporabniki ustanov in zaposleni strokovnjaki na tem področju ugotavljajo, da koncepti domov iz preteklosti ne ustrezajo več današnjim potrebam, željam in zahtevam uporabnikov. Pomembne so posebnosti vsakega posameznika, njegove potrebe, želje in interesi. Poudarja se pravica posameznika do izbire (Mali 2008: 186-187 a).

Goffman (Mali 2006: 17) opredeljuje totalno ustanovo kot prostor za bivanje in delo, kjer je veliko število posameznikov s podobnim položajem za dalj časa odrezanih od družbe. Skupaj živijo prisilno, formalno vodeno življenje. Mali (op.cit.: 18) navaja Coolya (1993), ki pravi, da je osnovni problem institucije, da ni prilagojena celotni osebnosti posameznika. Vsak posameznik ima unikatno preteklost, svojo zgodbo, želje in potrebe ter tak tudi pride v institucijo, tam pa so pravila in cilji, ki določenim posameznikom ne ustrezajo. V totalnih ustanovah se odvija celoten življenjski krog posameznika, ki vsebuje oskrbo, aktivnosti, zaprtost, segregacijo, zabavo, delo, rekreacijo (*ibid.*).

Mali (op.cit.: 21) razlikuje tri značilnosti totalnih institucij, in sicer zaprtost pred zunanjim svetom, racionalizacija vsakdanjega življenja ter organizacijska birokratizacija. Zaprtost pred zunanjim svetom ne pomeni, da so vse institucije popolnoma fizično izolirane od zunanjega sveta, a obstaja moralna zaprtost, ki je velika, ni veliko socialnih stikov med zunanjim in notranjim svetom. Totalna institucije so potisnjene na rob družbe. Racionalizacija vsakdanjega življenja, pomeni, da se življenje v instituciji odvija po točno določenih pravilih, vsak dan po istem urniku. Življenjski bioritem posameznikov se odvija vedno enako, pod isto avtoriteto, na vedno enakem mestu. Tretja značilnost totalnih institucij, organizacijska birokratizacija, pa se nanaša na razkol med zaposlenimi in uporabniki. Zaposleni so oblast, uporabniki pa so jim podrejeni. Zaposleni imajo stik z zunanjim svetom, za uporabnike pa je ta svet nedostopen.

V prihodnosti bo potrebno v domovih povečati fleksibilnost norm, hišnega reda in celotnega bivanja v domu. Dobro bi bilo graditi manjše domove, ki bi bili namenjene manjšemu številu stanovalcev. V majhnih domovih bi zaposleni imeli več časa za posameznike, v središču bi tako bila celovita osebnost stanovalca, posameznik pa se ne bi izgubil v množici (op.cit.: 26). Strinjam se z Malijevo, da bi se morali graditi manjši domovi, ki bi dajali večji občutek domačnosti in, da se posamezniki res ne izgubijo v množici. S tem, da bi zaposleni imeli več časa za posameznike, pa se ne strinjam popolnoma. Vse je odvisno od števila zaposlenih na določenem področju. Razlika je, če mora en negovalec skrbeti za dva ali deset ljudi. Ena socialna delavka na 150 stanovalcev je tudi premalo. Menim, da če bi

tudi v večjih domovih bilo več zaposlenih, bi prav tako lahko zaposleni več časa posvečali vsakemu posamezniku.

Ob prihodu v dom se mora stanovalec nanj navaditi. Stanovalec se mora bolj prilagajati domu, kot dom njemu. Prilagajanje v starosti je težko, saj star človek težko spremeni svoje navade, ki jih je imel skozi vse njegovo življenje. V domu mora sprejeti domska pravila, ki urejajo tudi njegov bioritem. Sprejeti in prilagoditi pa se mora tudi hišnemu redu (Mali 2002: 320).

Zraven institucionaliziranih oblik pomoči (kot so domovi za starejše), se starejši ljudje lahko preselijo in organizirajo v razne nastanitvene oblike. To so na primer stanovanjske skupine, sprejemališča, penzion, skupna gospodinjstva, samostojno življenje v skupnosti, stanovanja s podporo in zaščitena stanovanja (Mali 2013: 65). Za kvalitetno preživljanje prostega časa in zaposlitve starejših so organizirane zaposlitve, kot so delovne enote, socialna in invalidska podjetja, zaščitene delavnice, programi usposabljanja ter podpora na delovnem mestu. Oblike organiziranega prostega časa pa so družabni centri, možnosti izobraževanja, svetovanja, združenja in oblike samopomoči (Mali 2013: 67).

Za nove oblike pomoči in nove oblike odgovorov na potrebe starejših (ki želijo živeti doma, a rabijo določeno oskrbo), so v skupnosti že vzpostavljene storitve kot so: nega na domu, patronažna služba, osebna asistenca, družabništva in spremljevalci, pomoč v gospodinjstvu ter socialna oskrba na domu, podporne skupine, terensko delo, osebno načrtovanje in izvajanje storitev ter telefonsko svetovanje (Mali 2013: 77).

1.8 Živali v domovih za starejše ljudi

V tujini imajo v veliko domovih za starejše občane, nastanjene tudi živali, pri nas pa je takšnih domov trenutno malo. V tujini je to že stalna praksa, saj so ugotovili, da je življenje starejših in bolnih ljudi v prisotnosti živali lepše, kvalitetnejše in polnejše (Marinšek in Tušak 2007: 98).

Še do nedavnega je veljalo, da živali ne spadajo v okolje, kjer so bolni, slabotni in umirajoči. Danes temu nasprotujemo in dokazujemo, da živali pomagajo dvigniti

kakovost življenja. Dom upokojencev ni naravno okolje, vendar se vse bolj uveljavlja miselnost, da je potrebno v to okolje vnesti elemente, ki so bili prisotni v domačem okolju. To bi pozitivno vplivalo na počutje in posredno na zdravje (Mali 2008: 171 b).

Odhod v dom in navajanje na domsko življenje za stare ljudi predstavlja velik stres, obisk živali v domu pa ga lahko zmanjša, saj se stanovalci osredotočijo na žival, jo božajo ter pestujejo, kar deluje pomirjajoče. Redni obiski živali v domu za starejše omogočajo socialne interakcije in konstantno senzorno stimulacijo. Starejši ljudje, ki imajo radi živali, se zaradi obiskov živali v domu bolj sprostijo, se počutijo bolj domače in varne v oskrbi. Ohranja se tudi dobro počutje v telesnem, fizičnem, socialnem in psihološkem pogledu. Obiski živali ugodno delujejo na krvni obtok, znižata se krvni pritisk in pulz, zmanjšuje se stres. Pozitivni učinki so tudi rast zaupanja, zmanjševanje depresije, večje zadovoljstvo, občutek varnosti, povečevanje pozornosti in koncentracije, izboljšuje pa se tudi komunikacija. Pomembno je, da zaposleni v domu raziskujejo in sprašujejo starostnike, kdo želi sodelovati pri aktivnostih in terapiji z živalmi in kdo ne, saj vsi ljudje niso ljubitelji živali (Marinšek, Tušak 2007: 153).

V Sloveniji se zaradi številnih pozitivnih učinkov živali na stare ljudi, odločajo za aktivnosti in terapijo s pomočjo živali tudi v domovih za starejše. Društvo Ambasadorji nasmeha je k temu veliko pripomoglo, saj je prvo slovensko društvo za terapijo s pomočjo živali. Društvo deluje od leta 2004 in sodeluje z nekaterimi domovi za starejše, so prostovoljsko neprofitno društvo v javnem interesu. Organizirajo izobraževalne seminarje, strokovna predavanja, predstavitvene obiske v ustanovah z namenom širjenja in zagotavljanja kvalitetne terapije in aktivnosti s pomočjo živali v Sloveniji. Njihov cilj je doseči, da se aktivnosti in terapija s pomočjo živali ustalijo ter izvajajo kot priznana oblika pomoči v zdravstvu, šolstvu in na drugih primernih področjih (Ambasadorji nasmeha. O društvu).

Z enakim namenom delujejo tudi Tačke Pomagačke. Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov združuje prostovoljne člane in članice, ki skupaj s svojimi psi delajo kot prostovoljci in so na to zelo ponosni. Društvo je humanitarno, nepridobitno združenje fizičnih oseb in deluje v javnem interesu. Osnovni cilj

Društva za terapijo s pomočjo psov Tačke Pomagačke, ki je bilo ustanovljeno leta 2007, je pomoč pri rehabilitaciji in izboljšanju počutja otrok, mladostnikov, starostnikov ter oseb s posebnimi potrebami (Tačke pomagačke. Kdo smo. O nas).

1.9 Živali v domovih za starejše ljudi po Sloveniji

V domovih za starejše, so ponekod po Sloveniji živali že prisotne in sobivajo s stanovalci. Čeprav sem menila, da so po večini v domovih le ribice, sem vesela, da sem se motila. V kontakt sem stopila z domovi po Sloveniji in jih prosila, če mi lahko povejo, katere živali se nahajajo v njihovih domovih, kje se nahajajo in kdo skrbi zanje. Vprašala sem tudi, če imajo stanovalci lahko svoje živali. Nad določenimi odzivi sem bila zelo pozitivno presenečena, nekateri domovi pa še vedno nimajo v sklopu doma nobenih živali.

DSO KOČEVJE – Alenka Povše (socialna delavka) pravi, da v domu v Kočevju nimajo nobenih živali, enkrat mesečno imajo aktivnosti s psom, svojci pa lahko prihajajo na obisk s svojimi hišnimi ljubljenci.

DOM UPOKOJENCEV DR. FRANCETA BERGELJA JESENICE (DUFBJ) – Darja Kosančič (delovna inštruktorica) je povedala, da imajo v DUFBJ trenutno dva mucka in papagaja. Mucka se večinoma nahajata v avli ali pri glavnem vhodu, zanju pa skrbita stanovalki. Papagaj se nahaja na enem izmed oddelkov doma, kjer so stanovalci slabšega zdravja, zato za papagaja skrbi družabnik. Stanovalci svojih živali trenutno nimajo, so pa nekoč skrbeli za gospo in gospoda, ki sta v svoji sobi imela kletko s ptički. Ugotavljajo, da stanovalcem mucka pomenita zelo veliko in pozitivno vplivata na njih.

DOM UPOKOJENCEV ŠMARJE PRI JELŠAH – Za ta dom lahko rečemo, da je prijazen ljudem in živalim. Direktorica Gordana Drimel pove, da imajo ovco, muco, ribice, papige, morske prašičke in hrčke. Živali se nahajajo zunaj doma in po stanovanjskih skupinah, zanje pa skrbijo stanovalci in zaposleni. Stanovalci lahko imajo, ob predhodnem dogovoru, tudi svoje živali.

DOSOR RADENCI – V domu imajo dva akvarija z ribicami (enega v avli, drugega na oddelku s povečano pozornostjo), v pripravi pa je terarij, v katerem bodo, med drugim, tudi paličnjaki. Jasmina Štandeker pravi, da za akvarija in terarij s pomočjo sodelavca skrbita dva stanovalca. Ena stanovalka ima svojega psa, ki ga je imela že pred prihodom v dom, zanj pa skrbi sama, drugi stanovalci pa psa vozijo na sprehode, saj gospa težje hodi. V preteklosti so imeli dva stanovalca s svojim psom, vendar se je en stanovalec preselil, drugo psičko pa je stanovalka dala svojcem nazaj domov. Na oddelku s povečano pozornostjo imajo muco, ki je sama prišla na dvorišče in ostala. V DOSOR-ju skrbijo, da so živali redno veterinarsko pregledane in so eni izmed prvih domov, ki dovolijo sobivanje z domačo živaljo. V DOSOR-ju poteka tudi projekt »Živali za ljudi«, enkrat mesečno jih obiščejo prostovoljci s svojimi živalmi, stanovalci pa uživajo v njihovi družbi. V domu opazajo, da imajo živali neverjetno pozitiven vpliv na stanovalce.

DSO LJUTOMER – V domu imajo veliko ribic, nekaj jih je v akvariju v domu, nekaj pa v manjšem ribniku zunaj doma. V preteklosti so imeli tudi zajčka. Martin Novak pove, da so veverice iz bližnjega parka njihovi stalni gostje, stanovalci pa jih hranijo. Veverice po steni včasih splezajo tudi v drugo nadstropje, kjer jim stanovalci nastavljajo hrano. Stanovalci svojih živali nimajo, jih pa svojci lahko obiščejo s svojimi hišnimi ljubljenci.

DSO ČRNOMELJ – Socialna delavka Mira Vlašič pove, da v DSO Črnomlje nimajo svojih živali, razen nekaj mačk, ki prihajajo in odhajajo iz zunanjega parka. Zanje skrbijo stanovalci, v parku jim v posodice nastavljajo hrano, jih božajo in se z njimi tudi pogovarjajo. V domu še niso imeli stanovalca, ki bi želel imeti hišnega ljubljence v sobi. Obiskovalci redno prinesejo na obisk in druženje njihove hišne ljubljence.

DSO PREDDVOR – Mojca Sajovic, socialna delavka, je povedala, da imajo v domu akvarij z ribicami, na dvorišču pa večje število mačk. Enega mucka so vzeli za svojega oziroma so ga posvojili, cepili, mu dajejo ustrezno prehrano in je veterinarsko pregledan. Žal pa se z ostalimi mačkami težko spopadajo, saj jih neznani ljudje vsako leto pustijo na dvorišču, stanovalci jih hranijo in tako mačke ostanejo pri njih. Zaposleni se spopadajo z raznimi mačjimi boleznimi, z novimi

mladički, finančna stiska pa jim onemogoča ustrezne rešitve. Od leta 2013 imajo v domu tudi srečanja stanovalcev s terapevtskimi psi.

DOM UPOKOJENCEV POLZELA – Katja Tomažič, socialna delavka, pove, da imajo v domu v Polzeli več živali, kar je pohvalno. Pes Zemo (veliki švicarski planšar) ima svoj prostor (lepo ograjen, opremljen z uto) zunaj doma, veliko časa preživi na prostem in se sprehaja po okolici doma. Kozi Branka in Bojana ter pujsa Pepa imajo svoj prostor zunaj doma, prav tako ograjen z ograjo ter opremljen s hiško. Imajo tudi muce, ki se prosto sprehajajo po okolici doma, včasih pa kakšna zaide tudi v dom. Za vse živali skrbita hišnika, vključujejo pa se tudi stanovalci, ki prostovoljno urejajo kletke, skrbijo za hrano, se vključujejo v igranje, božanje, sprehode itd. Stanovalci imajo lahko svoje ptice (zaprte v kletki), ostale živali pa niso dovoljene.

DSO NOVO MESTO – V DSO Novo mesto imajo v sklopu doma domačijo, na kateri je kar nekaj živali. Vesna Zorec pove, da so trenutno na domačiji konj Eros, štiri koze in kozel, tri kamerunske ovce ter oven, turška kokoš, petelin in hišni zajček. Na domačiji ima svoj prostor tudi psička Tiša, ki dopoldneve s stanovalci preživlja na oddelku za demenco. Svoje domovanje ob domu so si našle tudi muce, ki jih stanovalci radi hranijo in božajo. Za živali skrbita vrtnar in stanovalec doma, ki je imel pred prihodom v dom kmetijo in ga delo zelo veseli, ter mu osmisli dneve. Stanovalci svojih živali žal ne morejo imeti v sobah.

DSO ŠIŠKA – Primož Krivec pove, da imajo v domu dva akvarija z različnimi ribami, ki sta nameščena v avli doma, imajo pa tudi dva papagaja. Za živali skrbita strežnici, ki sta zaposleni v pritličju. Stanovalci lahko imajo v sobah domačo žival, ampak le dokler so sami sposobni skrbeti zanjo. Ena stanovalka ima v sobi papagaja, pred časom je imela stanovalka tudi mačko. G. Krivec dodaja, da so veseli in spodbujajo svojce, da pridejo v dom skupaj s svojimi hišnimi ljubljenci, ki zelo pozitivno vplivajo na počutje stanovalcev. Zahtevajo le, da so živali urejene, psi na povodcu in da ne motijo ostalih stanovalcev, saj si vsi stanovalci obiska živali ne želijo.

DSO MOSTE – Kolegica Maša Žugelj je povedala, da imajo v avli dve skobčevki, za katera skrbijo receptorji. Živali v domu pri stanovalcih niso dovoljene, so pa dovoljene kot obiski, kar je zapisano tudi na oglasni deski. Nekajkrat na leto imajo

tudi Tačke pomagačke, kjer imajo stanovalci možnost vključevanja in druženja z živalmi. Okrog doma imajo tudi mačke, stanovalci, ki so ljubitelji mačk, pa jih hranijo.

DSO FUŽINE – Bojanka Genorio, direktorica doma pravi, da so kar nekaj let imeli v Domu starejših občanov Fužine dva zajčka. Za oba je vestno skrbela ena stanovalka, ostali stanovalci pa so ju obiskovali in se z njima pogovarjali. Pred kratkim je poginil zadnji zajček in trenutno nimajo nobene živali. V dnevnih prostorih so imeli papagaje, za katere so ob pomoči zaposlenih skrbeli posamezni stanovalci. Ko so umrli, jih niso nadomestili, ker stanovalci niso imeli zanimanja. Stanovalci v enoposteljnih sobah lahko imajo domačo žival, v dvoposteljnih pa le, če s tem soglaša drugi stanovalec. Imeli so primer, ko je gospa ob vselitvi s seboj pripeljala kužka, za katerega je sama skrbela in ji je bil v veliko oporo. Nek zakonski par pa si je ob vselitvi pripeljal s seboj muco. Dovoljeno je, da obiskovalci pridejo na obisk z domačo živaljo – v večini so to psi. Na bivalno enoto, ki je namenjena stanovalcem z demenco pa zaposleni bolničar občasno pripelje svojega psa.

DSO GORNJA RADGONA – Delovni terapevt Matjaž Zupanc pravi, da so v domu v preteklih letih prakticirali različne načine stikov z živalmi. Trenutno imajo v domu na enoti za osebe z demenco muco, ki je domska in za katero skrbijo stanovalci ob podpori osebja (osebje na enoti, socialna delavka, delovni terapevt). Na nekaj oddelkih imajo akvarije z ribami, za katere skrbijo stanovalci. Občasno v dom prihaja psička, ki je bila v preteklosti članica Tačk pomagačk. V domu so živali vedno dobrodošle in jih svojci stanovalcev večkrat pripeljejo na obisk. Živali imajo vstop v sobo stanovalcev, razen pri določenih posameznikih (če je povečano tveganje za zdravje – bolnišnične infekcije, druge bolezni). Pogoji je primerna socializacija živali. V preteklosti so imeli nekaj stanovalcev, ki so hišnega ljubljence (muco, psa) pripeljali s seboj v dom. Takšne primere obravnavajo individualno, žival pa mora biti socializirana in vajena življenja v hiši.

DOM UPOKOJENCEV IZOLA – V domu trenutno nimajo živali. Socialna delavka Daša Kefer pove, da so v preteklosti imeli mačko, ki je živela na dvorišču, vendar je že poginila. Za mačko je skrbela stanovalka in zaradi žalosti ob izgubi gospa ni želela, da bi imeli drugo mačko. Ena stanovalka pa je pred časom imela v sobi

papagaja. Ga. Kefer doda, da stanovalci skoraj nikoli ne izrazijo želje, da bi imeli živali.

DSO ILIRSKA BISTRICA – Nadja Vidmar (strokovna vodja) pravi, da imajo v domu dva kanarčka za katera skrbijo stanovalci in delovna inštruktorica. Dva stanovalca imata v sobi svoje kanarčke in za njih skrbita sama. Na hodniku se nahaja akvarij z ribami, za katerega skrbi stanovalec. Dogovor imajo tudi s Tačkami pomagačkami, ampak trenutno (zaradi daljše odsotnosti delovne terapevtke) kužki niso prisotni. V 10. členu Hišnega redu Doma starejših občanov Ilirska Bistrica imajo napisano: »Stanovalci lahko imajo male hišne živali, če zanje skrbijo sami (hranjenje in čiščenje kletk) in niso moteče za ostale stanovalce.«

DOM OB SAVINJI – V domu imajo muco, ki živi zunaj in za njo skrbita dve stanovalki, v dnevnem centru pa imajo želve, v preteklosti so imeli tudi zajčka. Imajo tudi terapije z živalmi, natančneje s psi. Prihajata dva izurjena psa, ki sta namenjena terapijam. Kužka pa si stanovalci niso želeli, je povedala delovna terapevtka Lucija.

1.10 Prepoznavnost pomena živali v življenju stanovalcev domov z vidika socialnega dela

Naloge in vloge socialnega delavca v domu so ves čas, torej pred prihodom stanovalca v dom, v času bivanja stanovalca v domu, ob odhodu stanovalca iz doma, vmes pa za zagotavljanje dobre klime v domu in vloga kot spremljevalca institucionalnega življenja stanovalcev (Mali 2008: 84 b). Ko pride stanovalec v dom, je pomembno, da ga socialni delavec spozna, da spozna njegovo preteklost, zgodbo, navade, na kaj je ta oseba navezana, če je doma pustila ljubljene osebe, domačo žival, kakšne so potrebe in vse to skuša tudi razumeti. Potrebno je sodelovati tudi s sorodniki.

Naštete vrednote in znanja so zelo pomembne spretnosti, ki jih socialni delavec v domu za starejše mora poznati ter obvladati. Socialno delo v domu v poenostavljenem pomenu je zagotavljanje vsega, kar stanovalec kot posameznik potrebuje za kvalitetno življenje v domu od svojega prihoda v dom in odhoda iz njega (Milošević Arnold 2003: 31).

S pozitivnimi učinki in vplivi, ki jih ima žival na človeka, prispeva k večji kvaliteti človekovega življenja. Takšne pozitivne učinke želijo uporabiti strokovnjaki na različnih socialnih področjih. Aktivnosti z živalmi vpeljujejo tudi v domovih za stare ljudi. Na tem področju so bile opravljene tudi raziskave, ki so prav tako pomembne na področju socialnega dela, saj med drugim zajemajo teme socializacije, komunikacije, razvoja odnosov, odgovornosti, odpravljanje stresnih stanj, socialne interakcije, sprejemanje drugačnosti, prilagajanje, razvijanje delovnih navad, večje koncentracije in vse te stvari moramo upoštevati tudi pri socialnem delu (Kmet 2005: 28).

Žival že samo s svojo prisotnostjo ljudem ponudi neko vrsto razvedrila. Tudi ljudje, ki živali ne marajo, uživajo ob gledanju živali, še posebej v ustanovah, kjer so ljudje primorani ostati dalj časa, saj je takrat moč opaziti, da vsakdo najde nekaj razvedrila ob obisku živali. Tako je na primer med dolgotrajno hospitalizacijo, bivanju v različnih zavodih in domovih za starejše, kjer žival ljudi razvedri. Prisotnost živali med drugim povečuje komunikacijo med ljudmi, vzbuja spomine in spodbuja razmišljanje, ljudi spodbujajo k smehu ter igri (Marinšek in Tušak 2007: 143).

Ob sprejemu v dom za starejše se nekateri posamezniki morajo ločiti od svoje živali. Prehod v novo bivalno okolje je v starosti zelo stresen, saj ob njem človek doživlja veliko stisko. Z ločitvijo od svoje živali sta staremu človeku odvzeta stik in opora hišnega ljubljence, zato je odhod v dom še bolj stresen. Uporabniku, ki ima doma žival, bi možnost, da jo lahko prinese s seboj v dom ublažila stisko ob sprejemu in olajšala prilagajanje na novo okolje (Hrvatina, Sorgo 2005: 27). Žal pa ne gre tako, da bi si vsak lahko v dom prinesel svojo žival, saj bi hitro prišlo do raznih nevšečnosti v domu (higiena, vse živali se med seboj verjetno ne bi razumele, lajež, uničevanje raznih predmetov, vzgoja, napadalnost itd.).

Zaposleni življenje v domu poskušajo čim bolj približati prejšnjemu načinu življenja stanovalca. Prisotnost živali bi vplivala tudi na domačnost vzdušja v ustanovi. Aktivnosti z živalmi bi domu omogočale nove priložnosti povezovanja z okoljem (*ibid.*). Za doseganje rezultatov moramo razumeti življenjsko situacijo uporabnika in zakaj so ravno živali tiste, ki lahko pozitivno vplivajo na človeka (Kmet 2005: 28). Bistvenega pomena je odnos med človekom in živaljo ter čustvena

navezanost. Večja je navezanost, več je možnosti za blagodejni učinek živali. Ljudje imajo razne socialne stiske, so zaprti vase, občutljivi, pogosto pa se težko nekomu zaupajo. Tisti ljudje, ki so ljubitelji živali, se ob njej lažje pogovarjajo ali sploh začnejo govoriti o sebi, o svojih težavah, občutkih (Kmet 2005: 29).

Banks in Banks (v Schmid 2011: 13) pravita, da so se ob rednih terapijah starejši ljudje spomnili na svoje hišne ljubljence, ki so jih nekoč imeli. Richeson (*ibid.*) je ugotovil, da terapije s pomočjo živali starejšim ljudem, ki imajo demenco, zmanjšajo razburjenost in povečajo socialno vključenost. Opazili so celo, da so bili starejši bolj odzivni in komunikativni z zaposlenimi tisti dan, ko je k njim prišel pes.

Z vsemi temi ugotovitvami se strinjam. Živali včasih res delajo čudeže. Tudi sama sem že večkrat opazila, kako se ljudje razgovorijo, ko se odpre tema o živalih, saj se začnejo spominjati svojih živali in pripovedujejo o raznih prigodah, ki so povezane z njihovimi hišnimi ljubljenci. Ne predstavljam si, kako hudo mora biti, ko gre starejša oseba v dom starejših, doma pa pusti žival, na katero je zelo navezana. Zato verjamem, da starejšim, ki imajo radi živali, terapije z živalmi zelo pomagajo.

1.11 Osamljenost

Pri starejših ljudeh je osamljenost zelo pogost pojav. Ljudje imamo razvite socialne mreže, vendar pogosto pride do zmanjšanja socialnih stikov. To se zgodi na primer, ko ljudje ostanejo brez službe, se otroci odselijo od doma, kdo od bližnjih umre itd.

Osamljenost je ena od najbolj tipičnih človeških lastnosti, saj nas med drugim opozarja, da je človek socialno bitje (Mali 2002: 318). Osamljenost je čustveno stanje, v katerem oseba občuti močna čustva izolacije in praznine. Osamljenost je več kot samo želja po družbi nekoga drugega, saj je občutek, da si odrezan ali odtujen od ljudi. Pomembno je, da poznamo razliko med osamljenostjo in samoto. Samota je lahko pozitivna in prijetna izkušnja, če se zanjo odloči posameznik sam, saj imamo ljudje včasih tudi potrebo po samoti (Hvalič Touzery 2006: 46-47).

Samota je čas, ko je človek sam s seboj v tišini. Ne glede na okoliščine, je oseba mirna. Samoto najdemo v tišini in je občutek, da v tistem trenutku ne potrebujemo nič in nikogar drugega (Moj pogled. Gumb iskanje – samota. Samota in osamljenost.). Samoto izberemo sami, ko želimo mir. Med osamljenostjo in samoto je torej velika razlika, saj se za samoto nekako odločimo sami, vendar preveč samote lahko prav tako pripelje do osamljenosti. Veliko starejših ljudi je osamljenih. Razlogov za osamljenost je veliko, med drugim tudi, da je oseba v obdobju starosti pogosto povezana z manjšim številom oseb in si želi več družbe ter obiskov, predvsem vnukov in pravnukov. Osamljene spremlja občutek, kot da marsikomu ni več mar zanje in da niso več tako pomembni, kot so bili nekoč. Žal nam pri hitrem tempu življenja včasih enostavno zmanjka časa za obiske starejših oseb, saj nam teden hitro mine, nekaterim starejšim pa se en teden zdi cela večnost. Verjetno je že skoraj vsak kdaj slišal stavek: »Zakaj nič ne prideš? Že cel teden te ni bilo na obisk!«

Osamljenost je za starejšega človeka lahko tako huda, kakor telesna podhranjenost in tudi posledice so podobne, saj lahko začne hirati, napadejo ga bolezni, izgubi tek itd. Osamljenost se premaga v bližini nekoga od svojih ljudi (Ramovš 2003: 80). Prav tako osamljenost lahko premagajo hišni ljubljenci, saj so večino časa ob nas, potrebna je skrb za njih in obenem dan hitreje mine. Živali znajo vračati ljubezen, so dobri poslušalci in poskrbijo, da nam ni dolgčas.

Človek težko živi sam. Večinoma je občutek osamljenosti povezan z izgubo bližnjih oseb in redkejšimi socialnimi stiki. Vendar pa osamljenost ni vedno odvisna od pomanjkanja neposrednih stikov z ljudmi. Ljudje se lahko počutijo osamljene v družbi. Ko so sami, pa ni nujno da osamljenost občutijo. V družbi naletimo na posameznike, ki so obdani s prijatelji in znanci, pa so vseeno osamljeni. Prav v domovih za stare ljudi pa lahko srečamo stanovalce, ki se ne družijo z drugimi stanovalci, pa niso osamljeni. Osamljenost je potrebno razumeti kot subjektiven fenomen (Mali 2002: 319).

Starejši ljudje so velikokrat izločeni iz skupin, izločuje jih njihov življenjski položaj, saj se otroci odselijo in upokojitev, ki jih izloči iz delovne enote, s tem pa upade zanimanje za stroko ter druge interese (Pečjak, 2007: 76). Večinoma imajo ljudje v službi razvito socialno mrežo in se družijo s sodelavci. Ko se upokojijo, pa se vazi

skrhajo in že tako pride do tega, da ima človek manj družbe in je posledično lahko postane bolj osamljen.

Ljudje se velikokrat ozirajo v preteklost, listajo po družinskih albumih, ocenjujejo uspehe in neuspehe. Uspehi prinašajo zadovoljstvo, neuspehi pa zagrenjenost (Pečjak, 2007: 78). Marinšek in Tušak (2007: 91) prav tako navajata, da je med drugim za premagovanje osamljenosti zelo primerno druženje z živalmi in skrb zanje. Druženje, božanje in ljubkovanje dajejo nežnost ter toplino, ki jo starejši ljudje zelo potrebujejo. Družba živali jim daje mentalno, psihično in čustveno korist ter zadovoljstvo. Nima veze ali je žival mlada ali stara, saj ima vsaka posebne vrednote.

V mnogih študijah so življenje s hišnim ljubljencem povezali z manj depresije in osamljenosti pri lastnikih. Živali poskrbijo za udobje svojega človeškega sopotnika, ter ga tolažijo in očitno služijo kot blažilec ali zaščita pred nesrečo (Fine 2000: 65).

1.12 Zdravilna moč živali

Živali včasih delajo čudeže. Pomirijo nas, nas prisilijo v gibanje, ob njih se dobro počutimo, preženejo osamljenost, so dobri prijatelji, nam dajejo občutek varnosti itd. Lahko rečemo, da imajo tudi zdravilno moč. Hišni ljubljenci so svojim lastnikom lahko v veliko pomoč.

Podatki kažejo, da se vedno več ljudi odloča za hišne ljubljence, ki jim tako ali drugače popestrijo življenje, obenem pa jim pomagajo ohraniti zdravje. V Belgiji mačkam in psom dovolijo, da v bolnišnici obiskujejo svoje bolne gospodarje, ljubljenci sodelujejo pri procesu zdravljenja svojih lastnikov tudi v škotskih bolnišnicah, v Veliki Britaniji pa zdravilne bele mačke celo prodajajo v nekaterih lekarnah. Mačka kot domača žival ni sposobna le pomiriti naših živcev, temveč tudi zniža krvni tlak, uredi srčni utrip, nas pripravi do povečane telesne aktivnosti in nas celo ozdravi nespečnosti. Felinoterapija (zdravljenje s pomočjo mačk) lahko odpravi glavobol – dovolj je že, da si mačka stisnemo k vratu in dovolimo, da nas s svojo energijo odreši bolečin. Sicer pa mačke tudi same začutijo našo bolečino (Sensa. Za navdih. Zdravilna moč živali). Zadnja stavka lahko iz izkušenj tudi sama potrdim, saj je sorodnik imel močan glavobol in je legel v posteljo. K njemu

je prišla mačka in ga začela lizati točno na tistem mestu, kjer ga je najbolj bolelo. Bolečina se je hitro zmanjšala, kmalu pa tudi ponehala. Druga sorodnica pa je imela bolečine v nogah in ji je njena mačka vedno legla na noge. Čeprav ni želela, da ji mačka spi na nogah in jo je odganjala, je mačka neverjetno vztrajala ter silila nazaj na noge.

Tudi psi so zelo pogosti hišni ljubljenci. Nenehno potrebujejo gibanje in nas spravijo na svež zrak ter nas spodbujajo h gibanju. Pasji zdravilci lahko bolniku pomagajo pri stresu, boleznih srca in degenerativnih procesih na sklepih ter medvretenčnih ploščicah. Nekateri psi imajo celo diagnostične sposobnosti in so stresirani, da prepoznajo raka v zgodnji fazi razvoja, še preden so vidni njegovi simptomi. Terapija s psi (kinoterapija) se, med drugim, uporablja v posebnih rehabilitacijskih centrih za otroke (v Sloveniji se s tem ukvarjajo Ambasadorji nasmeha). Da so psi lahko terapevti, morajo opraviti posebne teste, šolanje in morajo biti ustrezno veterinarsko pregledani (*ibid.*). Vsekakor pa tudi doma »šolani« psi lahko začutijo brezpogojno ljubezen in znajo premagati osamljenost, znajo poskrbeti da nam ni dolgčas, pri slabem počutju pa čutijo z nami ter nas spravijo v boljšo voljo.

Društvo za aktivnosti in terapijo s pomočjo živali je bilo ustanovljeno leta 2007. Društvo ima v namen izvajanja opisanih aktivnosti različne vrste živali, ki so izbrane posebej za to, so urejene in naučene. Uporabljajo dva konja, dva osla, pse, koze, pritlikave prašičke, mačke in zajce (Društvo za aktivnosti in terapijo s pomočjo živali. Predstavitev društva.). V terapevtske namene se lahko uporabljajo tudi druge živali, med drugim še ptice, delfini, ribe, plazilci itd.

Terapija s konjem (primer): Terapevt opazuje razvoj odnosa med konjem in varovancem ter ga usmerja tako, da pacient prepozna in razume svoje in konjeve reakcije ter odkriva in razrešuje vzroke svojih notranjih konfliktov. Učinek te terapije je pozitiven vpliv na premagovanje strahov, povečanje občutka sprejetosti in socialne vključenosti, povečanje samozavesti in spoznavanje lastne osebnosti preko prepoznavanja osebnosti konja (Demšar Goljevšček 2010: 4).

Terapija z mačko (primer): Prostovoljec pripelje svojega mačka v dom starejših, kjer skupaj z delovnim terapevtom pomagata stanovalcu, ki s težavo opravlja naloge fine motorike. Za izboljšanje uporabnikove fine motorike si terapevt

pomaga z zaponkami na povodcu in ovratnici. Stanovalec sam odpre posodo s priboljški in majhne koščke daje živali (Ambasadorji nasmeha. Terapija in aktivnosti s pomočjo živali. Terapija s pomočjo živali).

Terapija s psom (primer): Ženska, ki okreva po kapi, ima težave s hojo. V tem primeru je pes uporabljen kot motivacija. Terapevt psa postavi na mizo, uporabnika pa prosi, da stoji ob mizi in psa poboža po glavi, hrbtu in/ali ga skrtači. Za izboljšanje gibalnih sposobnosti, uporabnik s povodcem sprehodi psa, terapevt pa hodi poleg psa in uporabnika (*ibid.*).

Terapija z ribicami (primer): Ribe v akvariju delujejo pomirjujoče. Med čakanjem na zobozdravnika se z opazovanjem ribic pomirimo in vsaj za kratek čas odmislimo na strah pred zobozdravnikom.

Terapija z delfini (primer): Deček z avtizmom, je pričel hoditi pri štirih letih, vendar še vedno nestabilno. Ni razumel jezika, ni kazal izrazov na obrazu, ni govoril in imel je težave z zdravjem. Deček ni želel komunicirati z ljudmi, zavračal je vsakršne poskuse sporazumevanja, delfini so pa vse to spremenili. Dečkova mama pove, da ko je bil zadnji dan terapije, je njen sin poljubil njeno roko - prav tako, kot to storijo delfini. Smejal se je. Življenje je postalo lažje, dečkov razvoj je napredoval, prav tako je raslo njegovo razumevanje okolice (Kuhnert 2002: 206). Delfini v ljudeh izzovejo ekstremna čustva veselja in varnosti ter prebudijo naše centre v limbičnem sistemu. S stimulacijo tega centra pa se sproščajo občutki zadovoljstva (Marinšek, Tušak 2007: 197).

Terapija s prašički (primer): Otroci se na prašičke odzovejo z zanimanjem. V omenjenem primeru so tri prašičke črne barve in imajo dolge kocine. Niso zaupljive, tako da ne moreš takoj do njih, kar je dobro, saj se otroci tako navadijo počasnih gibov. Otroci so večinoma navajeni delati stvari na hitro in hrupno. Prašički pred hitrimi gibi pobegnejo, zato otroci spoznajo, da morajo pristopati na bolj primeren način (sploh otroci, ki imajo težave s koncentracijo) (Društvo za aktivnosti in terapijo s pomočjo živali. Članki v medijih. Prašički so pametni, radovedni in hitro se učijo.).

Strokovnjaki s področja medicine verjamejo, da je terapija z živalmi koristna za otroke, za bolne, stare in onemogle (Sensa. Zdrave odločitve. Zdravilna moč živali).

2. PROBLEM

Že od mojega otroštva imamo pri hiši živali. Večinoma psa in mačko, nekaj časa pa smo imeli tudi zajčke. Doma opažam, da živali zelo pozitivno vplivajo na vsakodnevno razpoloženje. Poskrbijo, da se več gibamo, pa tudi pomirimo se v njihovi družbi. Ko sem med študijem živela v Ljubljani, sem se večkrat spomnila na naša hišna ljubljenska in ko sem prišla iz Ljubljane, sem obvezno oba pobožala, jima namenila par besed, se z njima igrala itd.

Poznam tudi primere starejših ljudi, ko so ostali sami, so bili osamljeni, ko pa so dobili žival, so postali bolj veseli, manj osamljeni, saj je bil zmeraj nekdo ob njih. Take zgodbe so me pripeljale do tega, da raziščem če res živali tako dobro vplivajo tudi na starejše ljudi in kaj jim sploh pomeni imeti žival, kaj jim dobrega doprinese v zrelih letih.

Na podlagi raziskovalnih vprašanj sem si zastavila naslednje hipoteze:

HIPOTEZA 1: Ljudem je žival pomembna.

HIPOTEZA 2: Živali dobro vplivajo na ljudi – psihično in fizično.

HIPOTEZA 3: Živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi.

HIPOTEZA 4: Ljudje imajo zaradi živali bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežejo stik v svoji okolici.

HIPOTEZA 5: Zaradi hišnega ljubljenska se večkrat razvijejo prijetni pogovori s prijatelji, znanci, sorodniki in se ob tem nasmejijo.

HIPOTEZA 6: Če bi finančni stroški bili manjši, ljudje vseeno ne bi imeli več živali.

Iz radovednosti in malo za sprostitev pa sem zastavila še eno neobvezno vprašanje in sicer, da naj napišejo en vesel dogodek oziroma pripetljaj, ki je povezan s hišnim ljubljenskom in ga ne bodo nikoli pozabili.

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Glede na vrsto podatkov, ki sem jih zbirala, je v tej raziskavi šlo za kvantitativno raziskavo. V raziskavi sem uporabila anketni vprašalnik, rezultate ankete pa sem natančno analizirala in jih statistično prikazala glede na spol (moški, ženska). V raziskavo je vključenih 110 ljudi starejših od 59 let, ki imajo doma domačo žival oziroma hišnega ljubljence.

3.2 Merski instrumenti ali viri podatkov

V magistrski nalogi sem za merski instrument izbrala anketni vprašalnik. Anketa vsebuje različne tipe vprašanj: zaprti tip (kjer anketiranci obkrožijo črko pred izbranim odgovorom), odprti tip (kjer anketiranci na vprašanje odgovorijo sami) in kombinirani tip (kjer so podane možnosti in je ena izmed možnosti »drugo« in lahko odgovor zapišejo oziroma dopišajo sami). Z različnimi tipi vprašanj sem pripomogla k bolj točnim odgovorom, saj če bi na primer imela le zaprti tip vprašanj, bi določene odgovore anketirancem vsilila in rezultati ne bi bili tako točni. Vključila sem tudi mersko lestvico, kjer anketiranci od 1 do 5 ocenijo, koliko za njih stvar drži ali ne drži, koliko se strinjajo ali ne strinjajo s podano trditvijo.

3.3 Populacija in vzorčenje

Populacija je skupnost (statistična množica) vseh enot pojava, ki ga proučujemo. V mojem primeru so populacija osebe starejše od 59 let, ki imajo doma hišnega ljubljence. Anketa je bila spletna in fizična (za lažjo obdelavo podatkov, sem fizične ankete vnesla na splet). V vzorec je zajetih 110 oseb, katere sem naključno pridobila preko spleta, znancev, sorodnikov in prijateljev. Spletna anketa je bila aktivirana od 11.09.2016 do 03.10.2016, prav tako sem med tem časom pridobivala tudi fizične ankete.

3.4 Načrt zbiranja podatkov oz. empiričnega gradiva

Metoda zbiranja podatkov je spraševanje, natančneje anketa. Anketiranje je potekalo preko spleta in fizično na terenu. Anketo sem oglaševala preko socialnega omrežja facebook. Prijateljem in znancem sem posredovala povezavo do spletne ankete in jih prosila, da jo posredujejo osebam, ki ustrezajo profilu (osebe starejše od 59 let, ki imajo doma hišnega ljubljence), nekaj oseb poznam tudi osebno in sem jih vključila v raziskavo. Pridobila sem 110 popolnoma izpolnjenih anket, nekaj čez 50 pa delno izpolnjenih, vendar sem delno izpolnjene izključila iz raziskave, saj z njimi nisem pridobila vseh ustreznih odgovorov. Spletna anketa je bila aktivirana od 11.09.2016 do 03.10.2016, prav tako sem med tem časom pridobivala tudi fizične ankete. Čas izpolnjevanja ankete je približno 4 minute.

Ankete imajo svoje prednosti in tudi slabosti. Slabost je, da so vnaprej vsiljeni odgovori (pri zaprtem tipu vprašanj), kasneje ni možno dodajati novih vprašanj, (pri intervjuju jih lahko). Težko oziroma nemogoče je preveriti, če so vsi odgovori bili iskreni in resnični. Prednosti ankete so, da hitro pridobimo podatke in je anonimna. Če izvajamo skupinsko anketo, s tem prihranimo veliko časa, saj ankete razdelimo in izpolnjene poberemo (danes jih veliko uporablja tudi spletne ankete).

3.5 Načrt obdelave gradiva

Podatke, ki sem jih zbrala s pomočjo ankete, sem analizirala in rezultate vnesla v tabele in grafe. Potrudila sem se, da je vse skupaj pregledno in jasno. Uporabila sem statistične analize podatkov, torej gre za kvantitativno obdelavo podatkov. Odgovore ki so bili pridobljeni pri odprtem tipu vprašanj, sem pregledala, združila podobne odgovore in tako naredila neko smiselno celoto.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

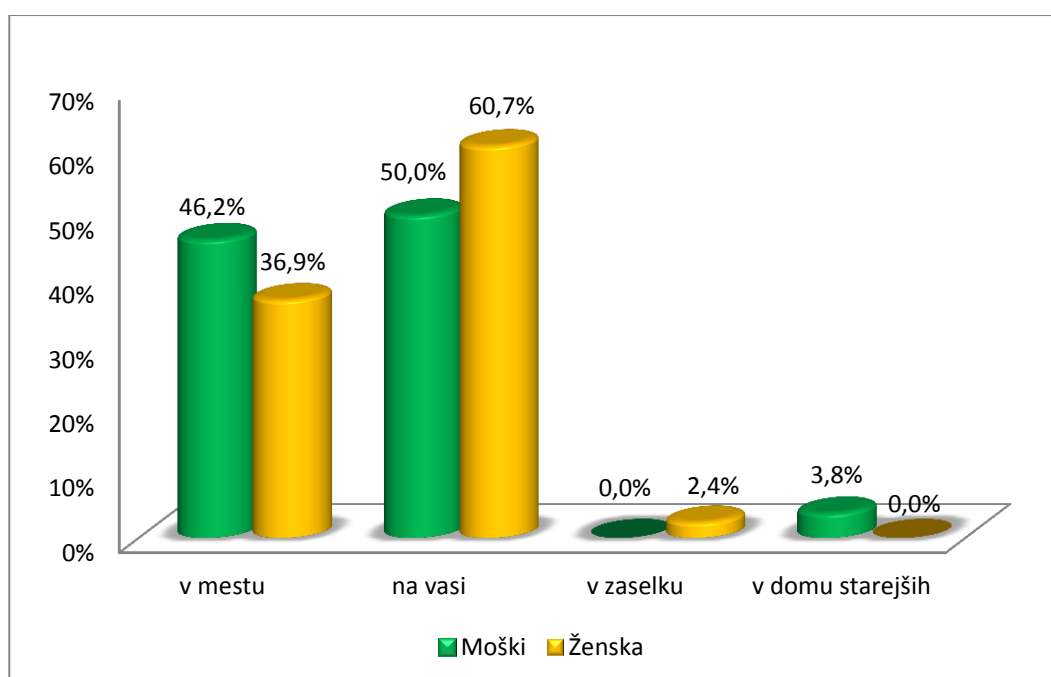
V raziskavi je sodelovalo nekaj čez 160 ljudi, vendar je ustrezno izpolnjenih anketnih vprašalnikov bilo 110.

	število oseb	min. let	max. let	povprečje let
MOŠKI	26 (23,6%)	59	83	65,7
ŽENSKA	84 (76,4%)	59	90	67,3
SKUPAJ	110 (100%)			66,9

Tabela 4.2: Anketiranci glede na spol in povprečno starost.

Iz tabele je razvidno, da je anketni vprašalnik izpolnilo 26 (23,6%) moških, starih med 59 in 83 let, povprečna starost pa je 65,7 let. Žensk je bilo več, in sicer 84 (76,4%), starih med 59 in 90 let, povprečna starost je 67,3 let. Skupna povprečna starost vseh anketiranih je 66,9 let.

Na vprašanje kje živijo, so odgovorili takole:

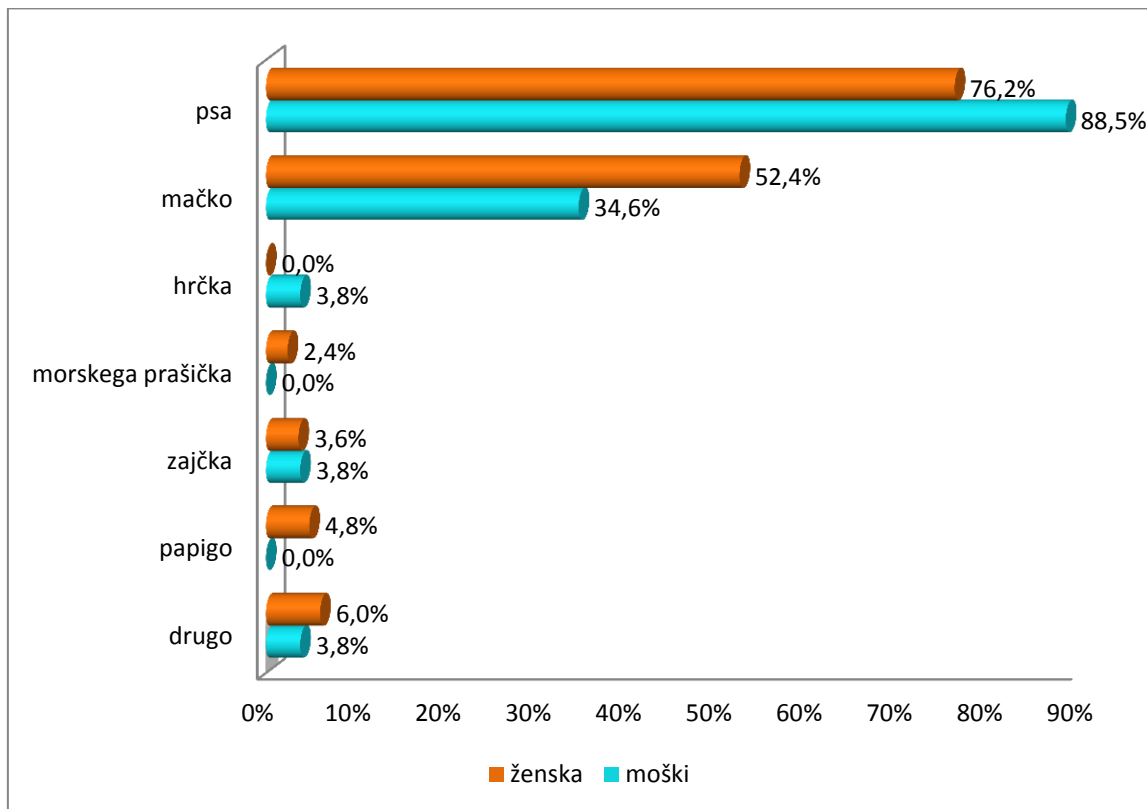
Graf 4.1: Kje anketiranci živijo.

Večina anketiranih živi na vasi, sledi mesto, dve osebi sta iz zaselka, ena pa iz doma starejših. Kar 51 (60,7%) žensk živi na vasi, 31 (36,9%) v mestu in 2 (2,4%) v zaselku. 13 (50%) moških živi na vasi, 12 (46,2%) v mestu in 1 (3,8%) v domu starejših.

Na vprašanje, če imajo doma ali v gospodinjstvu domačo žival, so vsi odgovorili z »DA«. V primeru, da bi odgovorili z »NE«, bi se anketa pri tem odgovoru za njih zaključila.

4.1 REZULTATI POSAMEZNIH VPRAŠANJ

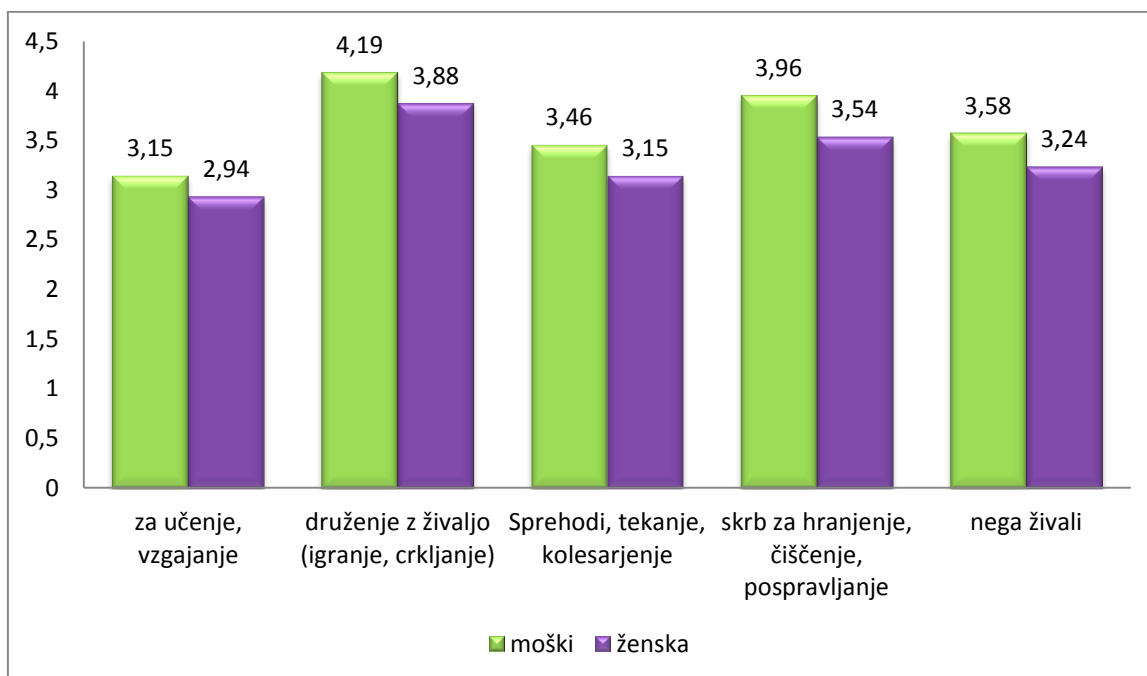
4.1.1 Vprašanje št. 1: Katero domačo žival imate (možnih je več odgovorov)?

Graf 4.1.2: Hišni ljubljenci pri starejših ljudeh.

Pri tem vprašanju je bilo več možnih odgovorov. Ne preseneča me dejstvo, da je najpogostejši hišni ljubljeneček pes in da mu sledi mačka. Tudi mi imamo doma psa in mačko ter si težko predstavljam, da ju ne bi bilo. Kar 23 (88,5%) od 26 vprašanih moških ima doma psa, 9 (34,6%) mačko, en (3,8) hrčka in en (3,8%) zajčka. En (3,8%) moški je pod drugo zapisal, da ima doma ptice in mongolske pujse. Pri ženskah je odstotek psov, kot hišnih ljubljencev, nekoliko manjši, je pa zato odstotek mačk večji. Od 84 vprašanih ima 64 (76,2%) žensk psa, 44 (52,4%) mačko, dve (2,4%) morskega prašička, tri (3,6%) zajčka, štiri (4,8%) papigo. Pet (6%) žensk je pod drugo zapisalo, da imajo ribice.

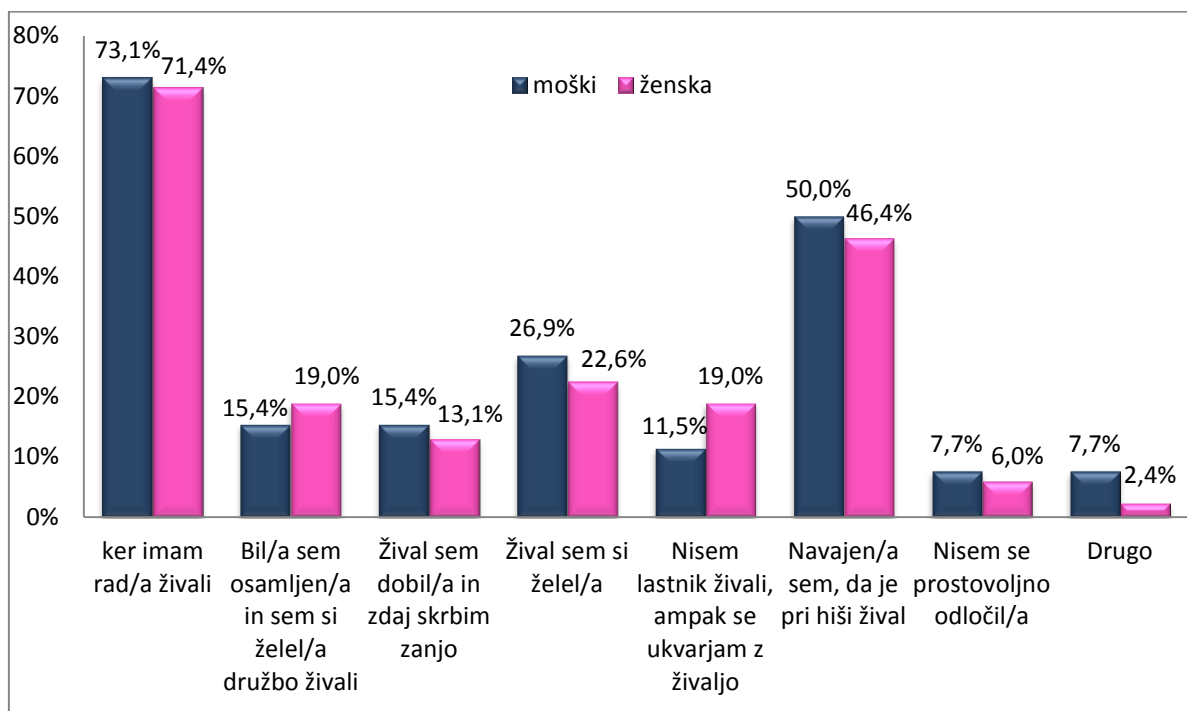
4.1.2 Vprašanje št. 2: Koliko časa tedensko porabite za vašega hišnega ljubljénčka (glede na ponujene možnosti: 1 – zelo malo, 2 – malo, 3 – nevtrálno, 4 – veliko, 5 – zelo veliko)?

Graf 4.1.3: Preživljanje časa s hišnim ljubljénčkom.

Če je pri hiši žival, se je potrebno z njo tudi ukvarjati, saj je živo bitje, za katerega je potrebno poskrbeti. Iz grafa takoj razberemo, da so vsi zeleni stolpci višji, kar pomeni, da moški na vseh področjih porabijo za žival več časa kot ženske. Anketiranci najmanj časa porabijo za učenje in vzgajanje živali. Vzrok za to, lahko tiči v tem, da večinoma žival učimo in vzgajamo ko je mlajša, kasneje pa je vedno manj učenja, ker se je veliko vsega žival že naučila. Največ časa ljudje porabijo za druženje z živaljo (igranje, crkljanje), sledi pa skrb za hranjenje, čiščenje in pospravljanje. Tudi nega živali ne zaostaja veliko. Na predzadnjem mestu pa so sprehodi, tekanje, kolesarjenje. Vsekakor ljudje preživijo veliko časa s svojimi hišnimi ljubljénčki, kar se mi vsekakor zdi prav.

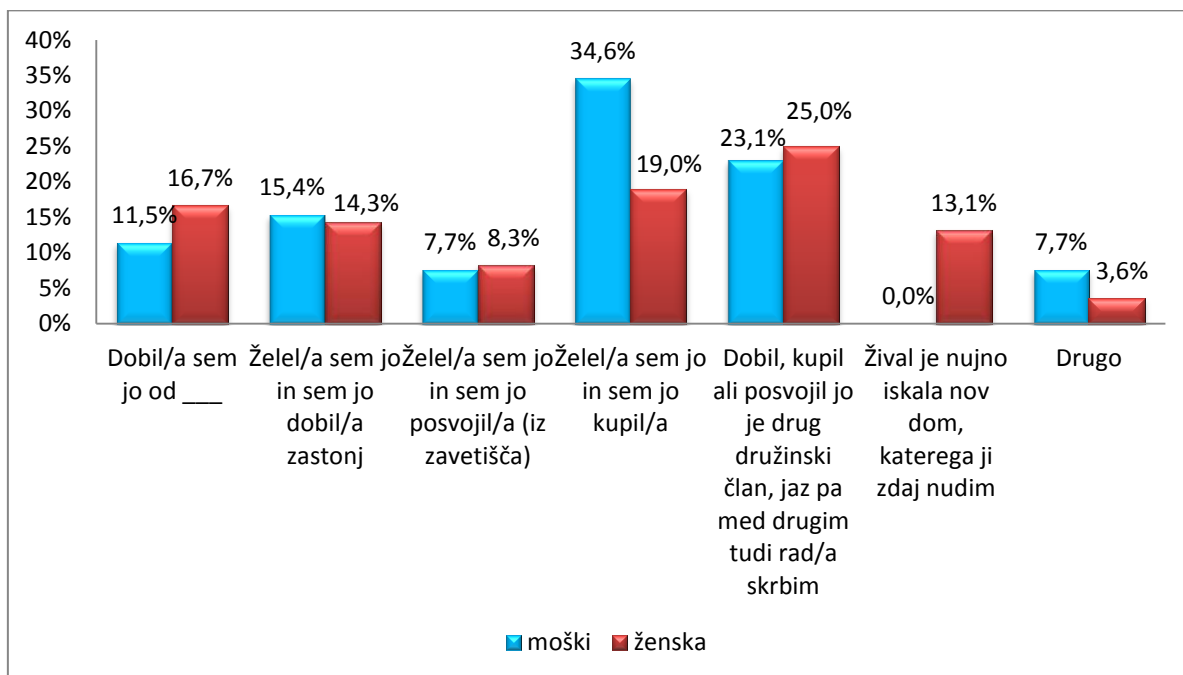
4.1.3 Vprašanje št. 3: Zakaj ste se odločili za domačo žival (možnih več odgovorov)?

Graf 4.1.4: Vzroki, zakaj imajo domačo žival.

Vzrokov, zakaj imajo ljudje hišne ljubljence je več, tako da sem pri tem vprašanju pustila odprto možnost do več odgovorov. Kar 60 (71,4%) vprašanih žensk in 19 (73,1%) moških je med drugim odgovorilo, da so se za hišnega ljubljence odločili ker imajo radi živali. Polovica vprašanih moških in skoraj polovica vprašanih žensk je odgovorila, da so navajeni, da je pri hiši žival. 16 (19%) žensk in štirje (15,4%) moški so bili osamljeni in so si želeli družbo živali. 11 (13,1%) žensk in štirje (15,4%) moški so žival dobili ter zdaj skrbijo zanjo, 16 (19%) žensk in trije (11,5%) moški niso lastniki živali, pet (6%) žensk in dva (7,7%) moška pa se nista prostovoljno odločila za žival/i. Pod drugo je ena ženska zapisala, da se je odločila za žival zato, da bo lažje premagala stres ob upokojitvi, en moški je zapisal, da so mačke prišle same k hiši in so ostale, drugi pa, da so žival pred leti kupili zaradi otrok.

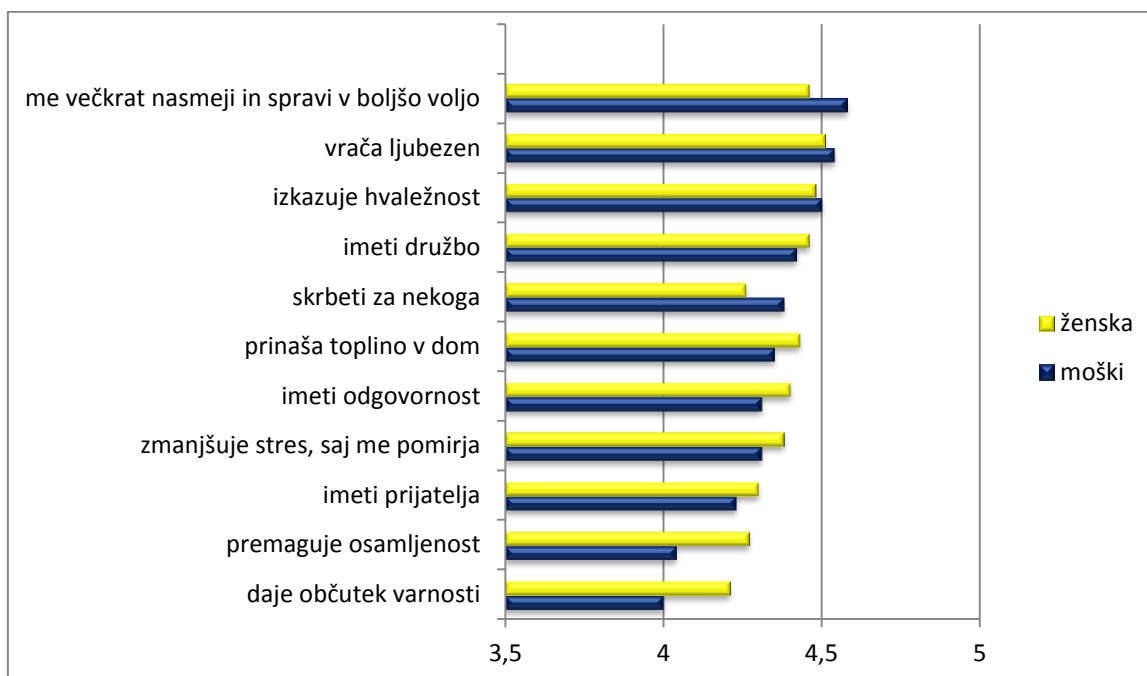
4.1.4 Vprašanje št. 4: Kako je vaša žival prišla v vaš dom?

Graf 4.1.5: Prihod živali v dom.

Vsaka žival ima svojo zgodbo. Na vprašanje, kako je žival prišla v njihov dom, so odgovorili zelo raznoliko. Trije (11,5%) moški in 14 (16,7%) žensk je žival dobilo – zapisali so, da so žival dobili od sina ali hčerke, znancev, tasta ali tašče, vnukinje, doma upokojevcev in od družine za rojstni dan. Štirje (15,4%) moški in 12 (14,3%) žensk si je hišnega ljubljence želelo in ga dobilo zastonj, dva (7,7%) moška in sedem (8,3%) žensk je žival posvojilo iz zavetišča. Tukaj bi rada dodala, da sem ponosna, da imamo pri naši hiši že tretjega posvojenca iz zavetišča, trenutno mačka in psičko, oba stara okrog 5 let. 9 (34,6%) moških in 16 (19%) žensk je odgovorilo, da so si žival želeli in so si jo kupili. Skoraj četrtina vprašanih moških in četrtina vprašanih žensk pa je odgovorilo, da je žival dobil, kupil ali posvojil drug družinski član. 11 (13,1%) žensk je dom ponudilo živali, katera ga je nujno iskala – istega odgovora pa ni izbral noben moški. Pod drugo je en moški zapisal, da se je žival zatekla k hiši in ostala, drugi pa, da sta mačka in pes last hčerke. Ena ženska je pod drugo zapisala, da so si vsi družinski člani žival želeli in so jo tudi kupili. Druga je dodala, da je sedanja psička potomka prejšnje psičke in tretja, da je žival dobila od sina.

4.1.5 Vprašanje št. 5: Kaj vam pomeni imeti žival? Označite, če se z navedenim strinjate ali ne (1 – sploh se ne strinjam, 2 – se ne strinjam, 3 – niti niti, 4 – se strinjam, 5 – povsem se strinjam).

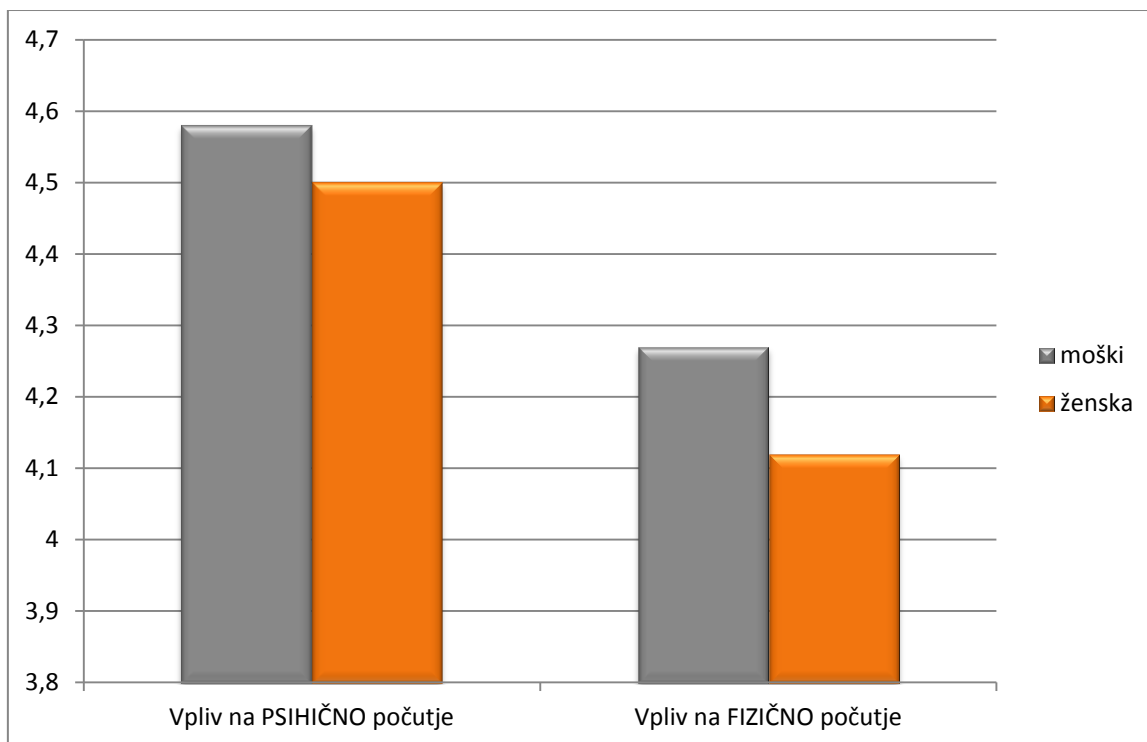
Graf 4.1.6: Kaj ljudem pomeni imeti žival.

Navedene trditve so večinoma potrdili, in sicer, da se strinjajo z njimi. Smiselno sem jih razporedila po vrsti od tiste, s katero se skoraj popolnoma strinjajo, do tiste, s katero se malo manj strinjajo. Moški se najbolj strinjajo s trditvijo, da jih žival večkrat nasmeji in spravi v boljšo voljo, ženske pa, da živali vračajo ljubezen. Skupno se najbolj strinjajo s tem, da jih žival večkrat nasmeji in spravi v boljšo voljo, sledijo jim vračanje ljubezni, izkazovanje hvaležnosti, imeti družbo, skrbeti za nekoga, da prinaša toplino v dom, imeti odgovornost, da zmanjšuje stres, saj jih pomirja, imeti prijatelja, premaguje osamljenost (pri ženskah bolj kot pri moških) in da daje občutek varnosti (pri ženskah bolj kot pri moških).

4.1.6 Vprašanje št. 6: Kako žival vpliva na vaše počutje (1 – zelo slabo, 2 – slabo, 3 – niti slabo, niti dobro, 4 – dobro, 5 – odlično)?

Podvprašanji: a) Utemeljite zakaj tako vpliva na psihično počutje.

b) Utemeljite zakaj tako vpliva na fizično počutje.

Graf 4.1.7: Vpliv živali na počutje.

Vprašani menijo, da živali boljše vplivajo na psihično, kot pa na fizično počutje. V večini menijo, da živali na počutje vplivajo dobro ali odlično.

Vsi vprašani niso zapisali utemeljitve, tisti ki pa so, pa sem njihove odgovore združila v neko smiselno celoto.

Pod razlago oziroma utemeljitev, kako žival vpliva na psihično počutje, so najpogostejše odgovorili, da jih žival pomiri in sprosti ter da jih spravi v boljšo voljo in razveseli. Ljudem tudi družba živali veliko pomeni, saj so zapisali da ob živali niso sami in osamljeni, da jim je žival kot prijatelj ter prijetna družba. Hišni ljubljencek je tudi neka obveza in skrb, izkazujejo pa jim tudi ljubezen ter hvaležnost. Zapisali so tudi, da so zaradi živali manj pod stresom, da so jim živali kot družinski oziroma enakovreden član, da brez živali ne gre. Veliko jim pomeni

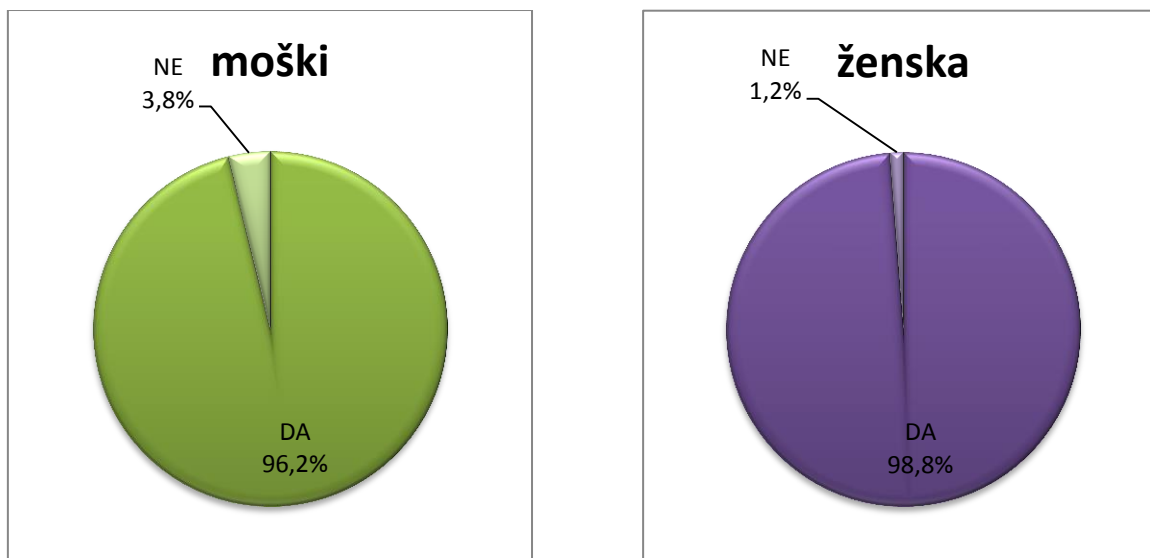
tudi to, da jih ob prihodu domov žival pričaka in da se lahko s kom pogovarjajo, čeprav žival le posluša. Pomemben odgovor se mi je zdel tudi ta, da zaradi živali ne razmišljajo toliko o negativnih stvareh, dve ženski pa sta še dodali, da jim žival psihično pomaga pri izgubi moža.

Nekaj oseb je odgovorilo, da žival ne vpliva na boljše psihično počutje, utemeljili pa so, da je tako zato, ker žival živi v kletki in, da so zaradi skrbi za živali dali na stran svoje zdravje.

Na kratko še povzamem utemeljitve, zakaj živali dobro vplivajo na fizično počutje. Kot po pričakovanjih, je večina vprašanih zapisala, da živali skrbijo za dobro fizično kondicijo (sprehodi, gibanje), kar se mi zdi zelo pomembno. Zapisali so tudi, da zaradi živali večkrat gredo iz hiše na zrak in, da je fizična tudi splošna skrb za živali. Ena oseba je napisala, da je pač prepričana v to, da žival dobro vpliva na fizično počutje, ena pa je zapisala, da zaradi živali lažje premaguje bolezen. Niti dobro, niti slabo pa živali na določene ljudi ne vplivajo, ker so v kletki in zaradi zdravstvenega stanja lastnikov (ena oseba zaradi bolečin težko pripravi živali hrano, druga pa misli bolj na žival kot nase).

4.1.7 Vprašanje št. 7: Menite, da živali znajo vračati naklonjenost za skrb?

Podvprašanje: Prosim utemeljite, zakaj menite, da živali znajo ali ne znajo vračati naklonjenosti za skrb.

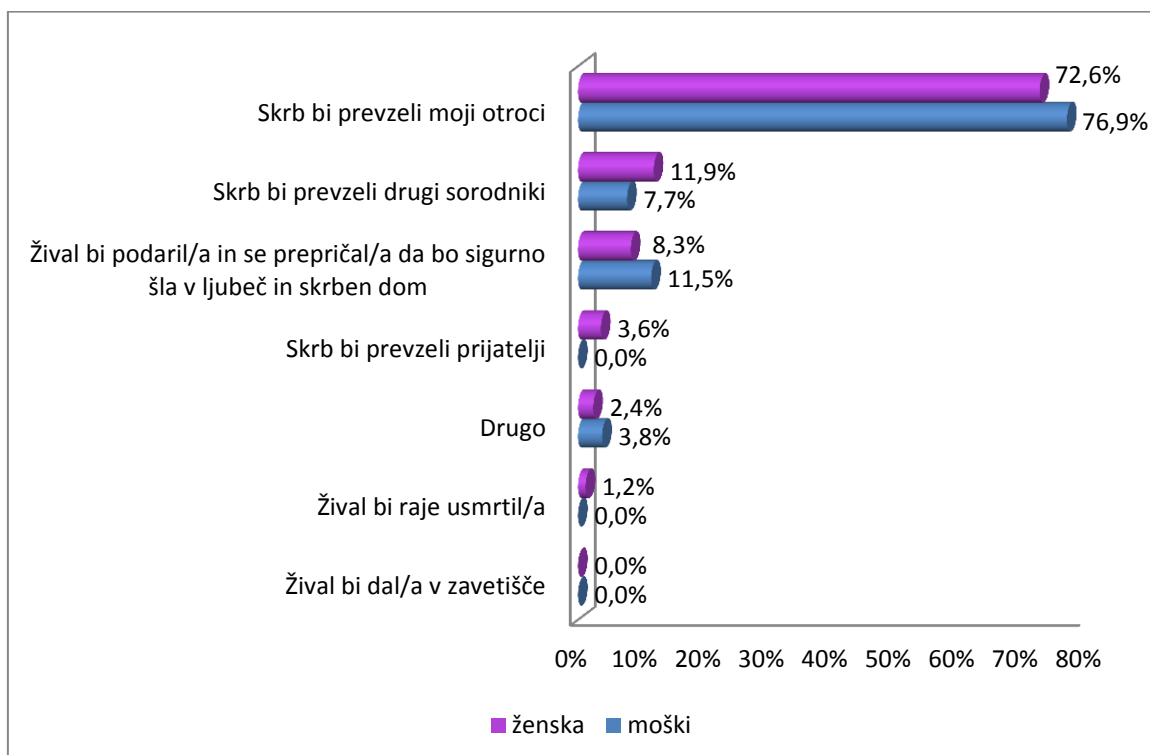

Graf 4.1.8: Žival vrača naklonjenost za skrb.

Na to vprašanje so skoraj vsi odgovorili z DA. En moški je odgovoril z NE, pod utemeljitev pa zapisal: »Ker je to samo žival.« Ženska, ki je odgovorila z NE, pa je svoj odgovor pojasnila takole: »Zavedno nam verjetno ne vračajo naklonjenosti, mi si mislimo, da znajo oziroma si njihovo vedenje tako razlagamo, ker nam to ugaja.«

Vsi niso utemeljili svojega odgovora, večina pa jih je zapisala v smislu, da to enostavno vidijo, opazijo, ker žival to pokaže. Sledi zanimiv odgovor, da tista žival ki občuti, da tudi vrača. Sledi razlaga, da žival to pokaže, ko se stisne k tebi, se pocrklja. Naklonjenost se pokaže tudi s tem, da je žival vedno ob tebi, je vesela ko te vidi, te tolaži, da so živali odkrite, iskrene in inteligentne, to čutijo ter so navezane na svoje lastnike. Živali vračajo čustva kot vsa živa bitja, to preprosto čutijo in to pokažejo s tem, ko se te razveselijo in vidijo, ko te čuvajo ter varujejo, iščejo pozornost in ker to pač preprosto znajo.

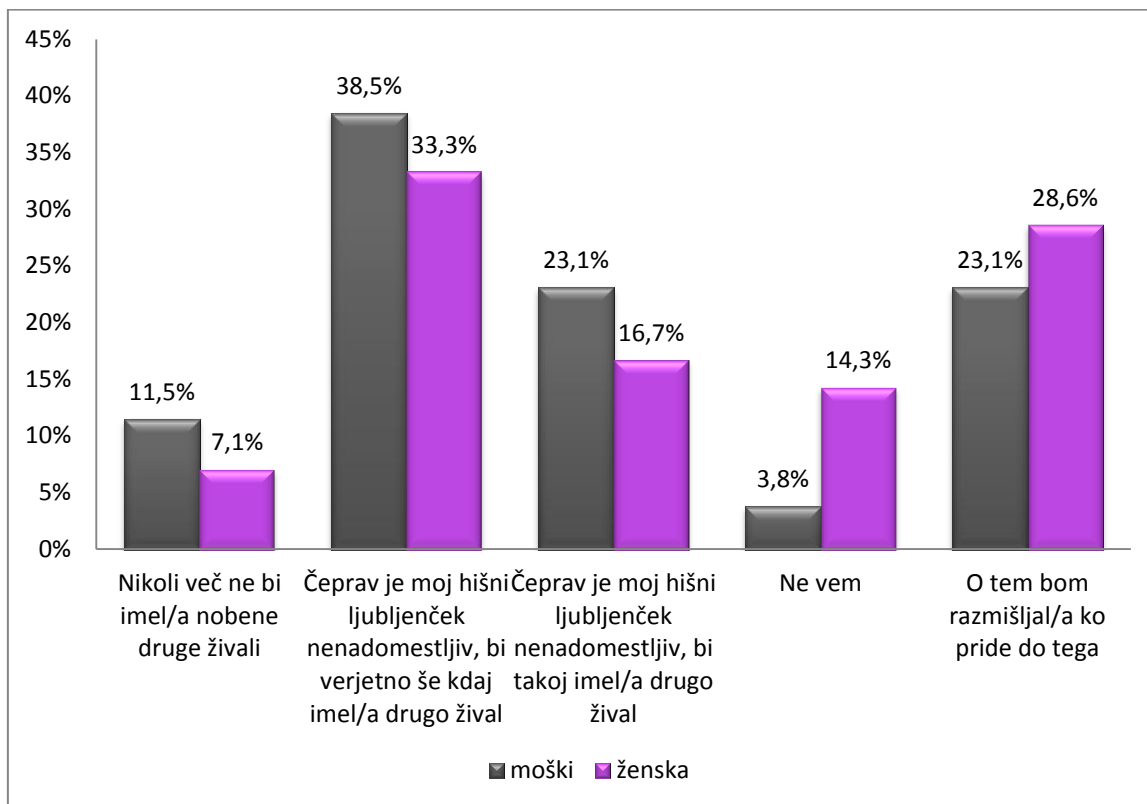
4.1.8 Vprašanje št. 8: Kaj bi naredili z živaljo, če sami ne bi mogli več skrbeti zanjo?

Graf 4.1.9: Kam z živaljo.

V večini so anketiranci na to vprašanje odgovorili, da bi skrb za žival prevzeli njihovi otroci. Kar 20 (76,9%) moških in 61 (72,6%) žensk bi svojega hišnega ljubljence prepustilo v skrb svojim otrokom. Dva (7,7%) moška in 10 (11,9%) žensk je odgovorilo, da bi skrb prevzeli drugi sorodniki. Žival bi podarili in se prepričali da bo sigurno šla v ljubeč in skrben dom trije (11,5%) moški in sedem (8,3%) žensk. Tri (3,6%) ženske so odgovorile, da bi skrb za hišnega ljubljence prevzeli prijatelji, ena (1,2%) ženska pa je odgovorila, da bi žival raje usmrtila. Pod drugo je ena ženska zapisala, da živali niso niti njene, druga pa, da bi skrb prevzeli vnukinji. En moški je zapisal, da bi skrb prevzeli delavci. Nihče se ni odločil za to, da bi žival dal v zavetišče.

4.1.9 Vprašanje št. 9: Kaj od spodaj naštetega bi naredili v primeru, če vaš hišni ljubljeneček umre?

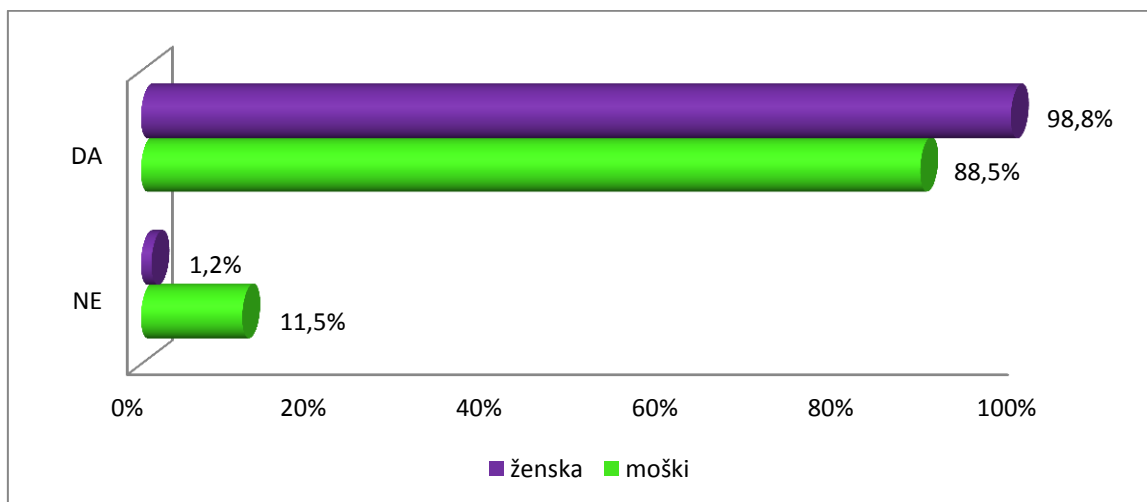
Graf 4.1.10: V primeru smrti hišnega ljubljenečka.

Na žalost se je potrebno soočiti tudi s smrtjo živali. Kaj narediti takrat, ko živali ni več? Žalujemo, večkrat rečemo, da ne bomo imeli več živali, potem pa nastane neka praznina, ki jo je skoraj nujno potrebno zapolniti. Vsaj tako je bilo pri nas, saj nam je nekaj manjkalo, ker se enostavno navežeš na žival.

Največ vprašanih je odgovorilo, da čeprav je njihov hišni ljubljeneček nenadomestljiv, bi verjetno še kdaj imeli katero drugo žival. Tako je namreč odgovorilo kar 10 (38,5%) moških in 28 (33,3%) žensk. Šest (23,1%) moških in 24 (28,6%) žensk bo o tem razmišljalo takrat, ko bo do tega prišlo, šest (23,1%) moških in 14 (16,7%) žensk pa bi takoj imelo drugo žival. Trije (11,5%) moški in šest (7,1%) žensk nikoli več ne bi imelo nobene druge živali, 13 vprašanih pa je odgovorilo, da ne vedo kaj bi naredili.

4.1.10 Vprašanje št. 10: Menite, da živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi?

Podvprašanje: Prosim utemeljite, zakaj tako menite.

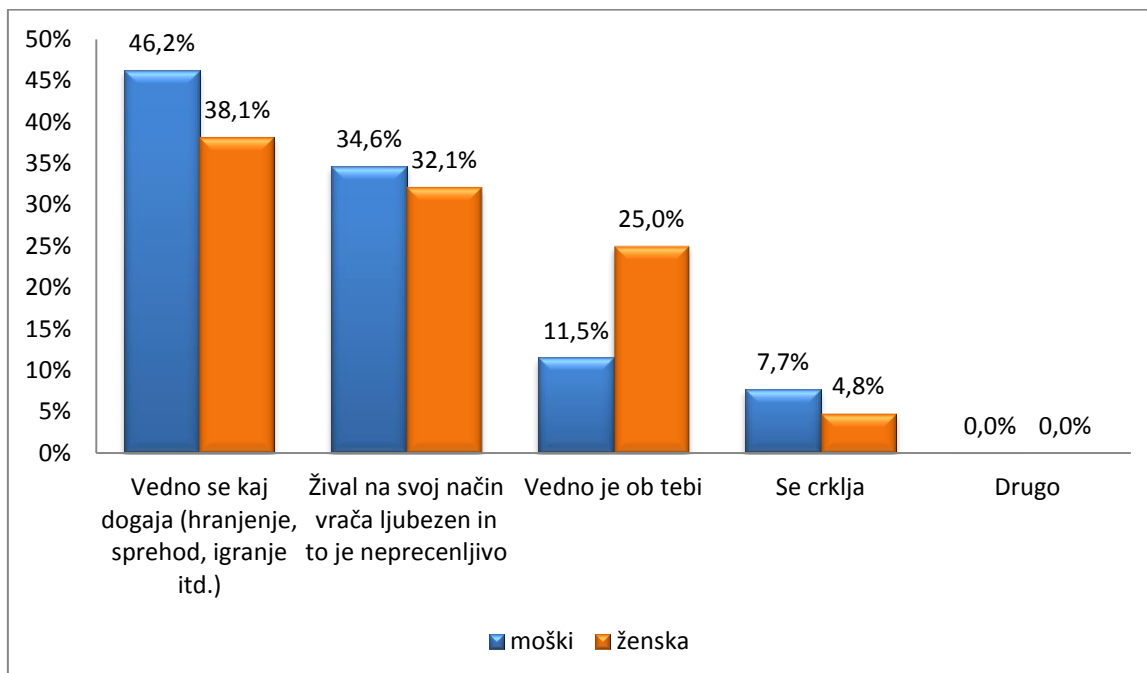

Graf 4.1.11: Vpliv živali na kakovost življenja ljudi.

Živali dobro vplivajo na ljudi. Kar 83 (98,8%) žensk in 23 (88,5%) moških je odgovorilo, da menijo, da živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi. Ena ženska in trije moški pa se s to trditvijo ne strinjajo. Dve osebi, ki sta odgovorili, da živali ne vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi, nista utemeljili svojega odgovora, dve osebi pa sta. Ena ženska je zapisala, da ne vplivajo dobro, ker so strošek. Moški je svoj odgovor utemeljil, da ljubljenceku ne moremo dati vsega, kar si zasluži, saj nekateri starejši ljudje (zaradi slabšega zdravja) niso sposobni poskrbeti za vse potrebe psa.

Na trditev, da živali dobro vplivajo na kakovost življenja starejših ljudi, so vprašani utemeljili, da zaradi živali niso tako osamljeni in imajo družbo, da jim hišni ljubljenci pomagajo, da ostanejo aktivni (to se pokaže predvsem v sprehodih). Na kakovost življenja vpliva tudi to, da imajo ljudje neko odgovornost, ko skrbijo za žival, žival jih pomirja, razveseli, jim daje voljo do življenja in izboljša počutje ter daje občutek pomembnosti. Žival je tudi dober poslušalec, tako da se z njo ljudje lahko pogovarjajo, čeprav ne dobijo odgovora. V družbi živali ljudje ne razmišljajo toliko o negativnih stvareh, življenje pa je manj stresno. Živali dobro vplivajo nasploh na vse ljudi, ne samo na starejše.

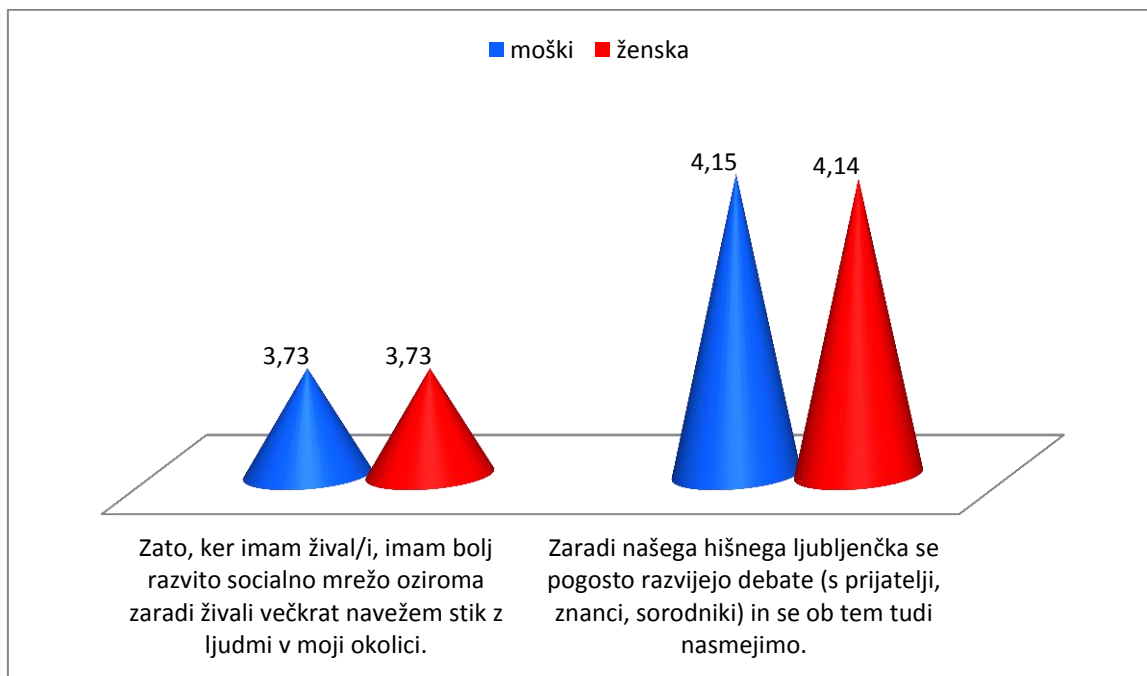
4.1.11 Vprašanje št. 11: Kaj menite, kateri je tisti najpomembnejši faktor pri živali, ki zmanjša občutek osamljenosti?

Graf 4.1.12: Kaj zmanjša osamljenost.

Skoraj polovica (46,2%) vprašanih moških in 32 (38,1%) žensk je odgovorilo, da jim živali zmanjšajo občutek osamljenosti, ker se vedno nekaj dogaja – žival je potrebno nahraniti, z določenimi živalmi iti na sprehod, se igrati itd. Drugi najpomembnejši faktor je to, da žival na svoj način vrača ljubezen in to je neprecenljivo – s tem se strinja kar 9 (34,6%) moških in 27 (32,1%) žensk. Trije (11,5%) moški in 21 (25%) žensk je odgovorilo, da jim je najpomembnejše to, da je žival vedno ob njih, dva (7,7%) moška in štiri (4,8%) ženske pa so odgovorile, da jim je najbolj všeč, ko se žival crklja. Odgovora »drugo« ni izbral nihče od vprašanih.

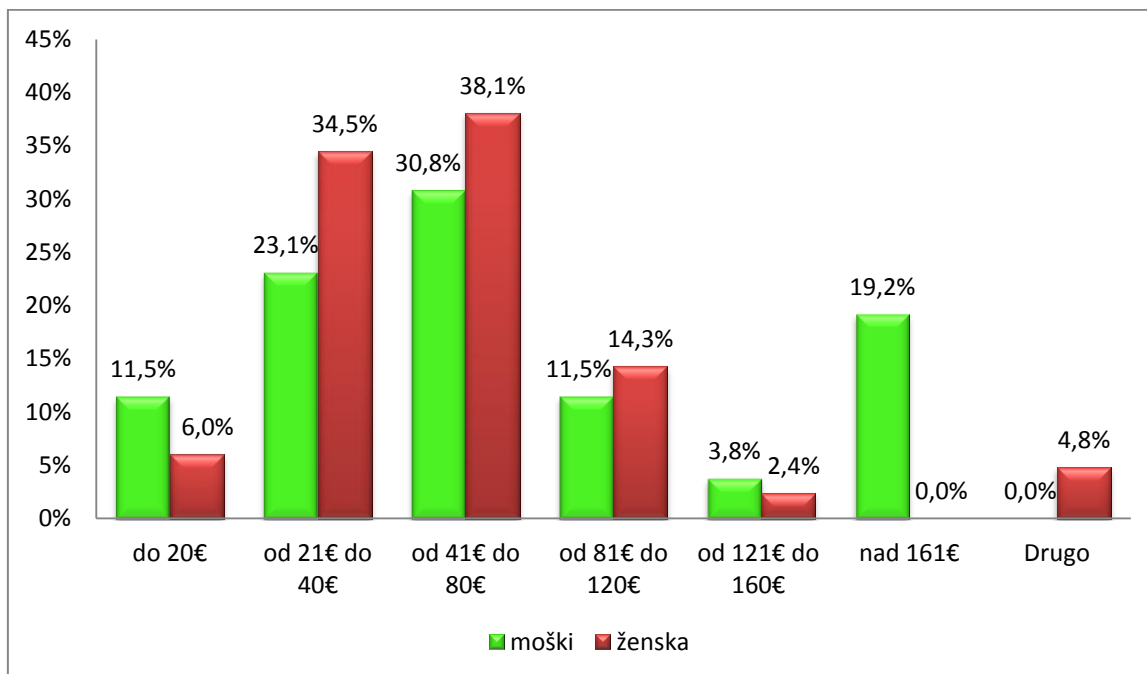
4.1.12 Vprašanje št. 12: Kako se strinjate z naslednjima trditvama (1 – sploh se ne strinjam, 2 – se ne strinjam, 3 – niti niti, 4 – se strinjam, 5 – povsem se strinjam)?

Graf 4.1.13: Trditvi.

Sama menim, da zato, ker imam živali, imam bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežem stik z ljudmi v okolici. To se zgodi predvsem takrat, ko grem s psičko na sprehod, saj srečam veliko ljudi in skoraj z vsakim izmenjamo nekaj besed. Zanimalo me je, kako se s to trditvijo strinjajo drugi. Vprašani so morali trditev oceniti na lestvici od 1 do 5 (kjer 1 pomeni, da se sploh ne strinjajo, 5 pa, da se popolnoma strinjajo). Pri tem odgovoru so bili moški in ženske popolnoma enotni, saj je pri obeh spolih skupna vrednost bila 3,7, kar pomeni, da se s trditvijo skoraj strinjajo (vrednost 4 pomeni, da se strinjajo). Zelo tesen rezultat, z zanemarljivo razliko, je bil tudi pri drugi trditvi in sicer pri trditvi, da se zaradi hišnega ljubljence pogosto razvijejo debate (s prijatelji, znanci, sorodniki) in se ob tem tudi nasmejijo. Povprečna vrednost odgovorov je bila pri moških 4,15, pri ženskah pa 4,14, kar pomeni da se s trditvijo v večini strinjajo.

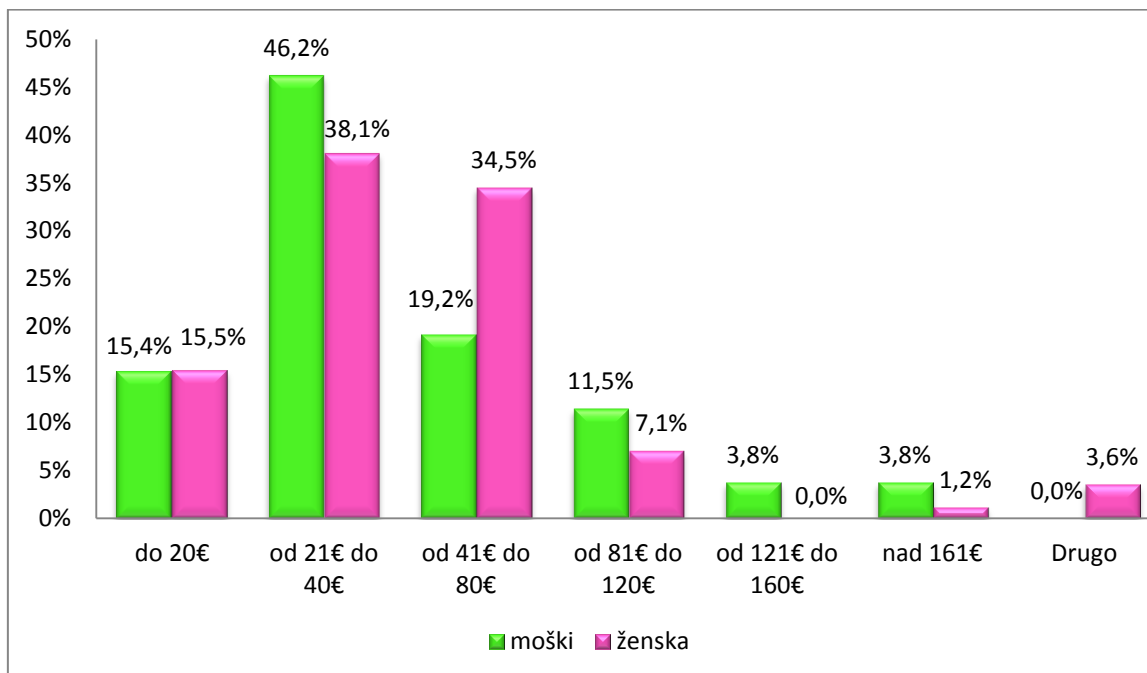
4.1.13 Vprašanje št. 13: Koliko ste mesečno zmožni in pripravljeni odšteti denarja za skrb za domačo žival (hrana, igrače, nega, veterinar itd.)?

Graf 4.1.14: Koliko lahko mesečno zapravijo za hišne ljubljence.

Zanimalo me je, koliko denarja so ljudje pripravljeni mesečno odšteti za svoje hišne ljubljence, sledilo pa je vprašanje, koliko dejansko porabijo. Do 20 EUR so pripravljenih odšteti trije (11,5%) moški in pet (6%) žensk. Od 21 EUR do 40 EUR je pripravljenih odšteti šest (23,1%) moških in 29 (34,5%) žensk, od 41 EUR do 80 EUR 8 (30,8%) moških in 32 (38,1%) žensk, od 81 EUR do 120 EUR trije (11,5%) moški in 12 (14,3%) žensk, od 121 EUR do 160 EUR en (3,8%) moški in dve (2,4%) ženski ter nad 161 EUR pet (19,2%) moških in nobena ženska. Pod drugo so tri ženske zapisale, da je pač odvisno od potrebe, ena je pa zapisala tole: »Biti zmožen in pripravljen je velika razlika. če bi bili zmožni, bi dali nad 161 €, tako pa lahko le od 41 € do 80 €.«

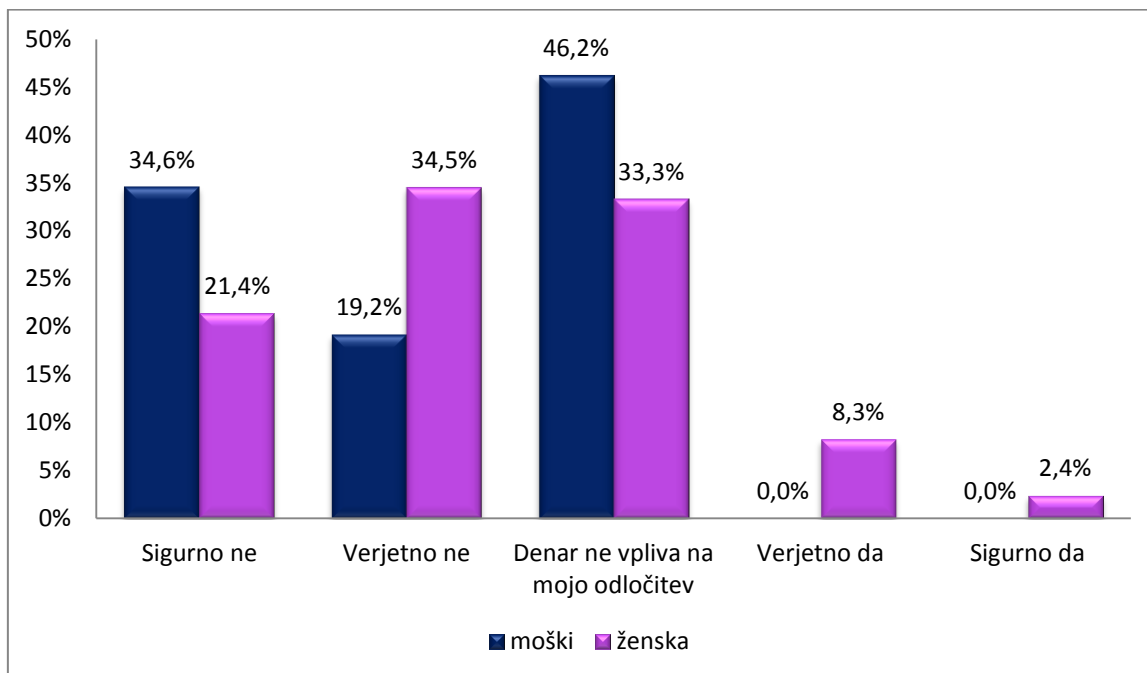
4.1.14 Vprašanje št. 14: Kolikšen je vaš približen mesečni finančni strošek za skrb vaše domače živali (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?

Graf 4.1.15: Koliko zapravijo za hišnega ljubljénčka.

Dandanes skoraj nič več ni zastoj. Tudi skrb za hišne ljubljénčke je finančni zalogaj. Na vprašanje, koliko denarja približno mesečno porabijo za hišne ljubljénčke, so odgovorili, da do 20 EUR zapravijo štirje (15,4%) moški in 13 (15,5%) žensk. Od 21 EUR do 40 EUR odšteje 12 (46,2%) moških in 32 (38,1%) žensk, od 41 EUR do 80 EUR pet (19,2%) moških in 29 (34,5%) žensk, od 81 EUR do 120 EUR trije (11,5%) moški in šest (7,1%) žensk, od 121 EUR do 160 EUR en (3,8%) moški in nobena ženska ter nad 161 EUR en (3,8%) moški in ena (1,2%) ženska. Pod drugo so tri ženske zapisale, da odvisno od potrebe tisti mesec, ena je zapisala, da financirajo otroci, druga pa, da mesečno porabi okrog 300 EUR.

4.1.15 Vprašanje št. 15: Če bi bili finančni stroški manjši, bi imeli še več živali?

Graf 4.1.16: Vpliv denarja na število živali.

Zanimalo me je, če denar vpliva na odločitev ljudi, glede števila hišnih ljubljencev. Največ jih je odgovorilo, da denar ne vpliva na njihovo odločitev – tako pravi 12 (46,2%) moških in 28 (33,3%) žensk. 9 (34,6%) moških in 18 (21,4%) žensk pravi, da če bi bili finančni stroški manjši, da sigurno ne bi imeli večjega števila živali, pet (19,2%) moških ter 29 (34,5%) žensk pa pravi, da verjetno ne bi imeli. Z »verjetno da« je odgovorilo sedem (8,3%) žensk, s »sigurno da« pa dve (2,4%) ženski – moški teh dveh odgovorov niso izbrali.

4.1.16 Vprašanje št. 16: Na kratko opišite en vesel dogodek oziroma pripetljaj, ki je povezan z vašo domačo živaljo, katerega ne boste nikoli pozabili.

Pridobila sem kar nekaj zanimivih opisov dogodkov – krajših in daljših. Zapisala sem jih le nekaj, tiste, kateri se meni osebno zdijo bolj zanimivi (opisi dogodkov so smiselno slovnično popravljene). Ostale odgovore najdete v prilogi B in prilogi C na straneh 73 – 74 in 94 – 97.

ŽENSKE:

* V kuhinji sem vrata elementa pustila odprta. Ko sem se vrnila, ni bil več črni Piki ampak cel bel od moke.

* Vsakoletno spanje med vejami novoletne jelke.

* Z mojo psičko hodim na pikado v dom starejših občanov v Ljutomer. Pri igranju pikada se obnaša, kot da bi vedela, kdo boljše vrže puščico. Ko meče oskrbovanka Katra (hodi s hojico) je psička zelo navdušena, če Katra zadene v sredino in takrat vsa srečna zalaja, čeprav je drugače pri metanju tiho. Mislim, da s tem tudi da voljo oskrbovanki, da redno hodi igrat pikado.

* Najlepši dogodek je vsak dan, ko vstanemo in gremo na sprehod, ko pride pravnujka ter se igra s psičko. Imata se najraje, skupaj ju je gledati res neprecenljivo.

* Vedno leži na moji strani postelje. Včasih se sprašujem, kje bom pa jaz spala?

* Ko smo si pripeljali psičko, se je že prvi dan skrila v omaro v čevlji (bila je zelo majhna). Ob klicanju se ni odzvala in smo mislili, da nam je ušla iz hiše. Iskali smo jo po celi vasi, jokali za njo, ona pa nas je večer vsa zaspana presenetila s prihodom iz omare.

* Nekoč sem na mizi pustila piščančja bedra pokrita s krpo. Ko me ni bilo doma, si je mačkon postregel z enim kosom, še prej pa si je "pripravil pogrinjek", tako, da je najprej na tla zavlekel krpo in nato na njej pomalical bedro.

* Nekoč sva se z mojo psičko Kiara sprehajale po parku in Kiara izgine. Jo kličem, gledam kje je, žvižgam. Nje nikjer. Potem pa le zagledam v bližini tobogan, moja Kiara pa na vrhu le-tega. Ne vem, kako ji je uspelo splezati tja gor, ampak problem je bil ta, da si ni upala nazaj dol. Nekako sem jo nagovorila naj se spusti po toboganu navzdol, tako, kot otroci. No, na srečo v bližini ni bilo otrok ali drugih ljudi, saj ne vem kaj bi si mislili o meni in moji Kiari.

* Valjanje po največjem gnoju v vasi!

* Nekega dne sem naši papigi po čiščenju kletke pozabila zapreti vratca, nekaj ur pozneje, ko sem že spala, pa se je pritihotapila v mojo sobo in začela govorit "copi, copi". Je res, da sem se ustrašila, ampak po drugi strani pa sem se tudi nasmejala do solz.

* Bila sem na operaciji in me dva tedna ni bilo doma. Ko sem prišla nazaj domov, se maček sploh ni več premaknil od mene. Verjetno se je bal, da bom spet odšla.

* Ko naju je z možem rešil pred verjetno eksplozijo, ker se pri peči ni pognala vodna črpalka, on pa je zunaj lajal na ves glas in skakal na vrata. Za to mu bova večno hvaležna.

En žalosten pripetljaj, ki je vreden zapisa:

* Dva dni pred smrtjo ožjega družinskega člana je psička jokala in lajala kot zmešana. Skakala in bežala je okrog te osebe. Na žalost je bila srčna kap usodna. Naša kužka je bila v tistem trenutku sama doma s to osebo in ji je prinesla vse njene igrače okrog glave, samo da bi se zbudila. Lajala je tako glasno, da so vsi posumili da nekaj ni v redu. Na žalost življenja ni rešila, a je povedala kako te živali cenijo.

MOŠKI:

* Ko je naš pes prišel k hiši, me je prvi dan gledal samo od daleč. Drugi dan sem gledal televizijo in je prišel k meni, se mi ulegel na prsi ter me gledal naravnost v oči. Z očmi me je očaral in od takrat naprej sva nerazdružljiva.

- * Ko rečem psu, da greva na sprehod, gre sam po povodec.
- * Na sprehodu z njegovo pomočjo spoznam nove, zanimive ljudi.
- * Eden izmed mačkov se je skril na streho traktorja. Odpeljal sem se, ne da bi ga prej opazil. Nanj me je opozorila sovaščanka, ko je videla, da se po vasi vozim z mačkom na strehi. Moral sem se ustaviti, mačka priklicati s strehe in ga nato odpeljati domov. Tam sem ga moral predati ženi, da ga je zaprla v hišo, ker je vedno, ko sem šel proti traktorju, hotel nanj.
- * Ko je pol ure sedel pred tv in gledal komisarja Rexa.
- * Ko pridem iz trgovine, raztrga vrečko in ven vzame svojo hrano.
- * Psička lovi svoj rep, potem pa se ji vrti. Zaradi vrtenja je tudi že padla in ji ni bilo nič jasno.

4.1.17 Hipoteze

Na podlagi rezultatov anketnega vprašalnika, sem vse hipoteze potrdila.

HIPOTEZA 1: Ljudem je žival pomembna.

Hipoteza je POTRJENA. Vprašani pravijo, da jim veliko pomeni, da jih živali večkrat nasmejijo in spravijo v boljšo voljo, jim vračajo ljubezen, izkazujejo hvaležnost, nudijo družbo, da lahko človek skrbi za nekoga, živali prinašajo toplino v dom, zmanjšujejo stres, saj pomirjajo, premagujejo osamljenost in dajejo občutek varnosti.

HIPOTEZA 2: Živali dobro vplivajo na ljudi – psihično in fizično.

Hipoteza je POTRJENA. Živali dobro vplivajo na psihično in fizično počutje. Na lestvici od 1 do 5 (kjer 1 pomeni zelo slabo, 5 pa odlično) so vprašani odgovorili, da živali na psihično (povprečna ocena na lestvici je 4,43) in fizično (povprečna ocena na lestvici je 4,31) počutje vplivajo dobro. Živali na psihično počutje dobro vplivajo predvsem s tem, da ljudi pomirijo, sprostijo in spravijo v boljšo voljo, na fizično pa s sprehodi, oziroma, da lastnikom pomagajo ohranjati dobro fizično

kondicijo. Vprašani menijo, da živali boljše vplivajo na psihično, kot pa na fizično počutje.

HIPOTEZA 3: Živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi.

Hipoteza je POTRJENA. S trditvijo se strinja kar 98,8% vprašanih žensk in 88,5% moških. Živali na boljšo kakovost življenja starejših ljudi vplivajo predvsem s tem, da ljudje zaradi živali niso tako osamljeni in imajo družbo. Živali jim pomagajo, da ostanejo aktivni. Na kakovost življenja vpliva tudi to, da imajo neko odgovornost, ko skrbijo za žival, da jih žival pomirja, razveseli, jim daje voljo do življenja in izboljša počutje ter daje občutek pomembnosti. Živali nasploh dobro vplivajo na vse ljudi, ne samo na starejše.

HIPOTEZA 4: Ljudje imajo zaradi živali bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežejo stik v svoji okolici.

Hipoteza je POTRJENA. Pri tem odgovoru so bili moški in ženske popolnoma enotni, saj je pri obeh spolih skupna vrednost na merski lestvici (kjer 1 pomeni, da se sploh ne strinjajo, 5 pa, da se popolnoma strinjajo) bila 3,7, kar pomeni, da se s trditvijo skoraj strinjajo (vrednost 4 pomeni, da se strinjajo).

HIPOTEZA 5: Zaradi hišnega ljubljence se večkrat razvijejo prijetni pogovori s prijatelji, znanci, sorodniki in se ob tem nasmejijo.

Hipoteza je POTRJENA. Povprečna vrednost odgovorov na merski lestvici (kjer 1 pomeni, da se sploh ne strinjajo, 5 pa, da se popolnoma strinjajo) je bila pri moških 4,15, pri ženskah pa 4,14, kar pomeni da se s trditvijo v večini strinjajo (vrednost 4 pomeni, da se strinjajo).

HIPOTEZA 6: Če bi finančni stroški bili manjši, ljudje vseeno ne bi imeli več živali.

Hipoteza je POTRJENA. Večina vprašanih je odgovorilo, da če bi finančni stroški bili manjši, zaradi tega sigurno ne bi imeli več živali (tako pravi 34,6% moških in 21,4% žensk), da jih verjetno ne bi imeli več, pa pravi 19,2% moških in 34,5% žensk. Da denar ne vpliva na njihovo odločitev pa pravi 46,2% moških in 33,3% žensk.

5. SKLEPI

Ne preseneča me dejstvo, da sta najpogostejši živali vseh vprašanih pes in mačka. Ljudje največ časa preživijo za druženje z živaljo, se z njo igrajo in crkljajo, kar nekaj časa pa jim vzame tudi skrb za hranjenje, čiščenje ter pospravljanje. Malo manj časa jim vzamejo sprehodi, najmanj pa učenje in vzgajanje same živali.

Veliko raziskav je prineslo rezultate, da živali dobro vplivajo na človekovo fizično in psihično počutje. To sem potrdila tudi jaz. Ljudje se za živali odločijo iz različnih razlogov, žival pa jim kasneje v večini prinese veliko pozitivnih izkušenj, saj dobro vplivajo na psihično in fizično stanje starejšega človeka. Da imajo žival, jim pomeni veliko, najpogosteje pa jih žival nasmeji in spravi v boljšo voljo, kar je v življenju zelo pomembno. Živali jim vračajo ljubezen, jim izkazujejo hvaležnost in so super družba. Pomembno je, da imajo starejši ljudje tudi nekaj, za kar lahko skrbijo, saj jim to daje neko odgovornost in občutek, da so pomembni. Vsekakor pa živali tudi zmanjšujejo stres, ki je dandanes pogosto prisoten, sploh v starosti, ko prihaja do raznih sprememb (upokojitev, otroci se odselijo itd.). Vse te stvari pa pripomorejo h kakovostnejšemu življenju starejših ljudi.

Vprašani se strinjajo, da živali znajo vračati naklonjenost za skrb. Svoj odgovor so utemeljili s tem, da enostavno vidijo in opazijo, da jim žival to pokaže. Pravijo, da tista žival ki občuti, tudi vrača in s tem se popolnoma strinjam. Prav tako živali svojo naklonjenost pokažejo takrat, ko se stisnejo k nam, da so vedno ob nas, so nas vesele ko nas vidijo, nas tolažijo itd. Hišni ljubljenci (predvsem psi) pa nam dajejo tudi občutek varnosti.

Če starejši ljudje ne bi več mogli skrbeti za svoje živali, bi v večini primerov skrb za hišne ljubljence prevzeli njihovi otroci ali drugi sorodniki. Nekaj ljudi bi živali oddalo in poiskalo dober dom, nihče pa se ni odločil, da bi žival dal v zavetišče. V primeru da pa hišni ljubljencek umre, pa jih je več kot polovica odgovorila, da čeprav je njihov hišni ljubljencek nenadomestljiv, bi še imeli drugo žival. Veliko jih je odgovorilo, da ne vedo oziroma, da bodo o tem razmišljali, ko pride do tega. 8% vseh vprašanih pa je odgovorilo, da nikoli več ne bi imeli druge živali.

6. PREDLOGI

Menim da je dobro, da imajo starejši ljudje družbo živali, vendar le tisti, ki imajo živali radi in so za njih pripravljeni prevzeti skrb ter odgovornost.

Marinšek in Tušak (2007: 98) pravita, da ima v tujini precej domov za starejše živali, pri nas pa še trenutno ne. V tujini je to praksa, saj so ugotovili, da je življenje starejših in bolnih ljudi v prisotnosti živali lepše, kvalitetnejše ter polnejše. Menim, da bi tudi pri nas v Sloveniji bilo dobro, da so v vse domove za starejše vključene živali. Nekateri domovi to že prakticirajo in sem mnenja, da bi bilo dobro, da se živali vključijo v popolnoma vse domove po Sloveniji, saj dobro vplivajo na kakovost življenja ljudi.

Predlagam, da bi se tudi psi in mačke nekako vključile v domove za starejše, vendar je spet potrebno paziti, saj živali na vse ljudi ne vplivajo pozitivno – nekateri ljudje imajo razne alergije na živali (npr. na dlako), drugi preprosto ne marajo živali, spet tretji se določenih živali bojijo, vendar menim, da se strah z nekaj volje in truda lahko premaga.

Iz vidika socialnega dela, je dobro, da imajo ljudje stik z živalmi, saj je pozitivnih vplivov na človeka veliko. Ljudje so bolj pomirjeni, veseli in manj osamljeni, saj je s hišnimi ljubljenci kar nekaj dela, ki zapolni vsakdan osamljenih ljudi. Tudi, če ljudje niso osamljeni, pa jih hišni ljubljencek prisili v več gibanja in tako ohranja dobro fizično kondicijo. Že sama skrb za žival pa daje ljudem občutek pomembnosti, da je nekdo od njih odvisen.

7. UPORABLJENA LITERATURA

Abdill, M. N., Juppe, D. (1994), *Pets in Therapy: Animal Assisted Activities in Health Care Facilities*. Ravensdale: Idyll Arbor, Inc.

Chandler, C. K. (2005), *Animal Assisted Therapy in Counseling*. New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Fine, A. (2010), *Animal-assisted therapy, theoterical foundation sand guide lines for practice*. London, Burlington, San Diego: Elsevier: 4–6, 17.

Flynn, C. P. (ur.) (2008), *Social Creatures: a Human and Animal Studies Reader*. New York: Lantern Books.

Haker, R.M.,Collins, G.M. in McHicholas, (2000). *The influence of relationships upon pet animal acguisition*, v Podberccek, A.L., Pauč, E.S., Serpell, J.A. (ur.): *Companion animals and us*, Cambridge, Cambridge University Press. (125-142).

Hlebec, V. (ur.) (2009), *Starejši ljudje v družbi sprememb*. Dialogi, (letnik 10). Maribor: Aristej.

Hrvatin, I., Sorgo, M. (2005), *Pomen in možnosti uvajanja hišnih živali v Dom upokoencev Izola*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).

Hvalič Touzery, S. (2006), *Gerontološko izrazje: Osamljenost: Socialna izolacija*. Kako v Starost: 9, 4: 55.

Kmet, A. (2005), *Živali-socialni pomočniki ljudi*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Kruger, K. A. in Serpell, J. A. (2010): *Animal-assisted interventions in mental health: definitions and theoretical foundations*. V: Fine A.H. (ur.). *Handbook on Animal – Assisted Therapy: Theoretical Foundations and Guidelines for Praticce*. San Diego: Elsevier. 33–48.

Kuhnert, K. (2002): *Everyday a Little Miracle: The Gift of the Dolphins*. Beenleigh. Smart.

Mali, J. (2002), *Starost, emocije in emocionalno delo v domovih za stare*. *Socialno delo* 41, 6: 317-323.

Mali, J. (2006), *Koncept totalne ustanove in domovi za stare*. *Socialno delo* 45, 1-2: 17-27.

Mali, J. (2008 a), *Raziskovanje značilnosti totalne institucije v domovih za stare*. *Dialogi*: 44, 10: 181-197.

Mali, J. (2008 b), *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mali, J. (2013) *Dolgotrajna oskrba v mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Marinšek, M., Tušak., M. (2007), *Človek – žival: zdrava naveza*. Maribor: Založba Pivec

McCardle, P., McCune, S., Griffin, J. A., Esposito, L., Freund, L. S. (2011), *Animals in Our Lives: Human-Animal Interaction in Family, Community, & Therapeutic Settings*. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co., Inc.

McCradle, P., McCune, S., Griffin, J. A., Maholmes, V. (2011), *How Animals Affect Us: Examining the Influence of Human-Animal Interaction on Child Development and Human Health*. Washington: American Psychological Association.

Milošević Arnold, V. (2003), *Socialno delo s starimi*. Študijsko gradivo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Pečjak, V. (1998), *Psihologija tretjega življenjskega obdobja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Pečjak, V. (2007), *Psihologija staranja*. Bled: Samozaložba.

Ramovš, J. (2003), *Kakovostna starost. Socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka, 2003.

Ramovš, J., Kladnik, T., Knific, B. (1992), *Skupine starih za samopomoč: Metodični priročnik*. Ljubljana: Inštitut za socialno medicino in socialno varstvo.

Robinson, I. (1996), *Ljudje in hišne živali-medsebojna povezava in korist-preteklost, sedanjost in prihodnost*. Veterinarske novice, Ljubljana. 22, 7-8: 264-269.

Schmid, E.K. (2011), *The Effects of Animal-Assisted Activities on the Social and Emotional Development of Young Children with Characteristics of Emotional Behavioral Disorders*. Minneapolis: University of Minnesota Duluth.

Sorgo, M., Hrvatin, I. (2005), *Pomen in možnosti uvajanja hišnih živali v Dom upokoencev Izola*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Štuhec, I. (2000), *Odnos človek-žival od prazgodovine do danes*. Seminar: Sožitje človek-žival. Domžale 2005.

Wilkes, J. K. (2009), *The Role of Companion Animals in Counseling and Psychology. Discovering Their Use in the Therapeutic Process*. Springfield: Charles C. Thomas Publisher LTD.

Wilson, C. C., Turner, D. C. (ur.) (1998), *Companion Animals in Human Health*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Internetni vir 1:

Ambasadorji nasmeha, slovensko društvo za terapijo s pomočjo živali. Domov. Terapija in aktivnosti s pomočjo živali. Aktivnosti s pomočjo živali.
[Http://ambasadorji-nasmeha.si/aktivnosti-s-pomocjo-zivali](http://ambasadorji-nasmeha.si/aktivnosti-s-pomocjo-zivali) (20.10.2016).

Internetni vir 2:

Ambasadorji nasmeha, slovensko društvo za terapijo s pomočjo živali. Domov. Terapija in aktivnosti s pomočjo živali. Terapija s pomočjo živali.
[Http://ambasadorji-nasmeha.si/terapija-s-pomocjo-zivali](http://ambasadorji-nasmeha.si/terapija-s-pomocjo-zivali) (20.10.2016).

Internetni vir 3:

Ambasadorji nasmeha, slovensko društvo za terapijo s pomočjo živali. Domov. O društvu.

[Http://ambasadorji-nasmeha.si/slovensko-drustvo-za-terapijo-s-pomocjo-zivali-ambasadorji-nasmeha](http://ambasadorji-nasmeha.si/slovensko-drustvo-za-terapijo-s-pomocjo-zivali-ambasadorji-nasmeha) (20.10.2016).

Internetni vir 4:

Demšar Goljevšček, M., Terminologija na področju aktivnosti in terapije s pomočjo konja ter modeli razdelitve.

http://nakonju.si/media/uploads/public/_custom/Terminologija_in_modeli_razdelitve.pdf (07.11.2016).

Internetni vir 5:

Moj pogled. Gumb iskanje – samota. Samota in osamljenost.

http://mojpogled.com/samota_in_osamljenost/ (27.10.2016).

Internetni vir 6:

Sensa. Za navdih. Zdravilna moč živali.

<http://www.sensa.si/za-navdih/zdravilna-moc-zivali/> (10.10.2016).

Internetni vir 7:

Sensa. Zdrave odločitve. Zdravilna moč živali.

<http://www.sensa.si/zdrave-odlocitve/zdravilna-moc-zivali-2/> (10.10.2016).

Internetni vir 8:

Tačke pomagačke, Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov. Domov. Kdo smo. O nas.

http://tackepomagacke.si/kdo_smo/o_nas/ (01.10.2016).

Internetni vir 9:

Varna starost. Domovi za starejše. Dejstva o domovih.

http://varnastarost.si/domovi_za_starejse/pogosta_vprasanja/ (27.10.2016).

8. PRILOGE

8.1 Priloga A

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem Sandra Novak, študentka fakultete za socialno delo in pišem magistrsko nalogo na temo VPLIV ŽIVALI NA KAKOVOST ŽIVLJENJA STAREJŠIH LJUDI. Iščem ljudi stare nad 59 let, ki imajo hišnega ljubljence. Prosim, če si vzamete nekaj minut in pričnete z izpolnjevanjem ankete. HVALA!

Spol:

- ☐ Moški
☐ Ženski

Starost

Živim:

- ☐ v mestu
☐ na vasi
☐ v zaselku
☐ v domu starejših občanov

Imate doma oziroma v vašem gospodinjstvu domačo žival?

Če ste odgovorili z DA, nadaljujte z vprašalnikom, v nasprotnem primeru ste z izpolnjevanjem ankete zaključili.

- ☐ DA
☐ NE

1) Katero domačo žival imate?

Možnih je več odgovorov

☐ psa	☐ zajčka
☐ mačko	☐ papigo
☐ hrčka	☐ drugo
☐ morskega prašička	

2) Koliko časa tedensko porabite za vašega hišnega ljubljence (glede na ponujene možnosti)?

	Zelo malo	Malo	Nevtralno	Veliko	Zelo veliko
Za učenje, vzgajanje	☐	☐	☐	☐	☐
Druženje z živaljo(igranje, crkljanje)	☐	☐	☐	☐	☐
Sprehodi, tekanje,kolesarjenje	☐	☐	☐	☐	☐
Skrb za hranjenje,čiščenje, pospravljanje	☐	☐	☐	☐	☐
Nega živali	☐	☐	☐	☐	☐

3) Zakaj ste se odločili za domačo žival?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Ker imam rad/a živali
☐ Bil/a sem osamljen/a in sem si želel/a družbo živali
☐ Žival sem dobil/a in zdaj skrbim za njo
☐ Žival sem si želel/a
☐ Nisem lastnik živali, ampak se ukvarjam z živaljo
☐ Navajen/a sem, da je pri hiši žival
☐ Nisem se prostovoljno odločil/a
☐ Drugo:

4) Kako je vaša žival prišla v vaš dom?

- ☐ Dobil/a sem jo od
☐ Želel/a sem jo in sem jo dobil/a zastonj
☐ Želel/a sem jo in sem jo posvojil/a (iz zavetišča)
☐ Želel/a sem jo in sem jo kupil/a
☐ Dobil, kupil ali posvojil jo je drug družinski član, jaz pa med drugim tudi rad/a skrbim zanjo
☐ Žival je nujno iskala nov dom, katerega ji zdaj nudim
☐ Drugo:

5) Kaj vam pomeni imeti žival? Označite, če se z navedenim strinjate ali ne.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam
imeti družbo	☐	☐	☐	☐	☐
imeti prijatelja	☐	☐	☐	☐	☐
skrbeti za nekoga	☐	☐	☐	☐	☐
imeti odgovornost	☐	☐	☐	☐	☐
premaguje osamljenost	☐	☐	☐	☐	☐
zmanjšuje stres, saj me pomirja	☐	☐	☐	☐	☐
prinaša toplino v dom	☐	☐	☐	☐	☐
izkazuje hvaležnost	☐	☐	☐	☐	☐
vrača ljubezen	☐	☐	☐	☐	☐
daje občutek varnosti	☐	☐	☐	☐	☐
me večkrat nasmeji in spravi v boljšo voljo	☐	☐	☐	☐	☐

6) Kako žival vpliva na vaše počutje?

	zelo slabo	slabo	niti slabo, niti dobro	dobro	odlično
Vpliv na PSIHIČNO počutje	☐	☐	☐	☐	☐
Vpliv na FIZIČNO počutje	☐	☐	☐	☐	☐

6 a) Utemeljite zakaj tako vpliva na PSIHIČNO počutje:

6 b) Utemeljite zakaj tako vpliva na FIZIČNO počutje:

7) Menite, da živali znajo vračati naklonjenost za skrb?

- ☐ DA
☐ NE

7 a) Prosim utemeljite, zakaj menite, da živali znajo ali ne znajo vračati naklonjenosti za skrb.

8) Kaj bi naredili z živaljo, če sami ne bi mogli več skrbeti zanjo?

- ☐ Skrb bi prevzeli moji otroci
- ☐ Skrb bi prevzeli drugi sorodniki
- ☐ Skrb bi prevzeli prijatelji
- ☐ Žival bi podaril/a in se prepričal/a da bo sigurno šla v ljubeč in skrben dom
- ☐ Žival bi dal/a v zavetišče
- ☐ Žival bi raje usmrtil/a
- ☐ Drugo:

9) Kaj od spodaj naštetega bi naredili v primeru, če vaš hišni ljubljencek umre?

- ☐ Nikoli več ne bi imel/a nobene druge živali
- ☐ Čeprav je moj hišni ljubljencek nenadomestljiv, bi verjetno še kdaj imel/a drugo žival
- ☐ Čeprav je moj hišni ljubljencek nenadomestljiv, bi takoj imel/a drugo žival
- ☐ Ne vem
- ☐ O tem bom razmišljal/a ko pride do tega

10) Menite, da živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi?

- ☐ DA
- ☐ NE

10 a) Prosim utemeljite, zakaj tako menite.

11) Kaj menite, kateri je tisti najpomembnejši faktor pri živali, ki zmanjša občutek osamljenosti?

- ☐ Vedno je ob tebi
- ☐ Se crklja
- ☐ Vedno se kaj dogaja (hranjenje, sprehod, igranje itd.)
- ☐ Žival na svoj način vrača ljubezen in to je neprecenljivo
- ☐ Drugo:

12) Kako se strinjate z naslednjima trditvama?

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam
Zato, ker imam žival/i, imam bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežem stik z ljudmi v moji okolici.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi našega hišnega ljubljenceka se pogosto razvijejo debate (s prijatelji, znanci, sorodniki) in se ob tem tudi nasmejimo.	☐	☐	☐	☐	☐

13) Koliko ste mesečno zmožni in pripravljeni odšteti denarja za skrb za domačo žival (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?

- ☐ do 20€
- ☐ od 21€ do 40€
- ☐ od 41€ do 80€
- ☐ od 81€ do 120€
- ☐ od 121€ do 160€
- ☐ nad 161€
- ☐ Drugo:

14) Kolikšen je vaš približen mesečni finančni strošek za skrb vaše domače živali (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?

- ☐ do 20€
- ☐ od 21€ do 40€
- ☐ od 41€ do 80€
- ☐ od 81€ do 120€
- ☐ od 121€ do 160€
- ☐ nad 161€
- ☐ Drugo:

15) Če bi bili finančni stroški manjši, bi imeli še več živali?

- ☐ Sigurno ne
- ☐ Verjetno ne
- ☐ Denar ne vpliva na mojo odločitev
- ☐ Verjetno da
- ☐ Sigurno da

16) Na kratko opišite en vesel dogodek oziroma pripetljaj, ki je povezan z vašo domačo živaljo, katerega ne boste nikoli pozabili.

8.2 Priloga B

Analiza (skupina za moški spol)

SPOL	Spol:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Moški)	26	100.0%	100.0%	100.0%
	2 (Ženski)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.0	Std. Odklon	0.0
-----------	-----	-------------	-----

	Starost						
		Veljavno	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon	Minimum	Maksimum
		26	26	65.7	7.60	59	83

	Živim:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (v mestu)	12	46.2%	46.2%	46.2%
	2 (na vasi)	13	50.0%	50.0%	96.2%
	3 (v zaselku)	0	0.0%	0.0%	96.2%
	4 (v domu starejših občanov)	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.6	Std. Odklon	0.7
-----------	-----	-------------	-----

	Imate doma oziroma v vašem gospodinjstvu domačo žival?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (DA)	26	100.0%	100.0%	100.0%
	2 (NE)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.0	Std. Odklon	0.0
-----------	-----	-------------	-----

1	1) Katere domače živali imate?							
	Podvprašanja	Enote					Navedbe	
		Frekvence	Veljavni	% - Veljavni	Ustrezni	% - Ustrezni	Frekvence	%
	psa	23	26	88.5%	26	88.5%	23	65.7%
	mačko	9	26	34.6%	26	34.6%	9	25.7%
	hrčka	1	26	3.8%	26	3.8%	1	2.9%
	morskega prašička	0	26	0.0%	26	0.0%	0	0.0%
	zajčka	1	26	3.8%	26	3.8%	1	2.9%
	papigo	0	26	0.0%	26	0.0%	0	0.0%
	drugo	1	26	3.8%	26	3.8%	1	2.9%
	SKUPAJ		26		26		35	100.0%

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	ptice in mongolski pujsi	1	3.8%	100.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	1	3.8%	100.0%	

2	2) Koliko časa tedensko porabite za vašega hišnega ljubljence (glede na ponujene možnosti)?										
	Podvprašanja	Odgovori						Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. odklon
		Zelo malo	Malo	Nevtralno	Veliko	Zelo veliko	Skupaj				
	Za učenje, vzgajanje	5 (19.2%)	2 (7.7%)	7 (26.9%)	8 (30.8%)	4 (15.4%)	26 (100.0%)	26	26	3.2	1.3
	Druženje z živaljo (igranje, crkljanje)	0 (0.0%)	1 (3.8%)	4 (15.4%)	10 (38.5%)	11 (42.3%)	26 (100.0%)	26	26	4.2	0.8
	Sprehodi, tekanje, kolesarjenje	3 (11.5%)	4 (15.4%)	2 (7.7%)	12 (46.2%)	5 (19.2%)	26 (100.0%)	26	26	3.5	1.3
	Skrb za hranjenje, čiščenje, pospravljanje	0 (0.0%)	3 (11.5%)	5 (19.2%)	8 (30.8%)	10 (38.5%)	26 (100.0%)	26	26	4.0	1.0
	Nega živali	1 (3.8%)	3 (11.5%)	8 (30.8%)	8 (30.8%)	6 (23.1%)	26 (100.0%)	26	26	3.6	1.1

3	3) Zakaj ste se odločili za domačo žival?							
	Podvprašanja	Enote					Navedbe	
		Frekvence	Veljavni	% - Veljavni	Ustrezni	% - Ustrezni	Frekvence	%
	Ker imam rad/a živali	19	26	73.1%	26	73.1%	19	35.2%
	Bil/a sem osamljen/a in sem si želel/a družbo živali	4	26	15.4%	26	15.4%	4	7.4%
	Žival sem dobil/a in zdaj skrbim za njo	4	26	15.4%	26	15.4%	4	7.4%
	Žival sem si želel/a	7	26	26.9%	26	26.9%	7	13.0%
	Nisem lastnik živali, ampak se ukvarjam z živaljo	3	26	11.5%	26	11.5%	3	5.6%
	Navajen/a sem, da je pri hiši žival	13	26	50.0%	26	50.0%	13	24.1%
	Nisem se prostovoljno odločil/a	2	26	7.7%	26	7.7%	2	3.7%
	Drugo:	2	26	7.7%	26	7.7%	2	3.7%
	SKUPAJ		26		26		54	100.0%

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	mačke so prišle k hiši in sem jih posvojil	1	3.8%	50.0%	50.0%
	kupili zaradi otrok 12 let nazaj	1	3.8%	50.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	2	7.7%	100.0%	

4	4) Kako je vaša žival prišla v vaš dom?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Dobil/a sem jo od ____)	3	11.5%	11.5%	11.5%
	2 (Želel/a sem jo in sem jo dobil/a zastonj)	4	15.4%	15.4%	26.9%
	3 (Želel/a sem jo in sem jo posvojil/a (iz zavetišča))	2	7.7%	7.7%	34.6%
	4 (Želel/a sem jo in sem jo kupil/a)	9	34.6%	34.6%	69.2%
	5 (Dobil, kupil ali posvojil jo je drug družinski član, jaz pa med drugim tudi rad/a skrbim zanjo)	6	23.1%	23.1%	92.3%
	6 (Žival je nujno iskala nov dom, katerega ji zdaj nudim)	0	0.0%	0.0%	92.3%
	7 (Drugo:)	2	7.7%	7.7%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	3.7	Std. Odklon	1.6
-----------	-----	-------------	-----

	(Dobill/a sem jo od)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	doma upokoјencev	1	3.8%	33.3%	33.3%
	vnukinje	1	3.8%	33.3%	66.7%
	družine za rojstni dan	1	3.8%	33.3%	100.0%
Veljavni	Skupaj	3	11.5%	100.0%	

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	hcerkina macka in pes	1	3.8%	50.0%	50.0%
	žival je zatavala k hiši in ostala	1	3.8%	50.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	2	7.7%	100.0%	

5 5) Kaj vam pomeni imeti žival? Označite, če se z navedenim strinjate ali ne.										
Podvprašanj a	Odgovori						Velja vni	Št. enot	Pov preč je	Std. Odklon
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj				
imeti družbo	0 (0.0%)	1 (3.8%)	2 (7.7%)	8 (30.8%)	15 (57.7%)	26 (100.0%)	26	26	4.4	0.8
imeti prijatelja	0 (0.0%)	1 (3.8%)	4 (15.4%)	9 (34.6%)	12 (46.2%)	26 (100.0%)	26	26	4.2	0.9
skrbeti za nekoga	0 (0.0%)	1 (3.8%)	1 (3.8%)	11 (42.3%)	13 (50.0%)	26 (100.0%)	26	26	4.4	0.8
imeti odgovornost	0 (0.0%)	1 (3.8%)	2 (7.7%)	11 (42.3%)	12 (46.2%)	26 (100.0%)	26	26	4.3	0.8
premaгуje osamljenost	0 (0.0%)	2 (7.7%)	5 (19.2%)	9 (34.6%)	10 (38.5%)	26 (100.0%)	26	26	4.0	1.0
zmanjšuje stres, saj me pomirja	0 (0.0%)	1 (3.8%)	1 (3.8%)	13 (50.0%)	11 (42.3%)	26 (100.0%)	26	26	4.3	0.7
prinaša toplino v dom	0 (0.0%)	1 (3.8%)	2 (7.7%)	10 (38.5%)	13 (50.0%)	26 (100.0%)	26	26	4.3	0.8
izkazuje hvaležnost	0 (0.0%)	1 (3.8%)	1 (3.8%)	8 (30.8%)	16 (61.5%)	26 (100.0%)	26	26	4.5	0.8
vrača ljubezen	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (3.8%)	10 (38.5%)	15 (57.7%)	26 (100.0%)	26	26	4.5	0.6
daje občutek varnosti	1 (3.8%)	1 (3.8%)	6 (23.1%)	7 (26.9%)	11 (42.3%)	26 (100.0%)	26	26	4.0	1.1
me večkrat nasmeji in spravi v boljšo voljo	0 (0.0%)	0 (0.0%)	2 (7.7%)	7 (26.9%)	17 (65.4%)	26 (100.0%)	26	26	4.6	0.6

6	6) Kako žival vpliva na vaše počutje?										
	Podvprašanje	Odgovori						Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon
		zelo slabo	slabo	ni slabo, ni dobro	dobro	odlično	Skupaj				
	Vpliv na PSIHIČNO počutje	0 (0.0%)	0 (0.0%)	2 (7.7%)	7 (26.9%)	17 (65.4%)	26 (100.0%)	26	26	4.6	0.6
	Vpliv na FIZIČNO počutje	0 (0.0%)	1 (3.8%)	3 (11.5%)	10 (38.5%)	12 (46.2%)	26 (100.0%)	26	26	4.3	0.8

6a	6 a) Utemeljite zakaj tako vpliva na PSIHIČNO počutje:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativna
	pomirjen sem, nisem sam	1	3.8%	3.8%	3.8%
	družba	1	3.8%	3.8%	7.7%
	vedno te pričaka vesel, te razveseli	1	3.8%	3.8%	11.5%
	sem manj v stresu	1	3.8%	3.8%	15.4%
	ker je v kletki	1	3.8%	3.8%	19.2%
	zaradi ljubezni in hvaležnosti, ki jo izkazuje	1	3.8%	3.8%	23.1%
	ker nisem osamljen, vrača ljubezen, prijatelj,...	1	3.8%	3.8%	26.9%
	družba, nisem osamljen	1	3.8%	3.8%	30.8%
	obveza	1	3.8%	3.8%	34.6%
	ker sem potem boljše volje	1	3.8%	3.8%	38.5%
	z živaljo se sprostim in napete misli odmislim	1	3.8%	3.8%	42.3%
	zaradi skrbi sem zanemaril svoje zdravje, saj je skrb za psička na prvem mestu.	1	3.8%	3.8%	46.2%
	spravlja me v dobro voljo	1	3.8%	3.8%	50.0%
	spodbuja skrb	1	3.8%	3.8%	53.8%
	vsako jutro me pozdravi in veselo počaka na sprehod	1	3.8%	3.8%	57.7%
	ker je družabna	1	3.8%	3.8%	61.5%
	pomirja	2	7.7%	7.7%	69.2%
	tako imam mnenje	1	3.8%	3.8%	73.1%
	se zna prikupit	1	3.8%	3.8%	76.9%
	ker imam čez dan družbo, se počutim koristnega, hitreje mi mineva čas	1	3.8%	3.8%	80.8%
	ker me je vedno vesel.	1	3.8%	3.8%	84.6%
	sem v pokoju in je družba živali vedno prijetna	1	3.8%	3.8%	88.5%

	pomirja, razvedri	1	3.8%	3.8%	92.3%
	ker se z njo lahko pogovarjam.	1	3.8%	3.8%	96.2%
	me pomirja	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

6b	6 b) Utemeljite zakaj tako vpliva na FIZIČNO počutje:				
	Odgovori	Frekv enca	Odst otek	Veljav ni	Kumul ativa
	ker poskrbi za fizicno aktivnost	1	3.8%	3.8%	3.8%
	hodi na sprehode in sem zato v boljši kondiciji.	1	3.8%	3.8%	7.7%
	tudi v slabem vremenu me vzpodbudi, da grem na zrak in sprehod	1	3.8%	3.8%	11.5%
	ker potrebuje rekreaciji in gibanje, jaz se pa tako gibam.	1	3.8%	3.8%	15.4%
	ker me premakne oz hiše	1	3.8%	3.8%	19.2%
	ker jo sprehajam, skrbim zanjo ..	1	3.8%	3.8%	23.1%
	sprehodi	4	15.4%	15.4%	38.5%
	vpliva dobro, poskrbi da se gibam	1	3.8%	3.8%	42.3%
	v tem sem prepričan	1	3.8%	3.8%	46.2%
	spodbuja gibanje	1	3.8%	3.8%	50.0%
	sama skrb za žival me ohranja vitalnega	1	3.8%	3.8%	53.8%
	pred psičkom sem na dan prehodil kar nekaj kilometrov, nato pa sem delal čedalje manjše razdalje zaradi zdravstvenega stanja psa.	1	3.8%	3.8%	57.7%
	redni sprehodi skrbijo za mojo kondicijo	1	3.8%	3.8%	61.5%
	razen, da jim dam hrano in vodo ne rabijo druge skrbi	1	3.8%	3.8%	65.4%
	se mi ne zdi da vpliva na to	1	3.8%	3.8%	69.2%
	veliko sem zunaj, da skrbim za vse živali ki so pri hiši	1	3.8%	3.8%	73.1%
	vsakodnevni sprehodi	1	3.8%	3.8%	76.9%
	grem vsaj 2x na dan na sprehod	1	3.8%	3.8%	80.8%
	prisili me v gibanje	1	3.8%	3.8%	84.6%
	ker je v kletki	1	3.8%	3.8%	88.5%
	skrbi, da sem večkrat na dan da dolgem sprehodu	1	3.8%	3.8%	92.3%
	sprehodi	1	3.8%	3.8%	96.2%
	je prijetna na dotik in nezna	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

7	7) Menite, da živali znajo vračati naklonjenost za skrb?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (DA)	25	96.2%	96.2%	96.2%
	2 (NE)	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.0	Std. Odklon	0.2
-----------	-----	-------------	-----

7a	7 a) Prosim utemeljite, zakaj menite, da živali znajo ali ne znajo vračati naklonjenosti za skrb.				
	Odgovori	Frekv enca	Odstot ek	Veljav ni	Kumul ativa
	ker je to samo žival	1	3.8%	3.8%	3.8%
	vidim	1	3.8%	3.8%	7.7%
	vidim, opazim da vrača	1	3.8%	3.8%	11.5%
	vračajo dobroto kot vsa živa bitja	1	3.8%	3.8%	15.4%
	ko se pocarklja	1	3.8%	3.8%	19.2%
	tiste, ki jo čutijo, jo tudi vračajo.	1	3.8%	3.8%	23.1%
	ker cutijo	1	3.8%	3.8%	26.9%
	-	1	3.8%	3.8%	30.8%
	/	2	7.7%	7.7%	38.5%
	zato, ker pri mojih najdenčkih vidim, da so hvaležne (se rade cartljajo)	1	3.8%	3.8%	42.3%
	predvidevam, glede na njihove kretnje.	1	3.8%	3.8%	46.2%
	prepričan sem, da znajo živali vračati naklonjenost bolj kot marsikateri človek.	1	3.8%	3.8%	50.0%
	znajo, ker se to vidi. pes te recimo poliže, mačka prede, zajec se stisne k tebi..	1	3.8%	3.8%	53.8%
	živali so zelo odkrite in iskrene.	1	3.8%	3.8%	57.7%
	ker pač znajo	1	3.8%	3.8%	61.5%
	vedno je ob meni	1	3.8%	3.8%	65.4%
	ne vem	1	3.8%	3.8%	69.2%
	živali čutijo energijo človeka, čutijo naklonjenost in jo s hvaležnostjo vračajo	1	3.8%	3.8%	73.1%
	če imaš žival ra, te ima tudi ona in to pokaže	1	3.8%	3.8%	76.9%
	hvaležnost, cartanje	1	3.8%	3.8%	80.8%
	vidi se jim	1	3.8%	3.8%	84.6%
	mi vse to vraca s prijetnim občutjem	1	3.8%	3.8%	88.5%
	kot vsako živo bitje, dobro se z dobrim vrača.	1	3.8%	3.8%	92.3%

	vidim pri moji psički kako mi vrača ljubezen	1	3.8%	3.8%	96.2%
	ker imajo čustva tako kot ljudje.	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

8	8) Kaj bi naredili z živaljo, če sami ne bi mogli več skrbeti zanjo?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Skrb bi prevzeli moji otroci)	20	76.9%	76.9%	76.9%
	2 (Skrb bi prevzeli drugi sorodniki)	2	7.7%	7.7%	84.6%
	3 (Skrb bi prevzeli prijatelji)	0	0.0%	0.0%	84.6%
	4 (Žival bi podaril/a in se prepričal/a da bo sigurno šla v ljubeč in skrben dom)	3	11.5%	11.5%	96.2%
	5 (Žival bi dal/a v zavetišče)	0	0.0%	0.0%	96.2%
	6 (Žival bi raje usmrtil/a)	0	0.0%	0.0%	96.2%
	7 (Drugo:)	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.7	Std. Odklon	1.5
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	delavci bi skrbeli za njo	1	3.8%	100.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	1	3.8%	100.0%	

9	9) Kaj od spodaj naštetega bi naredili v primeru, če vaš hišni ljubljeneček umre?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Nikoli več ne bi imel/a nobene druge živali)	3	11.5%	11.5%	11.5%
	2 (Čeprav je moj hišni ljubljeneček nenadomestljiv, bi verjetno še kdaj imel/a drugo žival)	10	38.5%	38.5%	50.0%
	3 (Čeprav je moj hišni ljubljeneček nenadomestljiv, bi takoj imel/a drugo žival)	6	23.1%	23.1%	73.1%
	4 (Ne vem)	1	3.8%	3.8%	76.9%
	5 (O tem bom razmišljal/a ko pride do tega)	6	23.1%	23.1%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.9	Std. Odklon	1.4
-----------	-----	-------------	-----

10	10) Menite, da živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (DA)	23	88.5%	88.5%	88.5%
	2 (NE)	3	11.5%	11.5%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.1	Std. Odklon	0.3
-----------	-----	-------------	-----

10a	10 a) Prosim utemeljite, zakaj tako menite.				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	ker nam naredajo skrb in obvezo	1	3.8%	3.8%	3.8%
	nekateri v osamljenosti ti da žival sprostitve, voljo do življenja, da skrbiš za nekoga. če si sam se ne počutiš osamljenega	1	3.8%	3.8%	7.7%
	imajo vedno družbo.	1	3.8%	3.8%	11.5%
	več je gibanja, živali dajejo pozitivno energijo, živali so dobra družba	1	3.8%	3.8%	15.4%
	boljše počutje	1	3.8%	3.8%	19.2%
	imajo družbo, so primorani v gibanje (pes)	1	3.8%	3.8%	23.1%
	gibanje, psihično sem bolj stabilen	1	3.8%	3.8%	26.9%
	ker s tem prevzemaš odgovornost in skrb pa tudi veselje	1	3.8%	3.8%	30.8%
	/	2	7.7%	7.7%	38.5%
	krajšajo dni in osamljenost	1	3.8%	3.8%	42.3%
	ker ljubljencu ne moremo dati vsega, kar si zasluži, saj nekateri starejši niso sposobni poskrbeti za vse potrebe psa, zaradi zdravja itd.	1	3.8%	3.8%	46.2%
	si ne predstavljam da pri hiši ni živali	1	3.8%	3.8%	50.0%
	nisi sam, fizična aktivnost	1	3.8%	3.8%	53.8%
	druženje, odgovornost	1	3.8%	3.8%	57.7%
	da, moje življenje je z živaljo manj stresno, več se gibam	1	3.8%	3.8%	61.5%
	ne vem	1	3.8%	3.8%	65.4%
	vsakodnevno gibanje	1	3.8%	3.8%	69.2%
	družabnost	1	3.8%	3.8%	73.1%
	rešujejo te osamljenosti in moraš razmišljati pozitivno.	1	3.8%	3.8%	76.9%
	tako je	1	3.8%	3.8%	80.8%
	vedno je ob meni	1	3.8%	3.8%	84.6%
	da, psihično te pomiri, nikoli nisi sam, skrbijo da si v fizični kondiciji, ker je z živalmi veliko dela, sploh če jih je več	1	3.8%	3.8%	88.5%

	vsakdanja skrb za žival, gibanje	1	3.8%	3.8%	92.3%
	nisi sam, za nekoga moraš skrbeti, z nekom se lahko pogovarjaš	1	3.8%	3.8%	96.2%
	niso tako osamljeni	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

11	11) Kaj menite, kateri je tisti najpomembnejši faktor pri živali, ki zmanjša občutek osamljenosti?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Vedno je ob tebi)	3	11.5%	11.5%	11.5%
	2 (Se crklja)	2	7.7%	7.7%	19.2%
	3 (Vedno se kaj dogaja (hranjenje, sprehod, igranje itd.))	12	46.2%	46.2%	65.4%
	4 (Žival na svoj način vrača ljubezen in to je neprecenljivo)	9	34.6%	34.6%	100.0%
	5 (Drugo:)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	3.0	Std. Odklon	1.0
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa

12	12) Kako se strinjate z naslednjima trditvama?										
	Podvprašanja	Odgovori						Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon
		Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj				
	Zato, ker imam žival/i, imam bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežem stik z ljudmi v moji okolici.	1 (3.8%)	0 (0.0%)	11 (42.3%)	7 (26.9%)	7 (26.9%)	26 (100.0%)	26	26	3.7	1.0
	Zaradi našega hišnega ljubljence se pogosto razvijejo debate (s prijatelji, znanci, sorodniki) in se ob tem tudi nasmejimo.	0 (0.0%)	1 (3.8%)	6 (23.1%)	7 (26.9%)	12 (46.2%)	26 (100.0%)	26	26	4.2	0.9

13	13) Koliko ste mesečno zmožni in pripravljeni odšteti denarja za skrb za domačo žival (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (do 20€)	3	11.5%	11.5%	11.5%
	2 (od 21€ do 40€)	6	23.1%	23.1%	34.6%
	3 (od 41€ do 80€)	8	30.8%	30.8%	65.4%
	4 (od 81€ do 120€)	3	11.5%	11.5%	76.9%
	5 (od 121€ do 160€)	1	3.8%	3.8%	80.8%
	6 (nad 161€)	5	19.2%	19.2%	100.0%
	7 (Drugo:)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	3.3	Std. Odklon	1.6
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa

14	14) Kolikšen je vaš približen mesečni finančni strošek za skrb vaše domače živali (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (do 20€)	4	15.4%	15.4%	15.4%
	2 (od 21€ do 40€)	12	46.2%	46.2%	61.5%
	3 (od 41€ do 80€)	5	19.2%	19.2%	80.8%
	4 (od 81€ do 120€)	3	11.5%	11.5%	92.3%
	5 (od 121€ do 160€)	1	3.8%	3.8%	96.2%
	6 (nad 161€)	1	3.8%	3.8%	100.0%
	7 (Drugo:)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.5	Std. Odklon	1.2
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa

15	15) Če bi bili finančni stroški manjši, bi imeli še več živali?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Sigurno ne)	9	34.6%	34.6%	34.6%

	2 (Verjetno ne)	5	19.2%	19.2%	53.8%
	3 (Denar ne vpliva na mojo odločitev)	12	46.2%	46.2%	100.0%
	4 (Verjetno da)	0	0.0%	0.0%	100.0%
	5 (Sigurno da)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.1	Std. Odklon	0.9
-----------	-----	-------------	-----

16	16) Na kratko opišite en vesel dogodek oziroma pripetljaj, ki je povezan z vašo domačo živaljo, katerega ne boste nikoli pozabili.	Frekv enca	Odst otek	Velja vni	Kumul ativa
	ko rečem da greva na sprehod, gre sam po povodec	1	3.8%	3.8%	3.8%
	najlepše je ko žival nahranim, potem ko se naje, pa se pridek meni pocarta	1	3.8%	3.8%	7.7%
	na sprehodu se z njegovo pomočjo dostikrat spoznam z novimi zanimivimi ljudmi.	1	3.8%	3.8%	11.5%
	ne spomnim se	1	3.8%	3.8%	15.4%
	/	2	7.7%	7.7%	23.1%
	ga ni	1	3.8%	3.8%	26.9%
	ko začuti, da se ne počutim najbolje, ker sem bolan leži ob meni, je umirjena. se carta in me pazi. ne glede na vse pa me vsak dan prisili v gibanje in metanje žogice	1	3.8%	3.8%	30.8%
	najbolj vesel dogodek je bil na dan ko smo ga pripeljali domov.	1	3.8%	3.8%	34.6%
	ko je naš pes prišel k hiši, me je prvi dan gledal samo od daleč. drugi dan sem gledal tv, pa je prisel k meni, se mi ulegel na prsi in me gledal naravnost v oči. z očmi me je očaral in od takrat naprej sva nerazdružljiva.	1	3.8%	3.8%	38.5%
	veselje ko pridem domov.	1	3.8%	3.8%	42.3%
	a	2	7.7%	7.7%	50.0%
	neskončna ljubezen - pobegne pes pd doma ker me ni bilo in teka do pokopališčakjer me počakapri pravem grobu	1	3.8%	3.8%	53.8%
	vsak dan me z miganjem repa počaka, da vstanem	1	3.8%	3.8%	57.7%
	eden izmed mačkov se je skrila na streho traktorja. odpeljal sem se, ne da bi ga prej opazil. nanj me je opozorila sovaščanka, ko je videla, da se po vasi vozim z mačkom na strehi. moral sem se ustaviti, mačka priklicati s strehe in ga nato odpeljati domov. tam sem ga moral predati ženi, ki ga je zaprla v hišo dokler nisem odšel, ker je vedno, ko sem šel proti traktorju hotel vanj.	1	3.8%	3.8%	61.5%
	ko je 1/2 ure sedel pred tv in gledal komisarja rexa.	1	3.8%	3.8%	65.4%
	ko pridem iz trgovine in raztrga vrečko, ven vzame svojo hrano	1	3.8%	3.8%	69.2%
	veliko jih je,najlepši so pa tisti ,ko se vrnem domov.	1	3.8%	3.8%	73.1%
	ko je prisla prvi dan h nam v hiso	1	3.8%	3.8%	76.9%

	vsak dan me nasmeji	1	3.8%	3.8%	80.8%
	me vedno ze na cesti pricaka	1	3.8%	3.8%	84.6%
	med drugimi živalmi imam bernardinca, sem dodatno ogradil njivo, da ima še več prostora, on pa je s svojim skokom na ograjo, le to podrl	1	3.8%	3.8%	88.5%
	zjutraj psicka vedno pozdravi z krogom okrog vrta	1	3.8%	3.8%	92.3%
	preveč jih je. pse imam odkar pomnim, z vsemi so bili dogodki ki jih ne bom nikoli pozabil	1	3.8%	3.8%	96.2%
	psička lovi svoj rep, potem pa se ji vrti in je tudi že padla zaradi vrtenja.	1	3.8%	3.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	26	100.0%	100.0%	

8.3 Priloga C

Analiza (skupina za ženski spol)

	Spol:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Moški)	0	0.0%	0.0%	0.0%
	2 (Ženski)	84	100.0%	100.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.0	Std. Odklon	0.0
-----------	-----	-------------	-----

	Starost						
		Veljavno	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon	Minimum	Maksimum
		84	84	67.3	6.72	59	90

	Živim:				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (v mestu)	31	36.9%	36.9%	36.9%
	2 (na vasi)	51	60.7%	60.7%	97.6%
	3 (v zaselku)	2	2.4%	2.4%	100.0%
	4 (v domu starejših občanov)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.7	Std. Odklon	0.5
-----------	-----	-------------	-----

	Imate doma oziroma v vašem gospodinjstvu domačo žival?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (DA)	84	100.0%	100.0%	100.0%
	2 (NE)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.0	Std. Odklon	0.0
-----------	-----	-------------	-----

1	1) Katero domačo žival imate?							
	Podvprašanja	Enote					Navedbe	
		Frekvence	Veljavni	% - Veljavni	Ustrezni	% - Ustrezni	Frekvence	%
	psa	64	84	76.2%	84	76.2%	64	52.5%
	mačko	44	84	52.4%	84	52.4%	44	36.1%
	hrčka	0	84	0.0%	84	0.0%	0	0.0%
	morskega prašička	2	84	2.4%	84	2.4%	2	1.6%
	zajčka	3	84	3.6%	84	3.6%	3	2.5%
	papigo	4	84	4.8%	84	4.8%	4	3.3%
	drugo	5	84	6.0%	84	6.0%	5	4.1%
	SKUPAJ		84		84		122	100.0%

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	ribico	1	1.2%	33.3%	33.3%
	zlate ribice	1	1.2%	33.3%	66.7%
	akvarijske ribe	1	1.2%	33.3%	100.0%
Veljavni	Skupaj	3	3.6%	100.0%	

2	2) Koliko časa tedensko porabite za vašega hišnega ljubljence (glede na ponujene možnosti)?									
	Podvprašanja	Odgovori					Veljavni	Št. enot	Povp. rečje	Std. Odklon
		Zelo malo	Malo	Nevtraln o	Veliko	Zelo veliko	Skupaj			
	Za učenje, vzgajanje	13 (15.5%)	18 (21.4%)	24 (28.6%)	19 (22.6%)	10 (11.9%)	84 (100.0%)	84	84	2.9
	Druženje z živaljo (igranje, crkljanje)	3 (3.6%)	6 (7.1%)	12 (14.3%)	40 (47.6%)	23 (27.4%)	84 (100.0%)	84	84	3.9
	Sprehodi, tekanje, kolesarjenje	17 (20.2%)	8 (9.5%)	18 (21.4%)	27 (32.1%)	14 (16.7%)	84 (100.0%)	84	84	3.2
	Skrb za hranjenje, čiščenje, pospravljanje	3 (3.6%)	13 (15.5%)	23 (27.4%)	26 (31.0%)	19 (22.6%)	84 (100.0%)	84	84	3.5
	Nega živali	5 (6.0%)	16 (19.0%)	28 (33.3%)	24 (28.6%)	11 (13.1%)	84 (100.0%)	84	84	3.2

3	3) Zakaj ste se odločili za domačo žival?							
	Podvprašanja	Enote					Navedbe	
		Frekvence	Veljavni	% - Veljavni	Ustrezni	% - Ustrezni	Frekvence	%
	Ker imam rad/a živali	60	84	71.4%	84	71.4%	60	35.7%
	Bil/a sem osamljen/a in sem si želel/a družbo živali	16	84	19.0%	84	19.0%	16	9.5%
	Žival sem dobil/a in zdaj skrbim za njo	11	84	13.1%	84	13.1%	11	6.5%
	Žival sem si želel/a	19	84	22.6%	84	22.6%	19	11.3%
	Nisem lastnik živali, ampak se ukvarjam z živaljo	16	84	19.0%	84	19.0%	16	9.5%
	Navajen/a sem, da je pri hiši žival	39	84	46.4%	84	46.4%	39	23.2%
	Nisem se prostovoljno odločil/a	5	84	6.0%	84	6.0%	5	3.0%
	Drugo:	2	84	2.4%	84	2.4%	2	1.2%
	SKUPAJ		84		84		168	100.0%

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	za premagovanje stresa po upokojitvi	1	1.2%	100.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	1	1.2%	100.0%	

4	4) Kako je vaša žival prišla v vaš dom?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Dobil/a sem jo od ____)	14	16.7%	16.7%	16.7%
	2 (Želel/a sem jo in sem jo dobil/a zastonj)	12	14.3%	14.3%	31.0%
	3 (Želel/a sem jo in sem jo posvojil/a (iz zavetišča))	7	8.3%	8.3%	39.3%
	4 (Želel/a sem jo in sem jo kupil/a)	16	19.0%	19.0%	58.3%
	5 (Dobil, kupil ali posvojil jo je drug družinski član, jaz pa med drugim tudi rad/a skrbim zanjo)	21	25.0%	25.0%	83.3%
	6 (Žival je nujno iskala nov dom, katerega ji zdaj nudim)	11	13.1%	13.1%	96.4%
	7 (Drugo:)	3	3.6%	3.6%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	3.8	Std. Odklon	1.8
-----------	-----	-------------	-----

	(Dobil/a sem jo od)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	prijatelja	1	1.2%	7.1%	7.1%
	tasta	1	1.2%	7.1%	14.3%
	sina in hčerke	1	1.2%	7.1%	21.4%
	svojih otrok	1	1.2%	7.1%	28.6%
	znancev	1	1.2%	7.1%	35.7%
	tašče	1	1.2%	7.1%	42.9%
	vnukinje	2	2.4%	14.3%	57.1%
	hčerke	3	3.6%	21.4%	78.6%
	hčirke	1	1.2%	7.1%	85.7%
	sina	1	1.2%	7.1%	92.9%
	hčerke in vnuck	1	1.2%	7.1%	100.0%
Veljavni	Skupaj	14	16.7%	100.0%	

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	zeleli smo jo z preostalimi družinskimi člani in smo jo kupili.	1	1.2%	33.3%	33.3%
	že od nekdaj imamo psa, ta psička je leglo prejšnje psičke ki je poginila	1	1.2%	33.3%	66.7%
	od sina	1	1.2%	33.3%	100.0%
Veljavni	Skupaj	3	3.6%	100.0%	

5	5) Kaj vam pomeni imeti žival? Označite, če se z navedenim strinjate ali ne.									
	Podvprašanja	Odgovori					Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon
		Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj			
	imeti družbo	1 (1.2%)	1 (1.2%)	6 (7.1%)	26 (31.0%)	50 (59.5%)	84 (100.0%)	84	84	4.5 0.8
	imeti prijatelja	0 (0.0%)	1 (1.2%)	10 (11.9%)	36 (42.9%)	37 (44.0%)	84 (100.0%)	84	84	4.3 0.7
	skrbeti za nekoga	0 (0.0%)	0 (0.0%)	9 (10.7%)	44 (52.4%)	31 (36.9%)	84 (100.0%)	84	84	4.3 0.6
	imeti odgovornost	0 (0.0%)	0 (0.0%)	5 (6.0%)	40 (47.6%)	39 (46.4%)	84 (100.0%)	84	84	4.4 0.6
	premaguje osamljenost	0 (0.0%)	2 (2.4%)	9 (10.7%)	37 (44.0%)	36 (42.9%)	84 (100.0%)	84	84	4.3 0.8
	zmanjšuje stres, saj me pomirja	0 (0.0%)	1 (1.2%)	8 (9.5%)	33 (39.3%)	42 (50.0%)	84 (100.0%)	84	84	4.4 0.7

prinaša toplino v dom	0 (0.0%)	2 (2.4%)	5 (6.0%)	32 (38.1%)	45 (53.6%)	84 (100.0%)	84	84	4.4	0.7
izkazuje hvaležnost	0 (0.0%)	0 (0.0%)	2 (2.4%)	40 (47.6%)	42 (50.0%)	84 (100.0%)	84	84	4.5	0.5
vrača ljubezen	0 (0.0%)	0 (0.0%)	2 (2.4%)	37 (44.0%)	45 (53.6%)	84 (100.0%)	84	84	4.5	0.5
daje občutek varnosti	0 (0.0%)	3 (3.6%)	15 (17.9%)	27 (32.1%)	39 (46.4%)	84 (100.0%)	84	84	4.2	0.9
me večkrat nasmeji in spravi v boljšo voljo	0 (0.0%)	1 (1.2%)	6 (7.1%)	30 (35.7%)	47 (56.0%)	84 (100.0%)	84	84	4.5	0.7

6	6) Kako žival vpliva na vaše počutje?										
	Podvprašanja	Odgovori						Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon
		zelo slabo	slabo	ni slabo, ni dobro	dobro	odlično	Skupaj				
	Vpliv na PSIHIČNO počutje	0 (0.0%)	0 (0.0%)	5 (6.0%)	32 (38.1%)	47 (56.0%)	84 (100.0%)	84	84	4.5	0.6
	Vpliv na FIZIČNO počutje	0 (0.0%)	1 (1.2%)	13 (15.5%)	45 (53.6%)	25 (29.8%)	84 (100.0%)	84	84	4.1	0.7

6a	6 a) Utemeljite zakaj tako vpliva na PSIHIČNO počutje:				
	Odgovori	Frekv enca	Odst otek	Velja vni	Kumul ativa
	večino časa preživim sama, sin študira in z živalmi se ne počutim tako sama	1	1.2%	1.2%	1.2%
	zaradi občutka hvaležnosti, ljubezni itd.	1	1.2%	1.2%	2.4%
	me razveseljuje	1	1.2%	1.2%	3.6%
	imam družinskega člana	1	1.2%	1.2%	4.8%
	ko sem slabe volje, mi muc vedno popestri dan	1	1.2%	1.2%	6.0%
	maček recimo vidi ko sem slabe volje in je takoj pri meni in me potolaži. tudi ko sem bolna, pride k meni in se ne premakne od mene, me liže..	1	1.2%	1.2%	7.1%
	ker ne pusti, da razmislim o cem negativnem.	1	1.2%	1.2%	8.3%
	me zmeraj nasmeji, pa čeprav imam slab dan	1	1.2%	1.2%	9.5%
	brez njega enostavno ne gre	1	1.2%	1.2%	10.7%
	vrača mi ljubezen in me nasmeji	1	1.2%	1.2%	11.9%
	ker zelo dobro vpliva na človeka in daje občutek enakovrednega člana, ker je treba za žival poskrbeti in se z njo ukvarjati.	1	1.2%	1.2%	13.1%
	pomirja me	1	1.2%	1.2%	14.3%
	vedno imam družbo	1	1.2%	1.2%	15.5%

	pomirja, sprošča	1	1.2%	1.2%	16.7%
	me nasmeji	1	1.2%	1.2%	17.9%
	skrb za nekoga. nisem vec osamljena	1	1.2%	1.2%	19.0%
	skrb za žival pomaga pri stresu	1	1.2%	1.2%	20.2%
	potrebno je it ven	1	1.2%	1.2%	21.4%
	me pomirja. nasmeji	1	1.2%	1.2%	22.6%
	igriva, spravi vse v dobro voljo	1	1.2%	1.2%	23.8%
	ker se takoj boljše počutim ko sem z njim (npr.ko sem slabe volje)	1	1.2%	1.2%	25.0%
	ker je tako prijazna psicka, vedno se me razveseli tudi ce me ne vidi samo 2 minuti	1	1.2%	1.2%	26.2%
	poslusa ko mu govoris	1	1.2%	1.2%	27.4%
	ker se ukvarjaš z živaljo in preusmeris misli na žival	1	1.2%	1.2%	28.6%
	daje veselje	1	1.2%	1.2%	29.8%
	skrb,igranje,negovanje	1	1.2%	1.2%	31.0%
	spravlja nas v dobro voljo, odganja stres, skrbi za naše fizično počutje in s tem zmanjšuje slabo voljo!	1	1.2%	1.2%	32.1%
	zmanjšuje stres, prinaša veselje in me razvedri, pripomore da pozabim na vsakdanje tegobe.	1	1.2%	1.2%	33.3%
	nudi družbo, prinaša veselje	1	1.2%	1.2%	34.5%
	me pomiri in razveseli	1	1.2%	1.2%	35.7%
	mi dela družbo	1	1.2%	1.2%	36.9%
	boljše se počutiš in tudi nasmejiš.	1	1.2%	1.2%	38.1%
	...	1	1.2%	1.2%	39.3%
	pes daje tako pozitivno energijo s svojo prisotnostjo, z ljubeznijo do lastnika, nikoli ne razočara... to je najlepše bitje	1	1.2%	1.2%	40.5%
	današji časi so zelo stresni....ko pa se pocartaš z mojim kužekom te pomiri	1	1.2%	1.2%	41.7%
	ker vem da imam nekoga zraven sebe	1	1.2%	1.2%	42.9%
	zaradi vračanja ljubezni	1	1.2%	1.2%	44.0%
	da se človek ne počuti sam	1	1.2%	1.2%	45.2%
	pomirja, družba, skrb	1	1.2%	1.2%	46.4%
	nisem osamljena in ne razmišlam o preminulem mozu toliko	1	1.2%	1.2%	47.6%
	pomirja!	1	1.2%	1.2%	48.8%
	me pomirja.	1	1.2%	1.2%	50.0%
	nisi sam	1	1.2%	1.2%	51.2%
	dobra volja	1	1.2%	1.2%	52.4%
	sprostitev	1	1.2%	1.2%	53.6%
	družabna mačke me pomirja	1	1.2%	1.2%	54.8%

družba, nisem osamljena	1	1.2%	1.2%	56.0%
srečnejše življenje	1	1.2%	1.2%	57.1%
dobra družba	1	1.2%	1.2%	58.3%
veckrat me razjezi	1	1.2%	1.2%	59.5%
nisem več osamljena, moram na sprehod, tudi ko se mi ne da ali mi vreme ni pogodu....	1	1.2%	1.2%	60.7%
me pomirja	1	1.2%	1.2%	61.9%
ker me pomirja	1	1.2%	1.2%	63.1%
spravlja me v dobro voljo, vedno se kaj dogaja, imam družbo.	1	1.2%	1.2%	64.3%
boljse pocutje	1	1.2%	1.2%	65.5%
žival pomirja	1	1.2%	1.2%	66.7%
ker se ne pocutim osamljene	1	1.2%	1.2%	67.9%
ne vpliva	1	1.2%	1.2%	69.0%
pomirja	2	2.4%	2.4%	71.4%
nasmejim se jim tudi če sem slabe volje.	1	1.2%	1.2%	72.6%
ker je car	1	1.2%	1.2%	73.8%
popolna sprostitev na rednih dnevnih sprehodih	1	1.2%	1.2%	75.0%
ker se v družbi živali počutim manj osamljeno, ampak je z njimi veliko dela, sploh, če kaj ušpičijo, uničijo..	1	1.2%	1.2%	76.2%
ko sem slabe volje, me pomiri	1	1.2%	1.2%	77.4%
/	1	1.2%	1.2%	78.6%
ker sem pred kratkim izgubila moža, mi psiček za druženje veliko pomeni	1	1.2%	1.2%	79.8%
bližina me pomiri, pozabim na vse	1	1.2%	1.2%	81.0%
pomaga da ne razmišljam o slabih stvareh	1	1.2%	1.2%	82.1%
psička je vedno nasmejana, te spravi v dobro voljo s svojim karakterjem, v zameno ne zahteva ničesar	1	1.2%	1.2%	83.3%
x	1	1.2%	1.2%	84.5%
psička me sprošča, nasmeji.	1	1.2%	1.2%	85.7%
a	1	1.2%	1.2%	86.9%
zaradi sprehodov sem veliko v naravi in z vrsgolijami nas vse doma zelo nasmejita	1	1.2%	1.2%	88.1%
ker je vedno z mano in me zaposli	1	1.2%	1.2%	89.3%
spravi me v dobri voljo...trenutno pozabimna skrbi	1	1.2%	1.2%	90.5%
moj pes me pomirja in mi tudi daje neko samozavest, ki je prej nikoli nisem imela toliko.	1	1.2%	1.2%	91.7%
me umirja	1	1.2%	1.2%	92.9%
me umiri	1	1.2%	1.2%	94.0%
daje občutek pomirjenosti	1	1.2%	1.2%	95.2%

	ker jih je lepo pocartati	1	1.2%	1.2%	96.4%
	nisem osamljena, zaradi nje se pocutim odlično	1	1.2%	1.2%	97.6%
	se dobro počutim	1	1.2%	1.2%	98.8%
	me pomiri ko se pocrkjava	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

6b	6 b) Utemeljite zakaj tako vpliva na FIZIČNO počutje:	Frekv enca	Odst otek	Velja vni	Kumul ativa
	skrbi da greva na sprehod	1	1.2%	1.2%	1.2%
	včasih zaradi bolečin težko pripravim hrano za mačke	1	1.2%	1.2%	2.4%
	ker se zaradi tega več gibljem	1	1.2%	1.2%	3.6%
	sprehodi	5	6.0%	6.0%	9.5%
	zaradi rednega gibanja zunaj.	1	1.2%	1.2%	10.7%
	redni sprehodi vsak dan in v vsakem vremenu	1	1.2%	1.2%	11.9%
	redna rekreacija ob sprehodih	1	1.2%	1.2%	13.1%
	vsakodnevni sprehodi	1	1.2%	1.2%	14.3%
	mislim nanjo, ne nase	1	1.2%	1.2%	15.5%
	za fizično počutje pa poskrbi predvsem pes katerega je potrebno voditi na sprehode.	1	1.2%	1.2%	16.7%
	se več gibljem in sem na svežem zraku vsak dan.	1	1.2%	1.2%	17.9%
	hoja in gibanje	1	1.2%	1.2%	19.0%
	zanjo skrbijo, jo sprehajajo drugi družinski člani	1	1.2%	1.2%	20.2%
	zaradi živali se več gibljem	1	1.2%	1.2%	21.4%
	ker grem ven in sem v naravi	1	1.2%	1.2%	22.6%
	nimam dela z njo	1	1.2%	1.2%	23.8%
	dolgi sprehodi	1	1.2%	1.2%	25.0%
	ker se z njim morem malo razgibat	1	1.2%	1.2%	26.2%
	skos je ob meni	1	1.2%	1.2%	27.4%
	ker se zaradi njega več gibljem v naravi	1	1.2%	1.2%	28.6%
	-	1	1.2%	1.2%	29.8%
	rekreacija vpliva na zdravje	1	1.2%	1.2%	31.0%
	/	1	1.2%	1.2%	32.1%
	sprehodi in gibanje	1	1.2%	1.2%	33.3%
	ker se več gibam	1	1.2%	1.2%	34.5%

	bolecine v krizu	1	1.2%	1.2%	35.7%
	lazuje premagovanje bolezni	1	1.2%	1.2%	36.9%
	x	1	1.2%	1.2%	38.1%
	a	1	1.2%	1.2%	39.3%
	veliko gibanja	1	1.2%	1.2%	40.5%
	gibanje, sprehodi	1	1.2%	1.2%	41.7%
	vzdrževanje kondicije z rednimi dnevnimi sprehodi	1	1.2%	1.2%	42.9%
	če kaj rabi se odzovem, čeprav sem na smrt utrujena	1	1.2%	1.2%	44.0%
	vsakodnevno primorana vsaj dvakrat na dan na sprehod	1	1.2%	1.2%	45.2%
	večkrat jo iščemo po vasi ker se rada potepa	1	1.2%	1.2%	46.4%
	cel dan hodim sem pa tja ko kaj kje uspici, da sam hrano, grema se malo ven igrat..	1	1.2%	1.2%	47.6%
	gibanje v naravi	1	1.2%	1.2%	48.8%
	zaradi sprehodov	1	1.2%	1.2%	50.0%
	če greš z njim na sprehod, se tudi ti razgibaš.	1	1.2%	1.2%	51.2%
	moram na sprehode vsako jutro	1	1.2%	1.2%	52.4%
	ker imaš s skrbjo za žival tudi delo	1	1.2%	1.2%	53.6%
	potrebuje sprehod	1	1.2%	1.2%	54.8%
	sprehodi so večkrat, kot če bi bila brez psa	1	1.2%	1.2%	56.0%
	obvezni sprehodi	1	1.2%	1.2%	57.1%
	se sprehajam	1	1.2%	1.2%	58.3%
	se gibljem več, kot bi se	1	1.2%	1.2%	59.5%
	z njim se sprehajam in skrbim da ostajam aktivna	1	1.2%	1.2%	60.7%
	se ne rabim veliko premikati ob macki,se ma vseeno moram	1	1.2%	1.2%	61.9%
	več gibanja	1	1.2%	1.2%	63.1%
	veliko sprehodov	1	1.2%	1.2%	64.3%
	zaradi sprehodov ki jih opraviva vsakodnevno sem bolj v kondiciji	1	1.2%	1.2%	65.5%
	skrbi da se več gibam	1	1.2%	1.2%	66.7%
	ker grem večkrat na sprehod, vendar ni nujno potrebno tako kot s psom	1	1.2%	1.2%	67.9%
	z njeno igrivostjo	1	1.2%	1.2%	69.0%
	zaradi živali se več gibljem, tudi več hodim ven,ne glede na vreme	1	1.2%	1.2%	70.2%
	ker zelo rada pociva nimam veliko dela z njo razn osnovne stvari kot so hrana cistoca...	1	1.2%	1.2%	71.4%
	v trgovino moram po hrano, igranje..več sem v gibanju	1	1.2%	1.2%	72.6%
	skrb	1	1.2%	1.2%	73.8%

	nevem	1	1.2%	1.2%	75.0%
	več se gibam, kot pa če ne bi imela psičke, včasih zna biti naporno, a redko	1	1.2%	1.2%	76.2%
	skrb zanje in sprehodi	1	1.2%	1.2%	77.4%
	z igranjem skrbi za mojo kondicijo	1	1.2%	1.2%	78.6%
	čiščenje, iskanje, ko se skriva	1	1.2%	1.2%	79.8%
	vsak dan grema na sprehod	1	1.2%	1.2%	81.0%
	ker grem z njo na sprehode in se trudim gibati	1	1.2%	1.2%	82.1%
	skrb za zival me ohranja bolj vitalno	1	1.2%	1.2%	83.3%
	maček nonstop nekaj zahteva od mene (hrano, da mu odpiram vrata, ga spustim ven iz hiše in v hišo) in nonstop hodim zaradi njega	1	1.2%	1.2%	84.5%
	veliko vec smo zunaj	1	1.2%	1.2%	85.7%
	ker hodiš na sprehode in narediš nekaj dobrega za sebe	1	1.2%	1.2%	86.9%
	sprehodi!	1	1.2%	1.2%	88.1%
	ker skrbi, da je moje fizicno pocutje ok.	1	1.2%	1.2%	89.3%
	gibanje	1	1.2%	1.2%	90.5%
	odgovornost do psičke, da se jo vsak dan pelje na sprehod (redno gibanje)	1	1.2%	1.2%	91.7%
	sprehodi s psičko	1	1.2%	1.2%	92.9%
	skrb za živali	1	1.2%	1.2%	94.0%
	ker sem odgovorna zanj, moram včasih kaj narediti oz ga peljati ven, čeprav drugace nebi sla ven	1	1.2%	1.2%	95.2%
	ker skrbiš za žival in se pri tem počutiš dobro!	1	1.2%	1.2%	96.4%
	ker skrbim zanj	1	1.2%	1.2%	97.6%
	ne vpliva	1	1.2%	1.2%	98.8%
	...	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

7	7) Menite, da živali znajo vračati naklonjenost za skrb?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (DA)	83	98.8%	98.8%	98.8%
	2 (NE)	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.0	Std. Odklon	0.1
-----------	-----	-------------	-----

7a	7 a) Prosim utemeljite, zakaj menite, da živali znajo ali ne znajo vračati naklonjenosti za skrb.				
	Odgovori	Frekv enca	Odst otek	Velja vni	Kumul ativa
	ne poznajo sprenevedanja,pokvarjenosti, laži itd!	1	1.2%	1.2%	1.2%
	ker to jasno pokazujejo	1	1.2%	1.2%	2.4%
	z veseljem, ko te vidijo, z ubogljivostjo, z iskanjem pozornosti	1	1.2%	1.2%	3.6%
	žival ti vrača vso skrb in ljubezen katero tudi ti daješ njej	1	1.2%	1.2%	4.8%
	ko te zagledajo se zelo razveselijo poseben lajez	1	1.2%	1.2%	6.0%
	ko se pocrklja	1	1.2%	1.2%	7.1%
	ko mi je hodo. pride do mene. kot da me razume	1	1.2%	1.2%	8.3%
	same pridejo do tebe in želijo da jih pobožaš	1	1.2%	1.2%	9.5%
	znajo se stisniti k tebi in pocrkljati.	1	1.2%	1.2%	10.7%
	zival je zelo iskreno bitje in ne glede na vrsto zna zelo lepo izkazati zvestobo in hvaležnost v zameno za vso skrb in nego.	1	1.2%	1.2%	11.9%
	vidi se jih v obeh	1	1.2%	1.2%	13.1%
	če zanjo ne skrbiš in jo crtaš, nuguje, potem tudi ona ne pride k tebi	1	1.2%	1.2%	14.3%
	pokaže naklonjenost	1	1.2%	1.2%	15.5%
	pride k meni, ko mi je težko. na sprehodu se postavi med mene in drugim psom oz. človekom.	1	1.2%	1.2%	16.7%
	te lepo gledajo, te polizejo in veselo mahajo z repom	1	1.2%	1.2%	17.9%
	pokažejo hvaležnost ko jo ckrljaš in hraniš.	1	1.2%	1.2%	19.0%
	zato ker čutijo.	1	1.2%	1.2%	20.2%
	žival čuti vse.	1	1.2%	1.2%	21.4%
	saj cutijo.	1	1.2%	1.2%	22.6%
	zato ker vračajo ljubezen vsako sekundo in dejansko te čuva in varuje	1	1.2%	1.2%	23.8%
	ker so iskreno ljubeče	1	1.2%	1.2%	25.0%
	ker tako cutim	1	1.2%	1.2%	26.2%
	vidi se v njihovem vedenju, izkazovanju ljubezni	1	1.2%	1.2%	27.4%
	ker se rade crkljajo	1	1.2%	1.2%	28.6%
	te čuvajo	1	1.2%	1.2%	29.8%
	ko ji dam veliko pozornosti mi jo vrne tako da si pride k menj crkljat	1	1.2%	1.2%	31.0%
	mi ostajajo zveste in s tem vracajo naklonjenost	1	1.2%	1.2%	32.1%
	ker so tako navezane na gospodarja	1	1.2%	1.2%	33.3%
	zavedno nam verjetno ne vračajo naklonjenosti, mi si mislimo, da znajo oz. si njihovo vedenje tako razlagamo, ker nam to ugaja.	1	1.2%	1.2%	34.5%
	ker so inteligentne	1	1.2%	1.2%	35.7%

	imajo custva	1	1.2%	1.2%	36.9%
	saj je jasno da živali vračajo ljubezen	1	1.2%	1.2%	38.1%
	ce se ti lepo obnasas do njega se tudi on do tebe	1	1.2%	1.2%	39.3%
	nevem,obcutek je tak	1	1.2%	1.2%	40.5%
	vidim vsak dan	1	1.2%	1.2%	41.7%
	živali nam dajo vse!	1	1.2%	1.2%	42.9%
	menim da s pogledom povedo da nas imajo rade, pa tudi s tem ko ostanejo v našem domu	1	1.2%	1.2%	44.0%
	vedno me je vesela	2	2.4%	2.4%	46.4%
	nevem	1	1.2%	1.2%	47.6%
	te varujejo	1	1.2%	1.2%	48.8%
	se navežejo na lastnika	1	1.2%	1.2%	50.0%
	vedno so hvalezni za vse	1	1.2%	1.2%	51.2%
	pokažejo z zadovoljstvom (miganje z repom)	1	1.2%	1.2%	52.4%
	je pozorna kuzika na vsak moj korak	1	1.2%	1.2%	53.6%
	-	1	1.2%	1.2%	54.8%
	vsak dan mi pokaže	1	1.2%	1.2%	56.0%
	/	3	3.6%	3.6%	59.5%
	ne vem	2	2.4%	2.4%	61.9%
	x	1	1.2%	1.2%	63.1%
	a	1	1.2%	1.2%	64.3%
	imajo duso kot ljudje	1	1.2%	1.2%	65.5%
	saj je dovolj da jih pogledaš v očke	1	1.2%	1.2%	66.7%
	ko začuti da sem potrta se pride takoj cartat	1	1.2%	1.2%	67.9%
	muca zaprede	1	1.2%	1.2%	69.0%
	hm zakaj znajo,,ker so iskrene in odvisne od nas ki jih imamo	1	1.2%	1.2%	70.2%
	žival ti pokaže spoštovanje in ljubezen kot vračilo, ker zanjo skrbiš.	1	1.2%	1.2%	71.4%
	prijetne, tople, vedo, kdo jih ima rad	1	1.2%	1.2%	72.6%
	to izkazujejo s svojo ljubeznijo do lastnika	1	1.2%	1.2%	73.8%
	ker ni napadalen ali sovražen do lastnika in ti vrača ljubezen	1	1.2%	1.2%	75.0%
	so nas veseli, pokažejo da nas imajo radi	1	1.2%	1.2%	76.2%
	ker vidim to	1	1.2%	1.2%	77.4%
	dajo nam ljubezen in so hvalezne	1	1.2%	1.2%	78.6%
	žival čuti, da jo imaš rad!	1	1.2%	1.2%	79.8%

	ko mi da lupčka	1	1.2%	1.2%	81.0%
	njihova ljubezen je neskončna	1	1.2%	1.2%	82.1%
	živali so zveste in cenijo skrb ki jo namenim zanj in mi jo vraca z veseljem.	1	1.2%	1.2%	83.3%
	znajo, ker čutijo ljubezen, ki jim jo človek daje	1	1.2%	1.2%	84.5%
	znajo	1	1.2%	1.2%	85.7%
	vedno se razveseli, ko pridem domov.	1	1.2%	1.2%	86.9%
	točno ve, kdo zanj skrbi in kdo je gospodar	1	1.2%	1.2%	88.1%
	skrbi za mojo varnost	1	1.2%	1.2%	89.3%
	vsak dan mi to pokaže	1	1.2%	1.2%	90.5%
	živali imajo rade dobre lastnike	1	1.2%	1.2%	91.7%
	vsakič ko ga okopam v kadi obvezno pride k meni v naročje v najino naslonjalo, dokler ni popolnoma suh, se ne premakne	1	1.2%	1.2%	92.9%
	se radi crkljajo	1	1.2%	1.2%	94.0%
	pokažejo z dejanji	1	1.2%	1.2%	95.2%
	vidno izražajo naklonjenost, hvaležnost, ki so je deležne	1	1.2%	1.2%	96.4%
	ker so hvaležni za skrb	1	1.2%	1.2%	97.6%
	ko sem zbolela sli zbolil kdo od družinskih članov, sta psicki vedno zraven	1	1.2%	1.2%	98.8%
	vedno je ob meni, se razveseli ko me vidi	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

8	8) Kaj bi naredili z živaljo, če sami ne bi mogli več skrbeti zanj?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Skrb bi prevzeli moji otroci)	61	72.6%	72.6%	72.6%
	2 (Skrb bi prevzeli drugi sorodniki)	10	11.9%	11.9%	84.5%
	3 (Skrb bi prevzeli prijatelji)	3	3.6%	3.6%	88.1%
	4 (Žival bi podaril/a in se prepričal/a da bo sigurno šla v ljubeč in skrben dom)	7	8.3%	8.3%	96.4%
	5 (Žival bi dal/a v zavetišče)	0	0.0%	0.0%	96.4%
	6 (Žival bi raje usmrtil/a)	1	1.2%	1.2%	97.6%
	7 (Drugo:)	2	2.4%	2.4%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.6	Std. Odklon	1.3
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	skrb bi prevzeli vnukinji	1	1.2%	50.0%	50.0%
	živali so od otrok in vnukov - jih le občasno pocrklijam	1	1.2%	50.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	2	2.4%	100.0%	

9	9) Kaj od spodaj naštetega bi naredili v primeru, če vaš hišni ljubljeneček umre?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Nikoli več ne bi imel/a nobene druge živali)	6	7.1%	7.1%	7.1%
	2 (Čeprav je moj hišni ljubljeneček nenadomestljiv, bi verjetno še kdaj imel/a drugo žival)	28	33.3%	33.3%	40.5%
	3 (Čeprav je moj hišni ljubljeneček nenadomestljiv, bi takoj imel/a drugo žival)	14	16.7%	16.7%	57.1%
	4 (Ne vem)	12	14.3%	14.3%	71.4%
	5 (O tem bom razmišljal/a ko pride do tega)	24	28.6%	28.6%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	3.2	Std. Odklon	1.4
-----------	-----	-------------	-----

10	10) Menite, da živali vplivajo na boljšo kakovost življenja starejših ljudi?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (DA)	83	98.8%	98.8%	98.8%
	2 (NE)	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	1.0	Std. Odklon	0.1
-----------	-----	-------------	-----

10a	10 a) Prosim utemeljite, zakaj tako menite.				
	Odgovori	Frekv enca	Odst otek	Velja vni	Kumul ativa
	ker niso sami in imajo skrb za nekoga. sprehodi poskrbijo za zdravje in to da ostanejo aktivni	1	1.2%	1.2%	1.2%
	niso osamljeni, imajo družbi, imajo nekoga s katerim se pogovarjajo	1	1.2%	1.2%	2.4%
	imaš vedno družbo	1	1.2%	1.2%	3.6%
	družba na sprehodih, širši pogled na svet	1	1.2%	1.2%	4.8%

	družba, občutek da si nekomu pomemben in potreben	1	1.2%	1.2%	6.0%
	imaš nekoga, da se ukvarjaš, da ne razmišljaš o staranju	1	1.2%	1.2%	7.1%
	ker te pomiri, razveseli in prisili v gibanje	1	1.2%	1.2%	8.3%
	se ne počutijo osamljene.	1	1.2%	1.2%	9.5%
	starejši imajo zadolžitev, odgovornost, počutijo se pomembne, da lahko skrbijo za nekoga pa čeprav je to žival	1	1.2%	1.2%	10.7%
	se nikoli ne počutim da sem sama	1	1.2%	1.2%	11.9%
	živali so nam v veselje	1	1.2%	1.2%	13.1%
	nismo osamljeni	1	1.2%	1.2%	14.3%
	-	1	1.2%	1.2%	15.5%
	/	2	2.4%	2.4%	17.9%
	predvsem zaradi družbe in zvestobe	1	1.2%	1.2%	19.0%
	so dobra družba, skrbijo tudi za fizicno aktivnost ki je v starosti zelo pomembna	1	1.2%	1.2%	20.2%
	no ne vplivajo samo na boljšo kakovost starejših ljudi..tudi na otroke	1	1.2%	1.2%	21.4%
	zato ker + vpliva na ljudi družba, sprehodi itd.	1	1.2%	1.2%	22.6%
	a	1	1.2%	1.2%	23.8%
	pomagajo proti osamljenosti.	1	1.2%	1.2%	25.0%
	ker so za družbo če ne drugega	1	1.2%	1.2%	26.2%
	x	1	1.2%	1.2%	27.4%
	ker so dobra družba	1	1.2%	1.2%	28.6%
	ker se več gibamo	1	1.2%	1.2%	29.8%
	krajsajo jim čas	1	1.2%	1.2%	31.0%
	saj tako niso osamljeni in jim dajejo ljubezen	1	1.2%	1.2%	32.1%
	pozornost, ljubezen	1	1.2%	1.2%	33.3%
	daje ti občutek, da si pri njej največ vreden in te ima rada	1	1.2%	1.2%	34.5%
	dajejo jim neko toplino, ljubezen. ne počutijo se osamljene z njimi	1	1.2%	1.2%	35.7%
	si zmeraj v pogonu	1	1.2%	1.2%	36.9%
	ker nam vračajo energija in pozitivnost z nasmehom na obrazu	1	1.2%	1.2%	38.1%
	starejši ljudje s tem dobijo družbo, občutek zmožnosti, da še oahko skrbijo za žival	1	1.2%	1.2%	39.3%
	nikoli nisi sam	1	1.2%	1.2%	40.5%
	da se ne počutijo osamljene	1	1.2%	1.2%	41.7%
	ker imamo družbo na stara leta	1	1.2%	1.2%	42.9%
	ko imaš žival nisi nikoli sam	1	1.2%	1.2%	44.0%
	vzdržujejo psihično in fizično kondicijo	1	1.2%	1.2%	45.2%

	počutimo se pomembne, ko za nekoga skrbimo, bolj smo aktivni...	1	1.2%	1.2%	46.4%
	skrb za zival, vec gibanja, navezovanje stikov z drugimi ki imajo zivali	1	1.2%	1.2%	47.6%
	niso osamljeni, se več gaja	1	1.2%	1.2%	48.8%
	sr z njimi zamotijo	1	1.2%	1.2%	50.0%
	si njihova druzba v osamljenosti.	1	1.2%	1.2%	51.2%
	ker zahtevajo odgovornost, nudijo druzbo	1	1.2%	1.2%	52.4%
	sem že utemeljila, isto velja za to vprašanje!	1	1.2%	1.2%	53.6%
	nismo sami, dotik pomirja	1	1.2%	1.2%	54.8%
	človek se ima s čim ukvarjati, za nekoga skrbeti...	1	1.2%	1.2%	56.0%
	nudi jim veselje, hvaležnost in toplino	1	1.2%	1.2%	57.1%
	druzba gibanje	1	1.2%	1.2%	58.3%
	imajo skrb za nekoga in s tem ostanejo aktivni	1	1.2%	1.2%	59.5%
	niso osamljeni	1	1.2%	1.2%	60.7%
	te pozivi	1	1.2%	1.2%	61.9%
	ohranjanje aktivnosti	1	1.2%	1.2%	63.1%
	ker je prijatelj	1	1.2%	1.2%	64.3%
	boljše se počutim	1	1.2%	1.2%	65.5%
	opažam pri sebi, da odkar imam psa, sem boljše volje, večše gibam, večkrat dnevno vstanem iz kavča	1	1.2%	1.2%	66.7%
	pozitivno vpliva, saj s ene počutiš osamljenega., pa tudi več se giblješ. veš, da je nekdo od tebe odvisen in nisi sam zapuščen.	1	1.2%	1.2%	67.9%
	preganjajo osamljenost	1	1.2%	1.2%	69.0%
	ker jih moremo hraniti in čistiti nam s tem bodrijo mozganske celice, da moremo nekaj narediti	1	1.2%	1.2%	70.2%
	že sam dotik pomirja. nekdo nas rabi.	1	1.2%	1.2%	71.4%
	ni samote	1	1.2%	1.2%	72.6%
	starejšim je pomemben vsak dotik in topel pogled, živali pa to znajo zelo dobro	1	1.2%	1.2%	73.8%
	vedno je nekdo doma z menoj	1	1.2%	1.2%	75.0%
	ker se človek boljše počuti	1	1.2%	1.2%	76.2%
	immo druzbo in skrb za nekoga	1	1.2%	1.2%	77.4%
	druženje z drugimi lastniki živali, motivacija za sprehode, če ima npr.psa	1	1.2%	1.2%	78.6%
	ker so druzabna bitja, poleg vsega pa lahko poskrbijo tudi za boljšo kondicijo, ker jo je potrebno voziti na sprehode in seveda skrbeti zanjo.	1	1.2%	1.2%	79.8%
	ker daje dodaten smisel življenju	1	1.2%	1.2%	81.0%
	fizicna aktivnost, skrb za nekoga	1	1.2%	1.2%	82.1%

	aktivnost	1	1.2%	1.2%	83.3%
	družba, dobra volja, veselje... nisi tako potr, ne razmišljaš o hudih stvareh, te zamoti	1	1.2%	1.2%	84.5%
	ljudje so osamljeni, maček recimo je ogromno časa zraven mene.	1	1.2%	1.2%	85.7%
	vplivajo na boljšo kakovost življenja vseh ljudi	1	1.2%	1.2%	86.9%
	imajo skrb za nekoga.	1	1.2%	1.2%	88.1%
	ker so strošek	1	1.2%	1.2%	89.3%
	da smo fizično bolj aktivni in s tem tudi bolj zdravi. smo družabni, saj z živaljo lažje navežeš stik s tujci.	1	1.2%	1.2%	90.5%
	bolj sem vitalna odkar imam psa, se gibam	1	1.2%	1.2%	91.7%
	saj se je treba gibat, starejši imamo družbo, odgovornost.	1	1.2%	1.2%	92.9%
	se sprehajajo z njimi, pogovarjajo in jih mirijo, niso tako osamljeni	1	1.2%	1.2%	94.0%
	odgovornost	1	1.2%	1.2%	95.2%
	se pogovarjamo z našimi carteki so del družine	1	1.2%	1.2%	96.4%
	z večjim gibanjem in z pozitivnim vplivom na psihološko stanje	1	1.2%	1.2%	97.6%
	...	1	1.2%	1.2%	98.8%
	zaradi družbe	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

11	11) Kaj menite, kateri je tisti najpomembnejši faktor pri živali, ki zmanjša občutek osamljenosti?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Vedno je ob tebi)	21	25.0%	25.0%	25.0%
	2 (Se crklja)	4	4.8%	4.8%	29.8%
	3 (Vedno se kaj dogaja (hranjenje, sprehod, igranje itd.))	32	38.1%	38.1%	67.9%
	4 (Žival na svoj način vrača ljubezen in to je neprecenljivo)	27	32.1%	32.1%	100.0%
	5 (Drugo:)	0	0.0%	0.0%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.8	Std. Odklon	1.2
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa

12	12) Kako se strinjate z naslednjima trditvama?										
	Podvprašanja	Odgovori						Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. Odklon
		Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj				
	Zato, ker imam žival/i, imam bolj razvito socialno mrežo oziroma zaradi živali večkrat navežem stik z ljudmi v moji okolici.	2 (2.4%)	6 (7.1%)	22 (26.2%)	37 (44.0%)	17 (20.2%)	84 (100.0%)	84	84	3.7	0.9
	Zaradi našega hišnega ljubljence se pogosto razvijejo debate (s prijatelji, znanci, sorodniki) in se ob tem tudi nasmejimo.	0 (0.0%)	3 (3.6%)	14 (16.7%)	35 (41.7%)	32 (38.1%)	84 (100.0%)	84	84	4.1	0.8

13	13) Koliko ste mesečno zmožni in pripravljeni odšteti denarja za skrb za domačo žival (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (do 20€)	5	6.0%	6.0%	6.0%
	2 (od 21€ do 40€)	29	34.5%	34.5%	40.5%
	3 (od 41€ do 80€)	32	38.1%	38.1%	78.6%
	4 (od 81€ do 120€)	12	14.3%	14.3%	92.9%
	5 (od 121€ do 160€)	2	2.4%	2.4%	95.2%
	6 (nad 161€)	0	0.0%	0.0%	95.2%
	7 (Drugo:)	4	4.8%	4.8%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.9	Std. Odklon	1.3
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	odvisno od potrebe	1	1.2%	25.0%	25.0%
	biti zmožen in pripravljen je velika razlika. če bi bili zmožni bi dali nad 161 e, tako pa lahko le od 41 e - 80 e	1	1.2%	25.0%	50.0%
	kolikot bi bilo potrebno.ko imaš žival moraš skrbeti za njo in nima cene	1	1.2%	25.0%	75.0%
	kolikor je pač potrebno..za kuža okoli 100e , za muce (imam 11 odvrženkov) pa okoli 150 e	1	1.2%	25.0%	100.0%

Veljavni	Skupaj	4	4.8%	100.0%	
----------	--------	---	------	--------	--

14	14) Kolikšen je vaš približen mesečni finančni strošek za skrb vaše domače živali (hrana, igrače, nega, veterinar itd.) ?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (do 20€)	13	15.5%	15.5%	15.5%
	2 (od 21€ do 40€)	32	38.1%	38.1%	53.6%
	3 (od 41€ do 80€)	29	34.5%	34.5%	88.1%
	4 (od 81€ do 120€)	6	7.1%	7.1%	95.2%
	5 (od 121€ do 160€)	0	0.0%	0.0%	95.2%
	6 (nad 161€)	1	1.2%	1.2%	96.4%
	7 (Drugo:)	3	3.6%	3.6%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.6	Std. Odklon	1.3
-----------	-----	-------------	-----

	(Drugo)				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	odvisno od potrebe v tistem mesecu	1	1.2%	33.3%	33.3%
	financirajo jih otroci	1	1.2%	33.3%	66.7%
	okoli 300e	1	1.2%	33.3%	100.0%
Veljavni	Skupaj	3	3.6%	100.0%	

15	15) Če bi bili finančni stroški manjši, bi imeli še več živali?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Sigurno ne)	18	21.4%	21.4%	21.4%
	2 (Verjetno ne)	29	34.5%	34.5%	56.0%
	3 (Denar ne vpliva na mojo odločitev)	28	33.3%	33.3%	89.3%
	4 (Verjetno da)	7	8.3%	8.3%	97.6%
	5 (Sigurno da)	2	2.4%	2.4%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0%	100.0%	

Povprečje	2.4	Std. Odklon	1.0
-----------	-----	-------------	-----

16	16) Na kratko opišite en vesel dogodek oziroma pripetljaj, ki je povezan z vašo domačo živaljo, katerega ne boste nikoli pozabili.				
	Odgovori	Frekv enca	Odst otek	Velja vni	Kumul ativa
	ko se vsedem na kavč, začne sitnariti, da vstanem in grem ven	1	1.2%	1.2%	1.2%
	--	1	1.2%	1.2%	2.4%
	ko je bila hčerka še majhna in v vozičku, jo je pes ester ,ki smo ga imeli takrat tako pazil, da ni nihče , tudi sosedovi niso mogli priti do nje. tudi z laježem je opozoril, če je bilo kaj narobe z njo. vedno je ležal zraven vozička.	1	1.2%	1.2%	3.6%
	med delom na vrtu skoči na moj hrbet. zaradi želje po pozornosti skoči na mizo, izpušča zvoke, ki nas vse nasmejijo.	1	1.2%	1.2%	4.8%
	smešno, ampak smo bili veseli, ko smo se vrnili domov in dobili kakec v banji. po nesreči smo ga zaprli v hišo, v ta del, kjer nima stranišča, a se je muc super znašel in nič nam ni umazal :)	1	1.2%	1.2%	6.0%
	pozna vse prostore kjer rastejo gobe.	1	1.2%	1.2%	7.1%
	nikoli ne bom pozabila, pocitnic, in ko si je miska (macka) nasla prijatelja (psa) in tako se zelih sedem dni lovila igrala in nagajala en drugmu ! vendar imam najraje spanke z njo!	1	1.2%	1.2%	8.3%
	dva dni pred smrtjo našega ožjega družinskega člana je jokala in lajala ko zmešana. skakala in letala je okrog te osebe. in na žalost je bila srčna kap usodna. naša kužka je bila v tistem trenutku sama doma z to osebo in ji je znosila ve njene igrače okrog glave samo da se zbudi in lajala je tako glasno da so vsi posumili da nekaj ni ok. na žalost življenja ni rešila a je povedala kako te živali cenijo.	1	1.2%	1.2%	9.5%
	-	3	3.6%	3.6%	13.1%
	.	2	2.4%	2.4%	15.5%
	mačka je skotila mladička v hiši. presenetljivo, ker so vse mačke vedno zunaj.	1	1.2%	1.2%	16.7%
	/	3	3.6%	3.6%	20.2%
	ko prideš domov, ti skoči v objem	1	1.2%	1.2%	22.6%
	veliko jih je.	1	1.2%	1.2%	23.8%
	k	1	1.2%	1.2%	25.0%
	uh jih je kar nekaj----pustila sem v kuhinji odprta vrata elementa.ko sem se vrnila več ni bil črni piki ampak cel bel od moke....	1	1.2%	1.2%	26.2%
	a	1	1.2%	1.2%	27.4%
	v	1	1.2%	1.2%	28.6%
	x	1	1.2%	1.2%	29.8%
	ker je notranja macka jo zelo zanima zunanji svet in mi je usla ven...z vnukinjo sva jo lovili po dvoriscu pa je kar sama odsla nazaj notri.	1	1.2%	1.2%	31.0%
	ko je domov v gobčku prinesla sosedovega mladička.ga je ukradla.mačjega mladička :-)	1	1.2%	1.2%	32.1%
	ko zagleda moder avto je takoj pripravljen na voznjo	1	1.2%	1.2%	33.3%
	vsakoletno spanje v vejah novoletne jelke	1	1.2%	1.2%	34.5%
	z mojo psičko hodim na pikado v dom ostarelih v ljutomeru, na pikadu se obnaša kot , da bi vedela kdo boljše vrže puščico inko meče oskrbovanka katra hodi s hojico je zelo navdušena če ta	1	1.2%	1.2%	35.7%

zadene v sredino in tedaj vsa srečna zalaja, pa če prav je drugače pri metanju tiho, mislim, da s tem tudi da voljo oskrbovanki da redno hodi na pikdo,				
najlepsi dogodek je vsak dan ko vstanemo in gremo na sprehod,ko pride pravnukinja in se igra s psicko,ta jo pa tudi ima najraje,skupaj jih je gledati res neprecenljivo	1	1.2%	1.2%	36.9%
ne	1	1.2%	1.2%	38.1%
norenje za žogico. neverjetna sreča in želja psičke po ponovnem metu.	1	1.2%	1.2%	39.3%
vedno se uleze na mojo stran postelje. da se včasih sprasujem kje bom pa jst spal.	1	1.2%	1.2%	40.5%
psička me razveseli vsakič, ko pridem domov in se ena druge zelo razveseliva.	1	1.2%	1.2%	41.7%
preveč jih je.	1	1.2%	1.2%	42.9%
smeh našega kužka...	1	1.2%	1.2%	44.0%
ko je vnukica pripeljala novega psa, je bil zame to poseben dogodek	1	1.2%	1.2%	45.2%
ko smo si pripeljali psičko se je že prvi dan skrila v omari v čevelj (ker ke bila zelo majhna). seveda se ob klicanju ni odzvala in smo mislili, da nam je ušla iz hiše. iskali smo jo po celi vasi, se jokali za njo, ona pa nas je večer vsa zaspana presenetila s prihodom iz omare	1	1.2%	1.2%	46.4%
moja psicka diva me vsakdan nasmeji, ne znam odlociti dogodka. je smesen kuza.	1	1.2%	1.2%	47.6%
eno vecer ko sem mu nesla vecerjo v njegovo sobo v kleti, njega ni bilo saj je biu na sprehodu, ampak jaz tega nisem vedela...vsa prestrasena sem ga klicla nakar on prileti iz sprehoda in me celo prelize, tako da sem morala pod tus...vnuk mi je razlozil, da se je na enkrat obrnil nato pa zeel domov, ko sta se priblizevala domu me je ze slisal in vedel zakaj...)	1	1.2%	1.2%	48.8%
vsako vecer zaspi pri meni v postelji	1	1.2%	1.2%	50.0%
vedno me počaka pred vrati ko pridem domov	1	1.2%	1.2%	51.2%
preveč jih je.....najsrečnejši je bil gotovo, ko je hči domov pripeljala psa, pa čez leto še enega ...	1	1.2%	1.2%	52.4%
vsakič ko dobi neko novo igračo, je zanjo velik vesel dogodek.	1	1.2%	1.2%	53.6%
nekoč sem na mizi pustila piščančja bedra pokrita s krpo, ko me ni bilo doma, si je mačkon postregel z enim bedrom, se prej pa si je pripravil pogrinjek tako da je najprej na tla zavlekel krpo in nato na njej pomalical bedro.	1	1.2%	1.2%	54.8%
sprehodi	1	1.2%	1.2%	56.0%
muca je šla lulat v bide	1	1.2%	1.2%	57.1%
nekaj specifičnega sicer ni, edino to, da prinese pokazat vsako miš ali kakšen drug ulov. je pa zelo prijetno ko prideš domov z dopusta, in vidiš kako zelo te je vesel, čeprav je bilo zanj dobro organizirano.	1	1.2%	1.2%	58.3%
nekoč sva se z mojo psičko kiaro sprehajale po parku zgodaj zjutraj.. kar naekrat kiara izgine. jo kličem, gledam kje je, žvižgam. nje nikjer. potem pa le zagledam v bližini en tobogan moja kiara pa na vrhu le tega. pojma nimam kako ji je uspelo splezati tja gor ampak problem je bil, ker si ni upala nazaj dol. zame pa je tudi že malo pretežka da bi jo spustila zato sem jo nekako nagovorila naj se spusti po toboganu navzdol tako kot otroci... no na srečo ni bilo v bližini nobenih otrok ali drugih ljudi saj ne vem kaj bi si mislili o meni in moji kiari. lp	1	1.2%	1.2%	59.5%

dirkanje po kletki in ko je iz kletke snel drzalo za seno in se vanj vlegel	1	1.2%	1.2%	60.7%
ko se muc igra, jaz pa ga opazujem	1	1.2%	1.2%	61.9%
vsak dan z živaljo je poseben, tako da bi težko izpostavila samo en pripetljaj.	1	1.2%	1.2%	63.1%
ufff jih je prevec. imam psa pounega energije ki vsak dan pocne razlicne neumnosti. najljubša mu je recimo trkanje po hladilniku ko je lačen kar je pa tako vedno	1	1.2%	1.2%	64.3%
ko pridem domov me je naš amorček (beagle) tako vesel da se v krogu suče in skače po zraku kot da me nebi videl več let v resnici pa ne mogoče ni 10 min :-)	1	1.2%	1.2%	65.5%
valjanje po največjem gnoju v vasi!	1	1.2%	1.2%	66.7%
vsak dan je vesel, caka me ko pridem domov, spremlja vsak moj korak, zvecer se stisne k meni	1	1.2%	1.2%	67.9%
vsak dan se crklja.	1	1.2%	1.2%	69.0%
pri cohanju je od zrelaksiranosti padel iz kavca	1	1.2%	1.2%	70.2%
papige sem dobila za svoj 60 rojstni dan od hčere	1	1.2%	1.2%	71.4%
nekega dne v preteklosti sem naši papigi po čiščenju njene kletke pozabila zapreti vratca le-te, nekaj ur pozneje, ko sem ze spala pa se je pritihotapila v mojo sobo in zacela govorit copi, copi je res, da sem se sprva ustrašila, ampak po drugi strani sem se tudi nasmejala do solz.	1	1.2%	1.2%	72.6%
rada je albert kekse ko sva sle s hci na morje, me je cel teden pogresala in me cakala pred hiso, keksov sploh ni hotela jest in jedla je zelo malo, skos je bila zalostna in cakala da se vrnem, ko sem se vrnala je bila presecna je skocila name in sva se nacarkljali	1	1.2%	1.2%	73.8%
zvecer ko mi je pes skocil v posteljo in se cartau z mano in zjutraj ob meni tudi prebudil	1	1.2%	1.2%	75.0%
ko sem svojo malo pasjo kepico prvic prijela v roke.	1	1.2%	1.2%	76.2%
kuža mi je raztrgal čevelj. celo dopoldne se je motal okrog mene, ko sem pa čevelj našla, se je vlegel in kotalil, češ da se opravičuje. vedno se nasmejim ko se spomnim, kako smešno se je obnašal	1	1.2%	1.2%	77.4%
kako visoko zna skočiti da me vsakič znova preseneti in da rada hodi z mano na sprehode.	1	1.2%	1.2%	78.6%
prvi dan prihod iz zavetišča	1	1.2%	1.2%	79.8%
bila sem na operaciji in me 2 tedna ni bilo doma, ko pa sem prišla, se maček sploh ni več premaknil od mene. se je verjetno bal, da bom spet odšla.	1	1.2%	1.2%	81.0%
...	1	1.2%	1.2%	82.1%
ko me zagleda priteče po stopnicah in od veselja lula	1	1.2%	1.2%	83.3%
ko naju je z možem rešil pred verjetno eksplozijo ker se pri peči ni pognala vodna črpalka, on pa je zunaj lajal na ves glas in skakal na vrata. za to mu bova večno hvaležna	1	1.2%	1.2%	84.5%
najlepše je ko se psička in muca cartata	1	1.2%	1.2%	85.7%
enkrat sva bile na sprehodu, ko je bila se manjša in so jo zelo zanimali drugi kuzki. med sprehajanjem je vedno gledala nazaj in hodila naprej in ker ni bila pozorna se je zaletela v drevo. bila je zelo prikupno zmedena ker ni vedela kaj se je zgodilo.	1	1.2%	1.2%	86.9%
veliko jih je, najlepše je, ko me nežno prebudi, ko se zjutraj stisne k meni in me polži po roki	1	1.2%	1.2%	88.1%
moj kužek šnofi (ima 14 let) se je v lanskem letu naučil tekanje med palicami ki so bile postavljene po tehniki veleslaloma : muce	1	1.2%	1.2%	89.3%

	me pa vsak dan presenečajo s svojimi pametnimi vragolijami..zanimivo pri njih je pa to , da ima vsaka maca svoj značaj in se različno odzivajo na kontakte				
	dogodkov je več, vsak dan se kaj novega zgodi in ne gre nekaj izvzeti!	1	1.2%	1.2%	90.5%
	prvo raziskovanje novega doma. jeziček je bil zunaj gobčka ker ji manjkajo prvi zobki. je kar skakljala po hiši vse prevohala nato pa sločila na najvišjo točko v kuhinjo in od takrat naprej je ona šefica kuhinje	1	1.2%	1.2%	91.7%
	nikoli ne bom pozabila trenutka, ko smo ga pripeljali domov, starega 3 mesece in ob prvi nepozornosti je pregriznil polnilec za telefon.	1	1.2%	1.2%	92.9%
	pojedel mi je zlat uhan, ki mi je padel na tla...dolgo smo ga iskali v kakcih ;)	1	1.2%	1.2%	94.0%
	vedno me pocaka ko pridem iz tfgovi e	1	1.2%	1.2%	95.2%
	prvi prihod vnukov iz porodnisnice	1	1.2%	1.2%	96.4%
	čakanje, da sporočijo ali je operacija srca našega kužata uspela. kako muc iz zavetišče več kot 10 minut umiva, posvojeno iz društva, kužiko. kako oba psa in muc ležijo skupaj v boksu v dnevni, drug muc jih pa samo gleda, ker zanj ni več prostora. veliko je tega.	1	1.2%	1.2%	97.6%
	veselje vedno ko se id kje vrnem	1	1.2%	1.2%	98.8%
	ravnokar smo od nase muce dobili 5 zelo luskanih malih muckov.	1	1.2%	1.2%	100.0%
Veljavni	Skupaj	84	100.0 %	100.0 %	